

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Diplomamunka

Vachajáné Kisgyőri Szilvia

2023

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Vitéz János Tanárképző Központ
Tanárképző Tanszék

Drámapedagógia területen pedagógus-szakvizsgára felkészítő

szakirányú továbbképzési szak

Vachajáné Kisgyőri Szilvia

A szalézi nevelési módszer megvalósulása a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában

A témavezető neve: Dr. Kaposi József István

Budapest, 2023

Tartalom

I.	Bevezető	3
II.	Bosco Szent János a szalézi rend alapítója.....	5
III.	A szalézi rend és a Zafféry Károly Szalézi Középiskola története.....	10
IV.	A szalézi nevelési módszer, a Megelőző Módszer	15
IV. 1.	Don Bosco nevelési módszere	15
IV. 2.	Don Bosco pedagógiája	16
IV. 2. a.	Don Bosco pedagógiájának elemei	17
IV. 3.	Don Bosco nevelési irányelvei	19
IV. 3. a.	Vallás.....	20
IV. 3. b.	Értelem	21
IV. 3. c.	Szeretetreméltóság	22
V.	A Megelőző Módszer mai gyakorlatáról.....	24
V. 1.	A négy dimenzió	24
V. 1. a.	Otthon	24
V. 1. b.	Plébánia	24
V. 1. c.	Udvar	24
V. 1. d.	Iskola	25
V. 2.	A mai szalézi iskola jellemzői	26
V. 2. a.	Általános elvek	26
V. 2. b.	Igazi iskola	26
V. 2. c.	Katolikus.....	26
V. 2. d.	Szalézi	27
VI.	A szalézi pedagógus	28
VI. 1.	Irányelvek az iskolában a pedagógus szemszögéből	28
VI. 2.	A szalézi pedagógus jellemzői	29
VI. 3.	Az újra kezdés	29
VII.	Oratórium	32
VIII.	A lélek pedagógiája	37
VIII. 1.	Lelki nap	37
VIII. 2.	Önismereti nap.....	37
VIII. 3.	„Jóéjszakát” / „Jóreggelt”	40
VIII. 4.	Zarándoklat, kirándulások.....	43
IX.	A vidámság és az ünneplés pedagógiája.....	45
IX. 1.	A vidámság	45

IX. 2. Ünnepnepok.....	46
IX. 3. Színház.....	48
IX. 4. Ének és zene	54
X. Nyelvoktatás, szalézi missziós önkéntesség, misszió	57
X. 1. Nyelvoktatás	57
X. 1. a. Don Bosco és az idegen nyelvek	57
X. 1. b. Zafféry Károly és az idegen nyelvek.....	58
X. 1. c. Nyelvoktatás anno	59
X. 1. d. Nyelvoktatás a 2000-es években	60
X. 2. Szalézi Missziós Önkéntesség	64
X. 2. a. Ifjúsági találkozók	64
X. 2. b. Rövid küldetés.....	65
X. 2. c. Hosszú küldetés	65
X. 3. Misszió.....	66
XI. Befejezés.....	68
Rezümé	
Irodalomjegyzék	
Mellékletek	
Záradék	
Igazolólap	

„Kapaszkodj Istenbe, mint a madár: amikor énekel, remeg alatta az ág, de tudja, hogy tud repülni.” (Don Bosco)

I. Bevezető

Ezen, Don Bosco számomra kedvenc, motiváló, idézetével biztatom sokszor diákjaimat, egy-egy megmérettetés előtt, melyet most munkám mottójául választottam bízván, hogy dolgozatom, melynek témája a szalézi nevelési módszer, azaz a Megelőző Módszer ismertetése, és gyakorlati alkalmazásának bemutatása, megvalósulása a mai korban, az első magyarországi szalézi iskolában, a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában eléri célját, mely nem más, mint megismertetni ezt az immár több, mint 150 éves módszert, illetve annak hatékonyságát, jelenkori aktualitását, egyetemességét, megvalósulását, sikerességét iskolámban.

Immár 28 éve, 1995-től dolgozom főállású némettanárként a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában Nyergesújfalun. Az iskolát 1919-ben alapította a szalézi rend és működtette az 1950-ben végrehajtott államosításig, majd a rendszerváltás után 2001 szeptemberében vette újra tulajdonába. Az iskola átvétele utáni első három évben ugyan nem voltam jelen az intézményben, – kisebbik gyermekem 2001-ben született –, de 2004-től folyamatosan részese vagyok az iskola mindennapjainak, fokozatosan ismerkedtem meg a szalézi nevelési módszerrel, a Megelőző Módszerrel.

Dolgozatomban bemutatom a szalézi rend alapítójának, Bosco Szent János életét, aki a 19. század közepén Torinóban a munka reményében vidékről városba került hajléktalan, családnélküli, ma úgy mondanánk, hátrányos helyzetű fiúknak adott otthont, nyitott tanműhelyeket, iskolákat. Írok a szalézi rendről, a szaléziak magyarországi letelepedéséről, jelenéről, bemutatom az első magyarországi szalézi iskolának, a Zafféry Károly Szalézi Középiskolának a történetét. Ismertetem Don Bosco nevelési módszerét, a Megelőző Módszert, melynek célja *„jó keresztényeket és becsületes állampolgárokat”* (Don Bosco) nevelni a fiatalokból. A Megelőző Módszer a szalézi lelkiesség megtestesülése, ahogy Ábrahám Béla előző tartományfőnök atya fogalmazott a szalézi iskola identitása, arculata. Ez a módszer az értelem, a vallás és a szeretetreméltóság hármására épül. Don Bosco ugyanis nagy hangsúlyt helyezett az értelemre, a vallásosságra és a szeretetreméltóságra. *„A nevelés a szív dolga. És annak pedig csak Isten a birtokosa.”* (Don Bosco) Megmutatom ezen nevelési módszer alkalmazását, megvalósulását a gyakorlatban, speciálisan a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában az alapításkor és napjainkban.

Teszem mindezt a magam nézőpontjából, mint szalézi tanár, osztályfőnök, nyelvtanár és a drámapedagógia szakirány hallgatója. Don Bosco módszerét áthatja ugyanis a drámapedagógia, fontos szerepe van nála a szabadidőnek, a játékoknak, színjátszásnak. Jellemzem néhány mondatban a szalézi tanárt is, mert ahogy Don Bosco is írja, módszerének sikeressége azon alapszik, hogy a szaléziak, szalézi nevelők elviselik-e módszerének terheit. Kulcsfontosságú ugyanis a pedagógus személye a Megelőző Módszerben. (Braidó, 2021) Bemutatom az oratóriumot, amely, mint Ábrahám Béla atya írja *„jellegzetesen szalézi tevékenységi forma, ...sokrétű, vallásos ifjúsági szabadidő központ, tele vidámsággal, játékkal.”* (P. Ábrahám, 2019, 5.) Szintén a szalézi nevelés karakterisztikája, hogy megérinti a gyermek lelkét. A szalézi rend ugyanis „nevelő rend”. Az iskola elsődleges feladata, hogy tanítson, de a rend nem feledkezik meg arról, hogy azért tanít, hogy neveljen. (Ábrahám, 2009) Don Bosco kiemelkedő fontosságot tulajdonított továbbá az esti szónak, a „jőéjszakát” gondolatoknak is, melyek nálunk a helyzethez alkalmazkodva „jóreggelt” gondolatok, de szintén fontos az évi egy önismereti és lelki nap, valamint zarándoklat. Ezen kívül Don Boscónál az öröm volt a „tizenegyedik parancsolat”. (Ghiglione, 2019, 35.) Ennek kapcsán szenteltem egy fejezetet a vidámság és ünneplés pedagógiájának is, ahol a jókedvről, az ünnepnapokról, a színjátszásról és az ének-zenéről lesz szó. Végül, de nem utolsó sorban, mint németnyelvtanár írok a nyelvoktatásról, a missziós önkéntesség előnyeiről és a misszióról. A fejezeteket pedig mindig egy számomra kedves odaillő Don Bosco idézettel kezdem, melyekben a szakirodalom bővelkedik.

Kutatási módszereim a szakirodalom tanulmányozása Don Bosco Megelőző Módszeréről, a szalézi rendről, ezen kívül saját, valamint kollégáim, animátorok, szalézi szerzetesek, szalézi munkatársak tapasztalatai, publikációi voltak, de folyamatosan részt veszek/vettem szalézi nevelési konferenciákon és olvasom iskolám dokumentumait is.

A téma feldolgozásától azt várom, hogy elsősorban közelebb hozom mások számára Don Bosco pedagógiáját, illetve magam is tudatosabban fogom alkalmazni a szalézi nevelési módszert, melynek elemei ma több nevelési módszerben is megtalálhatóak, egyetemes értékűek, mint pl. a vidámság és öröm légkörében szeretettel irányított nevelés, a játékközpontú nevelés, a nevelt szabad megnyilatkozásának lehetősége, a lelkiismereti szabadsága. (SzIF, 2017) Fontos azonban tudni, hogy Don Bosco módszere az elemek összességében és összhangjában mutatkozik meg. (P. Ábrahám, 2009)

„*Da mihi animas, cetera tolle!*” – „*Adj nekem lelkeket (Uram), minden mást vedyél el!*”
(*Bosco Szent János szalézi rendjének jelmondata, Mózes 1-14.21*)

II. Bosco Szent János a szalézi rend alapítója

Bosco Szent János (Giovanni Melchiorre Bosco) a szalézi rend alapítója, 1815. augusztus 16-án született a Torino mellett található Becchi tanyán egy szegény parasztcsaládban. Édesapja két éves korában meghalt, édesanyja (Margherita Occhiena Bosco, 1788–1856) egyedül maradt két bátyjával, akik közül az idősebb, Antal (Antonio Giuseppe Bosco, 1808–1849) apja első házasságából született. Margit mama rendkívül dolgozó, bátor, Istenben bízó, vallásos, jámbor asszony volt. (Schaumont, 2019) Nevelési módszerei nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy János később sokak nevelője lett. Arra tanította gyermekeit, hogy Isten mindent lát, a legtitkosabb gondolataikat is, és állandóan a jótettekhez buzdította őket. (Diós, 2023) Egy igazságos és szerető Isten képét adta át, aki megbocsátja a bűnöket és gondoskodik a mindennapi kenyérről. (Schaumont, 2019) Don Bosco kilenc éves korában prófétai álmot látott, amelyben megmutatkozott későbbi küldetése. (Lengyel, 2013) *„Egy egész csapat fiú játszott, nevetgált körülötte, sokan azonban csúnyán káromkodtak. Fenyegetéssel és ökölcsapásokkal akarta őket elhallgattatni. Ekkor azonban megjelent egy méltóságteljesen öltözött úr és azt mondta: »Nem ütlegekkel, hanem szelídséggel és szeretettel kell őket megnyerned barátaidnak.« Amikor megkérdezte az urat, hogy ki ő, így válaszolt: »Annak a fia vagyok, akihez az édesanyád tanítása szerint naponta háromszor imádkozol.« Ebben a pillanatban megjelent egy szépséges asszony és a gyereksereg eltűnt, helyettük csupa vadállat vette körül a hölgyet, aki így szólt: »Ez a te területed, itt kell dolgoznod. Légy alázatos, erős és tettekre kész. Ami most szemed láttára történik az állatokkal, azt kell majd tenned fiaimmal. « S íme, a vadállatok helyett immár csupa kezes bárányt látott, akik az asszony körül ugrándoztak.”* (Bosco, 2012, 64.) Ez az álom Bosco Szent János lelkében mély nyomot hagyott. Már gyermek korában, tízévesen maga köré gyűjtötte társait, vezéregyéniség volt. Ügyessége és fizikai ereje átlagon felüli volt, kijárt a vásárookra és elleste az akrobaták és bűvészek titkait, melyeket begyakorolva társait szórakoztatta. Összegyűjtötte a gyerekeket, elénekelt egy templomi éneket, elimádkoztatta velük a rózsafüzért, aztán elmesélte a reggeli prédikációt, melynek végén bűvész- és akrobatamutatványokkal szórakoztatta őket. A kötélén sétáló Don Bosco egyfajta jelképpé is vált a szalézi hagyományban. A téli hónapokban pedig történetekkel kötötte le társait. (Schaumont, 2019)

Tanulmányait a Capriglio nevű faluban kezdte meg, 1824–25 telén rendszeresen részt vett az órákon, gyorsan tanult, nem csak testi ügyessége és ereje, de memóriája is rendkívüli volt, a második évfolyamot azonban már nem bírta befejezni, mert a földeken kellett dolgoznia. Bátyja, Antal ugyanis nem támogatta a tanulást, sőt naplopásnak titulálta. Kapcsolatuk ezért olyannyira megromlott, hogy édesanyja is jobbnak találta, ha kisebbik fia másfél évre egy ismerős földműves családhoz áll béresnek. 1829 novemberétől aztán Don Calosso (Giovanni Melchiorre Calosso, 1759–1830), egy idős pap tanította, akinek a halála 1830 őszén nagyon megviselte. Ekkora azonban sikerült az apai örökséget Antal bátyjával rendezni, aki meg is nősült, így 1830-ban János elkezdhetett rendszeresen iskolába járni. Először Castelnuovóba, majd 1831-től a chieri középiskolába. Gyorsan tanult, Chierben volt olyan tanév is, hogy egyszerre három osztályt végzett el. Az 1832/1833-as tanévben megalapította a Vidámság Társaságát, egy az iskolatársakból alakult kis csapatot (Schaumont, 2019), amelynek szabályzata három pontból állt: 1. *Csak Istennek tetsző dolgot tenni.* 2. *Jól tanulni.* 3. *Mindig vidámnak lenni.* Mindeközben különböző házaknál kapott szállást házimunkák elvégzése fejében. Így kitanult több mesterséget is: szabó, cipész, pincér, kovács, asztalos (Lengyel, 2013), de egy kántortól megtanult zenélni és egy kávéház tulajdonostól főzni is, valamint korrepetálást is vállalt. Ez később a fiúk nevelésénél nagy hasznára vált. (Diós, 2023) A papi szemináriumot 1835-ben kezdte és 1841-ben szentelték pappá Torinóban. Lelki vezetője és gyóntatója Cafasso Szent József (Giuseppe Cafasso, 1811–1860) irányította a figyelmét az utcán csavargó fiúkra. (Lengyel, 2013) Pappá szentelése után azonban még két évet egy torinói konviktusban tanult, ahol erkölcsani és szónoki tudását mélyíthette. E közben azonban a Generala börtönben sínylődő fiatalok és szegények lelkipásztori gondozását is végezte. Megdöbbenve látta, hogy Torino tele van otthontalan fiúkkal, akik vidékről jöttek munka reményében, de csak keveseknek sikerült boldogulni. (Diós, 2023) Ez az időszak ugyanis a társadalmi átalakulások időszaka, az ipar és a kereskedelem fejlődése vonzotta a vidéki éhínség elől menekülőket, főleg a fiatalokat a városba, ahol aztán munkanélküliség, kizsákmányolás, egészségtelen szállások és higiéniai problémák vártak rájuk. (Ghiglione, 2019) Don Boscót először Don Cafasso vitte el a börtönökbe. Ezen látogatások után így fogalmazott: „*Ahogy elnéztem a 12-18 éves egészséges, erős, értelmes fiúk seregét, és láttam őket télen, tetvesen, testi-lelki nélkülözésre kárhoztatva, valóságos iszonyat vett erőt rajtam.*” (Don Bosco, 2012) Aztán Garelli Bertalannal, egy munkanélküli 16 éves kőműves inassal való találkozása 1841. december 8-án az Assisi Szent Ferenc-templom sekrestyéjében elindította egy úton. Ezzel a fiúval kezdődött ugyanis az „oratórium”, Don

Bosco műve. (Diós, 2023) Épp misézéshez öltözött és a sekrestyében feltűnt egy fiú. Miután kiderült, hogy nem tud ministrálni és vallásilag teljesen tudatlan a sekrestyés ütlegekkel kísérve kikergette, de Don Bosco visszahívatta mondván, hogy ez a fiú az ő barátja. Még aznap este megtanította a kereszttetésre és beszélt neki a Teremtőről. A fiú egy hét múlva öt társát hozta magával, február 2-án húszan, március 25-én pedig már harmincan voltak. Ünnepeken és vasárnap találkoztak, mert akkor voltak a fiúk a legnagyobb veszélynek kitéve, hogy rossz útra térnek. (Don Bosco, 2012) Az oratórium vasárnapi alternatív programot nyújtott a fiataloknak azzal, hogy összeszedi őket az utcáról. (Schaumont, 2019) Don Bosco a legveszélyeztetettebb gyerekeket gyűjtötte maga köré, akik messzi falvakból jöttek, egyik plébániához sem tartoztak, nem voltak barátaik, nem volt, aki törődjön velük. Kőművesek, kubikusok, kőfaragók, vakolók, útkövezők voltak. (Ghiglione, 2019) Vasárnap és ünnepeken hajnaltól lehetőség volt szentgyónásra – havonta egyszer azonban kötelező volt –, ami után szentmisén vettek részt, ezt követően hallgatták Don Bosco tanítását. A délben elfogyasztott egyszerű étkezés után a kikapcsolódás ideje következett, játékok, versenyek. Majd a napot egy rövid imádsággal és egy énekkel zárták. (Schaumont, 2019) Ez volt a „vándorló oratórium” időszaka. A fiúk zajongása végett ugyanis előbb-utóbb mindenhol felmondták a bérleti szerződést. Állandóan költözködniük kellett. Különböző templomokba jártak szentmisére, majd a nap további részét a szabadban, rossz idő esetén valahol zárt helyen töltötték. (Lengyel, 2013) Közben Don Bosco a hét folyamán is szíven viselte a fiúk sorsát, meglátogatta őket munkahelyeiken, a műhelyekben, gyárakban, építkezéseken. A fiúk örültek, hogy valaki törődik velük és a munkaadók is szívesebben foglalkoztattak olyanokat, akikre valaki figyelt. (Bosco, 2012) Don Bosco érezte, hogy elsősorban az éhség, a nyomor és az útmutatás hiánya az, ami a fiatalokat a börtönbe juttatja, így a börtönből szabadultaknak is segített tisztességes munkaadónál elfoglaltságot találni, ahol aztán látogatta is őket, így azok rendszerint jó útra tértek. (Ghiglione, 2019) A viszontagságos vándorló oratóriumi korszak 1846 áprilisában ért véget, amikor is Pinarði úr bérbe adta Valdoccóban háza egy részét és a körülötte lévő földszálat, hogy a gyerekek ugránozhassanak. 1846. április 12-én, húsvétkor vették először birtokukba. Don Bosco azonban nagyon kimerült, júliusban súlyosan megbetegedett, mikor túl volt a nehezen hazament Becchibe pihenni, az oratóriumot addig pap társa Don Borel vezette. Novemberben viszont már édesanyjával tért vissza, hogy Margit mama a fiúk édesanyja is legyen, egészen 1856-ban bekövetkezett haláláig. (Schaumont, 2019) Ekkor, 1846 végén már kb. 400 gyerek látogatta az oratóriumot. Don Bosco decemberben kibérelte az egész

Pinardi-házat, majd 1851-ben meg is vásárolta. (Don Bosco, 2012) Az ünnepnap programok mellett esti iskolát indított, ahol a legalapvetőbb ismereteket: írást, olvasást, számtant, hittant tanították. A fiúk többsége idősebb volt és soha életében nem járt iskolába, így az ő szintjüknek megfelelő tankönyveket írt, állított össze. Az oratóriumba járó fiúk közül azonban sokuknak nem volt hová hazamenni, így 1847-ben befogadta az első fiút, 1852-ben már harmincan, 1856-ban pedig már kétszázan laktak nála. 1852-ben építtetett egy templomot is Szalézi Szent Ferenc tiszteletére. A nála lakó fiúknak eleinte mindennap a város valamelyik műhelyébe kellett menni dolgozni, vagy ha középiskolába jártak, tanulni. Ennek több hátránya volt, mert a városi műhelyeket közönséges szóhasználat, durva társas érintkezés, egyház ellenes légkör jellemezte, valamint a fiúk szakmailag sem fejlődtek megfelelően és az út is veszélyes volt. Don Bosco alternatívaként a városi műhelyekkel szemben saját műhelyeket hozott létre. 1853-ban egy cipésműhelyt és varrodát, majd egy könyvkötészetet, aztán 1856-ban egy asztalosműhelyt. 1861-től egy nyomdát is működtetett, végül egy kovácsműhelyt alapított. 1855-ben pedig középiskolát indított, ugyanazon okból, hogy a fiúknak ne kelljen kijárni a városba. (Schaumont, 2019) Egyik legjobb tanítványa Savio Szent Domonkos (Domenico Savio, 1842-1857) volt, de megemlíteném még Don Ruát (Michele Rua, 1837–1910), aki Don Bosco első utódja lett, vagy az első szalézi misszionáriust és püspököt, később bíborost, Don Cagliert (Giovanni Cagliero 1838–1926).

Don Boscóban mindeközben többször felmerült a kérdés, hogy mi fog történni intézményeivel, ha ő már nem lesz. Ez a gondolat ösztönözte arra, hogy 1859-ben megalapítsa a Szalézi Szent Ferenc Társaságot, ma Don Bosco Szaléziak (Salesiani di Don Bosco, SDB). Szalézi Szent Ferenc már fiatal kora óta nagy hatással volt Don Boscóra, az ő pártfogásába helyezte első oratóriumát is. *Ezzel a névvel azt akarta jelezni, hogy társaságának tagjait ugyanaz a szelíd, türelmes lelkület, áldozatot vállaló, jóságos szeretet vezeti, mint a szent genfi főpapot.* (Dr. Lukács, 2009, 106.) Az első szaléziak fogadalomtétele 1862-ben hangzott el, ahol Don Boscóval együtt huszonhárman ajánlották fel életüket. (Dr. Lukács, 2009) A lányokra is gondolva pedig Mazzarello Szent Máriával (Maria Domenica Mazarello, 1837–1881) együtt megalapította 1872-ben a Segítő Szűz Mária Leányai Intézményét, vagy Don Bosco Nővérek (Istituto Figlie di Maria Ausiliatrice, FMA). Végül egy laikusokból álló közösséget is életre hívott 1876-ban, a Szalézi Munkatársak Egyesületét (Associazione Salesiani Coopeatori, SC).

Az ifjúság nevelésén kívül a missziós tevékenység is a szívügye volt. Dél-Amerikából kaptak meghívást és 1875. novemberében el is indította az első tíz misszionáriust Don

Cagliario vezetésével Argentínába. Ezen kívül épített további három templomot is, Valdoccóban a Segítő Szűz Mária Bazilikát (1868), a Porta Nuova negyedben – mosónők negyede – Szent János evangélista tiszteletére (1882) és XIII. Leo pápa megbízásából Rómában a Jézus Szíve Bazilikát (1887). (Dr. Lukács, 2009) Don Bosco pápák és püspökök tanácsadója is volt, politikailag zűrzavaros időkben közvetített köztük és az állam közt. (Lengyel, 2013) IX. Piusz pápa, aki nagyon kedvelte és segített neki megalapítani rendjét, valamint az első szalézi munkatárs is volt, utasította, hogy jegyezze le tapasztalatait, a naplót – *Oratóriumi emlékiratok 1815-től 1835-ig. Kizárólag a szalézi rendtársaknak.* – csak halála után találták meg. Munkatársai kérésére pedig 1877-ben hét oldalban foglalta össze nevelési elképzeléseit „*A Megelőző Módszer a fiatalok nevelésében*” címmel. Pedagógiájának esszenciája az 1884-ben írt *Római levél* című írása. Ezeken kívül mintegy harminc könyvet írt, tankönyveket, vallási műveket (Lengyel, 2013) életrajzokat, de a fent említett két pápa kérésére lejegyezte prófétai álmait is. Megértve azonban az idők szavát az újságírást is művelte. Észrevéve a hírközlés fontosságát, 1877-ben megalapította és sokáig maga is szerkesztette a Szalézi Értesítőt (Bolletino Salesiano), melyet egyrészt azért hívott életre, hogy terjessze a jó könyveket, megismertesse intézményeit és munkájukat, másrészt, hogy erkölcsi és anyagi támogatást szerezzen a szegény elhagyatott ifjúság számára. (Dr. Lukács, 2009) A Szalézi Értesítő máig a Szalézi Család lapja, amely ma már harminc nyelven 57 kiadásban jelenik meg 131 országban világszerte, 1903 óta magyarul is.

A szalézi rend hihetetlen gyorsasággal terjedt Itáliában és külföldön. Don Bosco 1888. január 31-én Torinóban bekövetkezett halálakor a szaléziaknak kétszázötven háza volt százharmincezer növendékkel. Élete folyamán hatezer pap került ki intézeteiből, akik közül ezerkétszáz szalézi szerzetes lett. (Lengyel, 2009) Don Boscót XI. Piusz pápa 1929-ben boldoggá, majd 1934-ben szentté avatta, (Horváth, 2019) II. János Pál pápa pedig egyenesen *a fiatalok Atyjának és Tanítómesterének* nevezte. (Bianco, 2019, 85.) Életrajzát tizenkilenc nagy kötetben – és egy huszadikban, amely a tartalomjegyzék – Lemoyne (Giovanni Battista Lemoyne) szalézi atya dolgozta fel.

1990-ben 1597 házban 17.191 szalézi szerzetes, közülük 10.884 pap tevékenykedett, valamint 1505 házban 17.090 nővér. (Lengyel, 2009) Magyarországon a Szalézi Család fent említett három ágán kívül jelen vannak napjainkban még a Don Bosco Volontáriák (Istituto Secolare Volontarie Don Bosco, VDB) és a Voltnövendékek (Confederazione Mondiale delle Exallieve ed Exallievi di Don Bosco, EX. DB) csoportja.

„Bízz Istenben és haladj előre félelem nélkül.” (Don Bosco)

III. A szalézi rend és a Zafféry Károly Szalézi Középiskola története

A szalézi rend és az első magyar szalézi ház története Péliföldszentkereszten nagyban összefügg a Zafféry Károly Szalézi Középiskola történetével. A rend magyarországi letelepedése kapcsán fontos azonban az első magyar szalézi munkatársat, Lovag Lonkay Antalt megemlíteni, aki egyenesen Don Boscotól vette át 1880-ban a szalézi munkatársak kézikönyvét. Életével, írói munkásságával igen sokat tett, hogy már az 1800-as években megismerjék hazánkban a szalézi rendet. Csernoch István primás, Zafféry Károly „és sokan mások erős indítást kaptak tőle a szalézi munkásság értékelésében”. (Lengyel, 2013, 17.)

Zafféry Károly, az első magyar szalézi szerzetes 1840. augusztus 15-én született Máramaros megyében, Hosszúmezőn. 1864-ben szentelték pappá. 1867-ben tanári diplomát szerzett, majd 1870-ben bölcsészettudományi és teológiai doktorátust. Az 1870-es években főgimnáziumi igazgató, s a városi iskolák tanácsának elnöke volt Fiumében (Rijeka). Mivel azonban Trefort Ágoston liberális iskolapolitikájával nem értett egyet 1881-ben lemondott. Távozása után kérte felvételét a jezsuitákhoz, a kétéves noviciátust Innsbruckban töltötte, majd félévig a kalocsai főgimnáziumban tanított. Fogadalmat sajnos nem tehetett, mert züllött bátyja pert indított ellene. 1881 és 1900 közt több helyen próbálkozott szerzetesi hivatásának eleget tenni. A jezsuiták után a boszniai Mariastern trappista kolostorban töltött 12 évet, ahol elindította a „*Legszentebb Rózsafüzér Királynője*” című havi folyóiratot, de neki köszönhető az Élő Rózsafüzér magyar mozgalma is. 1897-ben belépett a karthauzi zárdába Certosában, ahol szintén nem tehetett fogadalmat, mert bátyja időközben hamis tanukkal megnyerte az ellene indított pert. Ezután próbálkozott a Krakó közelében lévő kamalduli kolostorban, de ott is elutasították akárcsak a lazaristák és Majláth erdélyi püspök is. 1900-ban, 60 évesen Torinóba ment, ahol felvételét kérte a szalézi rendbe, Don Ruánál, Don Bosco első utódjánál, aki fel is vette, majd a próbaév letelte után titkáráként maga mellett tartotta a sok nyelven tudó, nagyműveltségű papot. Zafféry atya Don Rua utasítására többször is visszajött Magyarországra, hogy a Szalézi Intézetbe fiúkat toborozzon, s majd a szaléziak letelepedhessenek Magyarországon. Így lett 1902-ben a Szent István királyunkról elnevezett cavagliai Szalézi Intézet a bölcsője a magyar szaléziaknak, s egyben a nyergesújfalui Szalézi Intézetnek. Zafféry atya az intézetben történelmet és magyart

tanított a fiúknak, illetve lelki vezetésüket is ellátta, de az 1903-ban megjelent első magyar Szalézi Értesítő szerkesztői és a korrektúra munkáit is ő végezte. (Horváth, 2019) 1913-ban érkezett az idő a letelepedésre. Csernoch János hercegprímás ugyanis az Esztergom közelében, az erdőben található Péliföldszentkereszt búcsújáráhelyet rábízta a szaléziakra. „1913. november 6-án a Szalézi Társaság 701. intézetének szegényes falai közé megérkeztek a magyar szalézi történelem úttörői: néhány szerzetes és 40 gimnazista” (Lengyel, 2019, 33.), majd 1914-ben az immár 74 éves Zafféry Károly is, aki 1914. április 5-én a szentkereszt kegytemplomban mutatta be aranymiséjét. (Horváth, 2019) A fiúnevelő intézet célja: *elsősorban szerzetesi hivatásokat nevelni a szalézi rend számára.* (Lengyel, 2019, 33.) A kolostor azonban hamarosan szűknek bizonyult, de dr. Metzker József nyergesújfalui plébános segítségével 1918-ban sikerült hitelben megvásárolni a szalézi rendnek a nyergesújfalui plébánia mellett található Noll Miklós-féle nagyvendéglőt, és a vele szomszédos Mayer-házat, melyben gyógyszertár működött. A fiúnevelő intézet 1919. október 6-án kezdte meg a működését Nyergesújfalun, amely kb. 8 km távolságra fekszik Péliföldszentkeresztől. (Lengyel, 2019) Zafféry Károly is ide költözött, de még ugyanezen év december 27-én meghalt és a nyergesújfalui temetőben alussza örök álmát. (Lengyel, 2013)

A nyergesújfalui Szalézi Intézet, magánjellegű gimnázium, tehát 1919 őszén a lengyel Plywaczyk Szaniszló igazgatása alatt 51 bennlakó és 22 bejáró növendékkel kezdte meg a működését. Az intézet elsődleges célja továbbra is az volt, hogy szalézi és világi papokat neveljen. A növendékek tartásdíjat fizettek, de rászorultsági alapon és besegítettek a házkörül munkákba. A bentlakásos intézetnek kezdetben nem volt vizsgáztatási joga, a növendékek az esztergomi Bencés Gimnáziumban vagy az óbudai Árpád Gimnáziumban tettek a tanév végén magánvizsgát. 1920-ban igazgatóváltást történt, Czuczor János szalézi atya lett az igazgató és ugyanebben az évben két hétig József Attila is itt tanult, illetve Prohászka Ottokár is látogatást tett az iskolában. 1925-1931, illetve 1934-1940 között Kiss Mihály szalézi atya látta el az igazgatói teendőket, aki 1935-ben rendi költségen, melyet saját családi örökségével kiegészített, megépítette a Dunától a főutcaig terjedő kétemeletes épületszárnyat, mert 1925-től az intézetben tanulók száma már 100-120 fő körül mozgott. Mészáros Lajos szalézi atya igazgatósága alatt pedig 1945-ben az intézet nyilvánossági, vizsgáztatási jogot kapott, a neve Don Bosco Szalézi Gimnázium lett, ezen kívül Mészáros atya megszervezte a Dolgozók Gimnáziumát is. (Lengyel, 2019)

Az 1948. évi 33. t.c., mely júniusban lépett hatályba, kimondta azonban valamennyi egyházi iskola államosítását. A nyergesújfalui Don Bosco Gimnázium kétemeletes, új

épületét, amelyben az internátus és a gimnázium volt, 1948 júliusában államosította a kommunista kormányzat, melynek lebonyolítója Marosi István, a község vezető jegyzője volt, az iskola egykori növendéke. A nem államosított intézetrészben 18-20 papi, szerzetesi pályára készülő növendék folytatta a tanulmányait 1950 májusáig, amikor is az utcai fronton húzódó Noll-féle épületet is erőszakkal elvették. Ezt követően 1950. szeptember 7-én megjelent a Népköztársaság Elnöki Tanácsának rendelete, mely betiltotta Magyarországon a szerzetesrendek működését. Tulajdonukat elkobozták és a rendtagok nagy részét internálták. A kényszertartózkodást szeptember 12-én feloldották és mindenki mehetett amerre tudott. (Lengyel, 2019) A Magyar Szalézi Rendtartománytól is megvonták a működési engedélyt, így az intézetet most már teljes egészében államosították. A feloszlatakor szalézi formációs házak voltak Péliföldszentkereszten, Mezőnyáradon és Tanakajdon, szalézi házak és jelenlétek pedig Nagybányán, Balassagyarmaton, Borsodnádason, Óbudán, Cegléden, Esztergom-Táborban, Gyulán, Miskolcon, Mosonmagyaróváron, Nagysápon, Nyergesújfalun, Pestszentlőrincen, Rákospalotán, Sajóladon, Szombathelyen, Újpesten és Visegrádon. Több szerzetes gyári munkásként tudott elhelyezkedni, mások megtűrtként maradhattak az egyház közelében, mint pl. sírásó, sekrestyés, kertész, kántor, kisegítő lelkész, kevesen plébánosként, de a várostól minél messzebb. Akiknek megfelelő végzettségük volt, taníthattak világi tárgyakat a ferencesek esztergomi vagy a szentendrei gimnáziumában. A szétszórás idején a szerzetesek közti kapcsolattartás rendkívüli óvatosságot igényelt, roppant nehézkes volt a titkosrendőrség tevékenysége végett. (Lengyel, 2013)

Péliföldszentkereszten vājárképző iskola és kollégium, 1981-ben pedig fogház lett, melynek gondozottjai a szénbányában dolgoztak. A teológiai főiskola épülete pedig a helyi TSZ vadászházának adott helyet. (Horváth, 2019) A templomot Pintér József szalézi atya „örizte” meg az utókornak. A nyergesújfalui intézetből koedukált gimnáziumot szerveztek, az internátust megszüntették. 1962-ben lebontásra került a Noll-féle épület és helyette új blokk épült. 1963 őszén az intézmény elindította a vegyipari szakképzést, melynek fő pártfogója a Magyar Viscosa gyár volt. 1980-ban a kevés jelentkező végett az iskola már nem tudott gimnáziumi képzést indítani, így 1983-ban a gimnáziumi képzés átmenetileg megszűnt, majd 1991-ben újra indult felmenő rendszerben, akárcsak 1992-ben a hatosztályos gimnáziumi képzés. (Kohl, 2009)

Eközben 1989-ben Magyarországon rendszerváltás következett be. A magyar kormány augusztusban visszavonta a tiltó határozatot és engedélyezte a szerzeteseknek a közösségi élet újakezdését. (Lengyel, 2013) 1989-ben a megmaradt 83 magyar szalézi újra

megkezdte működését. (Horváth, 2019) 1990. november 20-án Egidio Vigano rendfőnök Havasi József szalézi atyát (1929-2019) állította a Szent István Magyar tartomány élére. Havasi atyának 1956-ban sikerült külföldre jutnia. Tanulmányait Olaszországban fejezte be, majd 1960-tól az 1990-es évi hazatéréséig, három évtizeden át Bécsben egy nagy középiskolai kollégiumban – később főiskolai kollégiummá vált – tevékenykedett nevelőként. Legendás személyiség, akinek jelszava: „lelkesezés és optimizmus”. Engedelmeskedve a rendfőnök utasításának egy megtizedelt közösség élén megkezdte a magyar szaléziak újra szervezését. Egészen 2008-ig, tizennyolc éven át vezette a Magyar Szalézi Tartományt. (Lengyel, 2013)

A szaléziak az elkobzott házaikat nem egyszerre s nem mind kapták vissza, néhány részlegesen visszakapott házban kezdték meg működésüket. Az újrakezdéskor pl. még nem rendelkeztek Budapesten olyan épülettel, ahol a tartományfőnökség elkezdhetne volna tevékenységét. Ekkor ajánlotta fel Marosi Izidor püspök atya a rendnek az újpest-megyeri plébániát, amely tíz évig adott otthont a tartományfőnökségnek, ami ma már Óbudán működik. (Lengyel, 2013) Pélifődszentkeresztet, a szalézi bölcsőt 1992-ben kapta vissza a rend. 2001. szeptember 22-én pedig ünnepélyesen ismét szalézi fenntartásba került a nyergesújfalui gimnázium is, ahol 1943-1944-ben Havasi atya is diák volt. Szívesen emlékezett vissza a nyergesújfalui tanévre, adományokat gyűjtött és lehetővé tette az iskola felújítását. (Lengyel, 2009) Az intézmény neve 2001-ben Don Bosco Szalézi Társaság Irinyi János Gimnáziuma és Vegyipari Műszaki Szakközépiskolája lett, miután azonban 2007-ben megszűnt a vegyipari képzés, a nevet Szalézi-Irinyi Középiskolára változtatták. A 2011/2012-es tanévben felváltotta a hatévfolyamos gimnáziumi képzést a nyolcévfolyamos. Az intézmény pedig 2016-tól viseli a mai nevét: Zafféry Károly Szalézi Középiskola. (Horváth, 2019)

A rend jelenleg hat iskolát és egy kollégiumot tart fent, melyek Nyergesújfalun kívül Budapesten a *Meta-Don Bosco Szakgimnázium*, a *Számalk-Szalézi Szakgimnázium*, az *Óbudai Szent Péter és Pál Szalézi Általános Iskola és Óvoda*, valamint a *Salesianum*, *Don Bosco Keresztény Pedagógiai Szakkollégium*, illetve Kazincbarcikán a *Don Bosco Általános Iskola, Szakközépiskola, Szakgimnázium, Gimnázium és Kollégium* és a *Szalézi Szent Ferenc Gimnázium*. (Lengyel, 2013) Jelenleg szalézi rendház működik Óbudán, Újpest-Megyeren, Pélifődszentkeresztben, Kazincbarcikán és Szombathelyen, plébánia pedig Óbudán, Újpesten, Újpest-Megyeren, Nyergesújfalun, Kazincbarcikán és Szombathelyen, illetve oratórium, amely a szalézi mű alapja Balassagyarmaton, Kazincbarcikán, Nyergesújfalun, Óbudán, Szombathelyen, s Újpesten a Clarisseumban.

Ezen kívül Don Boscónak szívügye volt a jó sajtó terjesztése is. Magyarországon negyedévente jelenik meg a Szalézi Értesítő, valamint a szalézi nevelési módszert és lelkeséget terjesztik a Don Bosco Kiadó könyvei. (Lengyel, 2013)

IV. A szalézi nevelési módszer, a Megelőző Módszer

IV. 1. Don Bosco nevelési módszere

Bosco Szent János nevelési módszereit egyrészt a fennmaradt jegyzetek, másrészt a rendtagok és tanítványai személyes emlékei alapján Agostino Auffray szalézi atya így foglalta össze:

1. A nevelő legyen mindig a növendékek közt, s ezzel tegye lehetetlenné, hogy a gyermek vétkezzék. A megtorló módszerrel szemben a megelőző módszert alkalmazza. (SzIF, 2017) „*A nevelő vegyen részt növendékei egész életében.*” (Don Bosco) A szalézi nevelési módszer alapja a minden pillanatra kiterjedő jelenlét, az asszisztencia.

2. A szalézi nevelő a szerető éberséget alkalmazza a fenyegetés és a félelemre építés helyett. A gyermek gyengeségével szemben felajánlja az ő erejét. Ezzel összetöri a korlátot, ami elválasztja a növendéket és a nevelőt, úgy, hogy tekintélye nem sérül. Szeretettel figyelmeztet, ha a gyermek meginog, így elkerülhető, hogy hibát kövessen el. Életét a tanítványoknak szenteli.

3. Konfliktuskezelő módszere a következő: kiemeli a veszekedőt, azáltal, hogy egy feladattal bízta meg és ő áll a helyére. A bátortalant pedig úgy vonja be a játékba, hogy fáradtságra hivatkozva megkéri, álljon be helyette.

Don Bosco pedagógia képessége ösztönös volt, a gyerekek körülrajongták. Nem írt pedagógiai könyveket, de nagy nevelők műveit előszeretettel olvasta. Amikor házáinak szabályzatát készítette, tanulmányozta más intézményekét is. Mindig volt nála egy füzet, ahová sikertelen próbálkozásait feljegyezte.

Empatikus módszerei ellenére néha kénytelen volt büntetni. Ekkor vigyázott, nehogy a gyermek megszegyenüljön, lelke bezáruljon, és elveszítse. A büntetéssel kapcsolatosan így gondolkodott:

- Csak a legvégső esetben szabad alkalmazni.
- A büntetés során ne alázzuk meg a gyermeket, vagy ingereljük fel még jobban.
- A büntetés indulatmentes, józan, valamint arányos legyen.
- Lehetőleg az érzelmekre legyen hatással. Mint az édesanyák pl. közömbös szavak, megdöbbszent arc, elfordult pillantás, barátságtalan tekintet stb. (SzIF, 2017)

A megrovás sohasem történhet nyilvánosan és nem szabad alkalmazni a kollektív büntetést sem. A fegyelmet csak is a nevelés érdekében lehet megkövetelni nem pedig a

nevelő nyugalmaért. A gyermeknek a szabad játék során ki kell nyílnia, hogy a nevelő megismerhesse és egyénre szabottan fejleszthesse. A rosszul alkalmazott fegyelem, a félelem elnyomja a gyerekeket. Don Bosco felfogásában az emberi természet nem romlott, de nem is hajlik ösztönösen a jóra, ahogy azt Rousseau és követői gondolják. Nem korlátozza túlzottan a gyerekeket, de nem is szabadítja fel őket korlátlanul. A túlzott szigorúság és a korlátok nélküli szabadság közt halad. Fontos, hogy a nevelő ne legyen zsarnok, de a történések távoli szemlélője sem. A szalézi osztályokban családi légkör uralkodik, kötelező tanulni, leckét írni, de közben lehet kérdezni és hozzászólni. Don Bosco a gyermek szabadságát a szentgyónásra és a szentáldozásra is kiterjesztette, a nevelőnek csak buzdítani lehet rá és példát mutatni. Fontos elem nála továbbá az öröm és a jókedv. Vacsora után rendszeresen mondott meséket, „jóéjszakát” gondolatokat, együtt játszott a fiúkkal, 1847-ben diákszínpadot is állított. Nem mondott hosszú prédikációkat, de Isten házáat otthonossá tette a sok ének, virág és gyertya. Tekintélye a szeretetre épült és nem a büntetéstől való félelemre. Azt vallotta, hogy a bizalom a nevelés alapja. *„Szeretet nélkül nincs bizalom, bizalom nélkül nincs nevelés.”* (SzIF, 2017)

IV. 2. Don Bosco pedagógiája

Don Bosco pedagógiai gondolkodásának kiindulópontjaként mindenképp meg kell említenünk a kilenc éves kori álmát, melyről már az első fejezetben írtam: *„Nevemen szólított és megparancsolta, hogy álljak a fiúsereg élére, majd hozzá tette: Nem veréssel, hanem szelídséggel és szeretettel tedd őket barátaiddá!”* Később ez lett nevelési módszerének sarkköve. (Don Bosco, in Bianco, 2019, 93.)

Nevelési elveit, mint már az életrajzánál írtam munkatársai kérésére halála előtt tizenegy évvel, 1877-ben vetette papírra hét oldalban *„A Megelőző Módszer az Ifjúság nevelésében”* címmel. (Ghiglione, 2019, 74.) Ezen kívül követői a Megelőző Módszer legfontosabb dokumentumának tekintik még az 1884. május 10-én Rómában írt két levelét. A levelekben Don Bosco két egymást követő nap utáni álmát írja le. Élete végi álmában két régebbi növendékével beszélget, akik közül az egyik akkoriban már a munkatársa volt. Hármuk beszélgetése kapcsán bontakozik ki a Megelőző Módszer kifejtése, gyakorlati megfogalmazása. Ez az írás *„Római levél”* címmel van jelen Don Bosco életművében. (SzIF, 2017) Érdekes, hogy módszerét élete végén is álomban összegzi, a kilenc éves és ezen két álom mintegy keretbe foglalja munkásságát, amit az általa írt *Oratórium*

emlékiratok, illetve Lemoyne szalézi atya által írt *Életrajzi Emlékek* húsz vastag kötetű öriz. (Ez utóbbinak magyar fordítása nincs.)

Noha Don Bosco abban a korban tevékenykedett, melyet a pedagógia századának nevezünk, nem tartozik a pedagógia nagy teoretikusai – Comenius, Pestalozzi, Montessori, Rousseau ... – közé, de hírneve és módszere átível felekezeti és nemzeti hagyományokon. Szimpátiával és megbecsüléssel fogadják nem keresztény környezetben is szerte a világon. (Ghiglione, 2019) Egyik tanítványa, Fascie Bertalan úgy fogalmaz, hogy Don Bosco nem a „*neveléstudomány elméletét kutató tudós, vagy a tanítás tárgykörében, és az iskolaiügyben mozgókérdések kutatója volt*”, (Fascie, in SzIF, 2017, 5.) annál inkább „*a nevelés művésze, a nevelés mestere.*” (Fascie, in SzIF, 2017, 5.) Ő a tettek embere volt. Munkássága gyakorlatias volt és növendékeit sem az elmélettel foglalkozó tudósoknak akarta nevelni, hanem ügyes nevelőknek és a személyes példaadásban hitt. (SzIF, 2017)

IV. 2. a. Don Bosco pedagógiájának elemei

Don Bosco pedagógiájának elemeit, melyek az ő idejében nagyon modernnek, humánusnak, innovatívnak számítottak, ma több nevelési módszerben is megtalálhatjuk. Módszere azonban az elemek összességében és összhangjában mutatkozik meg. (P. Ábrahám, 2009)

IV. 2. a. 1. A fiatal egész életét érinti

Don Bosco pedagógiája a fiatal összes élet területét érinti. Fontos neki a játék és a kikapcsolódás is, a sport, a zene, ének, színjátszás stb. (P. Ábrahám, 2009) Így mondta nevelőinek: „*Szeressétek azokat a dolgokat, amelyeket a fiatalok is kedvelnek.*” (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 17.) Nála a fiatal választhatott a tanulás vagy egy mesterség elsajátítása közt, amelyből megélhetett, „becsületes honpolgár” lehetett. Ezen kívül Don Boscónak fontos volt a fiatalok lelke, a lelki üdvük megmentése, mert az örökkévalóságban is velük akart lenni, így kereszténynek nevelte őket. Mindezt három szóban foglalta össze: egészség, tudomány, életszentség. Ahogy Ábrahám Béla előző tartományfőnök atya írja. „*Az ember kulturális, lelki céljainak harmonikus összetételére törekedett a fiatalok személyiségében.*” (P. Ábrahám, 2009)

IV. 2. a. 2. Optimizmus

Don Bosco így fogalmazott: *„Eddig nem ismertem egy fiatal sem, akiben nem találtam jóra való hajlamot, végeredményben többet értem el mindenkinél, mint amire számítottam.”* (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 17.) Szeretettel nézett a fiatalokra és mondta: *„Hogy szeresselek benneteket, elég tudnom, hogy fiatalok vagytok.”* (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 17.) Így közte, a nevelő és a gyerekek közt ki tudott alakulni egy olyan kommunikációs csatorna, amely idővel értékközvetítést tett lehetővé. Ez reális optimizmus, számol a minden fiatalban jelenlévő jóval, de tudja, hogyan kell felszámolnia a rossz szokásokat, melyek pl. a rossz társadalmi befolyásokból származnak. (Ghiglione, 2019, 75.)

IV. 2. a. 3. A nevelésbe vetett hit.

Don Bosco szerint: *„A nevelés meg tudja változtatni a történelmet.”* (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 17.) Így a nevelőnek, aki neveltjeinek szentelte életét vállalnia kell minden kényelmetlenséget, fáradságot, nehézséget, hogy elérje célját, amely nem más, mint hogy a növendékek *„jó keresztények és becsületes polgárok legyenek.”* (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 18.) A nevelők ne korlátozzák a növendékek szabadságát, hanem segítsék azt jól felhasználni. Ehhez elengedhetetlen a rátermettség, magunk és mások pozitív elfogadása és a fiatalok iránti lelkesedés. (P. Ábrahám, 2009)

IV. 2. a. 4. Igazi megelőzés.

A prevenció fogalmát ma már sokat használjuk. A megelőzésnek két aspektusa van. Egyrészt megelőzzük a rosszat úgy, hogy a fiatalokat távol tartjuk a negatív dolgoktól, melyek akadályozzák fejlődésüket. Olyan környezetet teremtünk számukra, amelyben az értékeket nem elméleti síkon, hanem azokat megélve, átélve a gyakorlati életben adjuk át nekik. (Ghiglione, 2019) Azonban nem elég a rosszat megelőzni, hanem segíteni kell a jót is kibontakoztatni. (P. Ábrahám, 2009)

A megelőzés egy másik aspektusa, hogy megelőzzük, feltételezzük a jót a fiatalban és segítjük azt kibontakozni, háromszintű folyamatban (Ghiglione, 2019)

– *„Elismerni önmagunkban és a fiatalokban az elégséges erőt, amely elegendő az önállóságra.*

– *Megkedveltetni velük a fejlődést, a fáradságot, a nevelés minden terén azáltal, hogy példát adunk nekik.*

– *Segíteni a fiatalokat, hogy legyenek tisztában pozitív képességeikkel és lehetőséget nyújtani nekik, hogy ezeket meg is tudják valósítani.*” (P. Ábrahám, 2009, 18.)

IV. 2. a. 5. *A szeretet központúsága a nevelésben.*

Don Bosco így mondta: *„A nevelés a szív dolga.”* (Don Bosco, in P. Ábrahám, 2009, 18.) Módszerének gyakorlása teljesen Szent Pál szavaira támaszkodik, aki ezt mondja: *„A szeretet türelmes és jóságos, mindent eltűr, de mindent remél és mindent elvisel.”* (Don Bosco, in Ghiglione, 2019, 77.) Don Bosco meg van arról győződve, hogy csak Isten tud minket megtanítani arra, hogy úgy szeressünk és neveljünk, mint ő. Ezért is alapvető fontosságú nála a vallásos dimenzió. *„Nevelni annyi, mint a fiatal valódi javát akarni, és első lépése ennek: a fiatal barátunkká tenni, szívét megnyerni.”* (Don Bosco, in Ghiglione, 2019, 77.) Az 1884-ban írt *Római levélben* így fogalmaz: *„Aki érzi, hogy szeretik, az viszont szeret, s aki szeret, az mindent el tud érní, különösen a fiataloknál.”* (Don Bosco, 1997, 265-266.) Nagyon fontos a gyerekek dicsérése, az erősségek kiemelése. Osztályomban van egy magatartásfüzet, melyben minden gyermeknek van egy oldala. Fontos, hogy ne csak elmarasztalást írjunk bele, mi nevelők, hanem dicséreteket is. Ahogy Don Bosco mondaná: *„A szeretet leleményes mindig tud mit dicsérni.”*

IV. 3. **Don Bosco nevelési irányelvei**

Enzo Bianco írja, hogy amikor Don Bosco 1854-ben Urbano Rattazzi miniszter irodájában ült és már sokadszor megkérték, hogy árulja el sikerének titkát. Akkor úgy fogalmazott, hogy alapvetően két nevelési módszer létezik, a represszív és a preventív. (Bianco, 2019) Az első az erőre és a büntetésre épít. Ismerteti a szabályokat, örködik nehogy megszegjék azokat. Ha pedig megszegik büntet. Ennél a módszernél a gyerekek a jót csak félelemből teszik meg, nem pedig belsőindítatásból. Ez a módszer a megfélemlítésre épít és a pedagógus távolságot tart a diákoktól. Könnyebb és kényelmesebb, de nem is olyan eredményes, mint a preventív, azaz a megelőző. A Megelőző Módszer - ahogy azt már fentebb ismertettem - szintén ismerteti a szabályokat, azt, hogy mi a jó és a rossz. A nevelő azonban jelen van, és ha a gyermek vét ellenük, akkor a pedagógus a gyermek mellé áll, figyelmezteti és segíti a jóra. Szelíden megmutatja azokat az eszközöket, melyekkel a jó úton tud maradni. Így a gyermek nem szégyenül meg, nem lesz benne harag és tüske a büntetés miatt. Bizalmat kap a nevelőtől, aki a barátjává lesz. A nevelő nem akar távolságot tartani, hanem a gyermekkel akar lenni,

szeretetteljesen segíteni és bátorítani a jóra. (SzIF, 2017) Don Boscónak rendkívül fontos a jelenlét, nem hagyja a gyerekeket hibákat elkövetni, mert azok sérülésekkel és megbélyegzéssel is végződhetnek. Nem helyes, hogy egyes nevelők, szülők nincsenek a gyerekekkel, hagyják a gyermeket, hogy hibát kövessen el, mondván, hogy csak így képes tanulni. (Bianco, 2019) Don Bosco nem hagyja magára a gyermeket, amíg nem lesz képes önmagát irányítani, olyan helyzetbe hozza őket, hogy ne legyen alkalmuk rosszat tenni. Ezt teszi akkor is, amikor saját iskolát, műhelyeket hoz létre a fiúknak és azoknak többé nem kell bejárni a városba tanulni. Elzár, de közben neveli a gyermeket, pozitívan felépíti, erősíti. Ahogy Pietro Braido írja: „*Elszigetel, hogy felépítsen; épít, hogy ne kelljen később lebontani, megjavítani és újjá alkotni.*” (Braido, in Bianco, 2019, 90.) Don Bosco három szóban fogalmazza meg a Megelőző Módszer lényegét: „*Ez a módszer mindenben az értelemre, a vallásra és a szeretetreméltóságra támaszkodik.*” (Enzo, 2019, 90.) Ez a híres hármas Don Bosco kilenc éves kori álmában is fellelhető az útmutatásban: „*Nem veréssel, hanem szelídséggel és szeretettel tedd őket barátáiddá!*” (Don Bosco, in Bianco, 2019, 93.) Ezt ő is gyakorolta, tudjuk ugyanis, hogy Bosco Szent János is gyermek éveiben igen lobbanékony természetű volt.

IV. 3. a. Vallás

Don Bosco számára a legfontosabb a lelkek megmentése. Ő maga így fogalmazott: „*Emlékezzetek arra, hogy a nevelés a szív dolga. És annak pedig csak Isten a birtokosa. És soha semmilyen dolgot nem fogunk elérni, ha Isten nem tanít meg minket a művészetére és nem adja kezünkbe a kulcsokat.*” (Don Bosco, in Bianco, 2019, 105.) A vallás fontosságáról tanúskodik egy 1863-ban történt érdekes esemény is. Ekkor két angol úr – egyikük Viktória királynő minisztere – meglátogatta az Oratóriumot. Don Bosco bevezette őket egy olyan terembe, ahol ötszáz fiú tanult teljes csendben, amin a látogatók felettébb meglepődtek. Aztán még jobban elcsodálóztak azon, hogy egész év folyamán nem volt arra szükség, hogy büntessen, vagy büntetéssel fenyegetsen. (Bianco, 2019) A kérdésre, hogy ez miként lehet Don Bosco így válaszolt: „*Olyan titkok ezek, melyeket csak a katolikusok érthetnek meg: a gyakori szentgyónás, a szentáldozás és a mindennapi aktív szentmishallgatás.*” (Don Bosco, in Bianco, 2019, 108-109.) Don Bosco a gyónási beszélgetések kapcsán mind erkölcsi, mind pedig a lelki fejlődés terén személyesebb tanácsot tudott adni a fiataloknak. Rengeteg időt töltött a gyóntatószékben, de fontos volt számára, hogy a fiúk saját elhatározásukból gyónjanak, nem gyakorolt nyomást rájuk és ezt munkatársaitól is elvárta. Ő és nevelői a gyónásra csupán bíztattak, buzdítottak.

(Schaumont, 2019) Jó példa erre a következő eset is. Egy nap az egyik fiú igen sok hibát követett el. Másnap Don Bosco az udvaron szólt neki, hogy elfelejtette megmosni az arcát. A fiú azt válaszolta, hogy megmosta. Mire Don Bosco közölte, hogy nem és a fülébe sügött néhány szót, ekkor a gyermek megértette, hogy a lelkéről beszélt és megkérte, hogy gyóntassa meg. (Bianco, 2019) Don Bosco számára a vallásosság azt jelenti, hogy a nevelő az élet minden mozzanatát tudja a hit fényében látni. Másodszor, hogy imádkozik a gyermekekért és megtanítja őket imádkozni, együtt imádkozik velük. Harmadszor, hogy buzdítsák a fiatalokat a gyakori szentgyónásra. (SzIF, 2017) Gyakran mondta, hogy a gyakori szentáldozás és a Szűzanya tisztelete módszerének oszlopai. (Don Bosco Nővérek) A mi iskolánkban ilyen alkalmak a lelki és az önismerti napok, de az osztályfőnöki órán a „jóreggeltekről”, vagy a szentmisékről való beszélgetések is, illetve a reggeli imák. Az első óra nálunk imával kezdődik, ahol sokszor a gyerekek mondanak imaszándékot. Mindig megkérhető, ha egy beteg osztálytársért, vagy valakinek a beteg hozzátartozójáért imádkozunk közösen.

IV. 3. b. Értelem

Az értelem vagy az észszerűség kifejezéssel Don Bosco a kiegyensúlyozott felelősségteljes életvitelre, az átgondolt döntésekre utal. *„Hagyjuk, hogy az értelem és ne a szenvedély vezessen minket.”* (Don Bosco, in Bianco, 2019, 99.) Csak úgy tudunk vezetni másokat, ha tudunk magunkon uralkodni. Don Bosco pl. azt tanácsolja, hogy soha ne büntessünk az elkövetés pillanatában, mert akkor még az érzelmeink, haragunk befolyása alatt állunk. (Schaumont, 2012) Az észszerűség azt kívánja, hogy a nevelő, mint már említettem kiegyensúlyozott, nyugodt és vidám legyen. Don Bosco, amikor az oratóriumban gondok voltak, több minden hiányzott, vagy nagyobbak voltak a nehézségek akkor mindig a szokottnál is vidámabb volt.

A vidámságban való együttlétre, az asszisztenciára pedig az udvar szolgál, ahol játszani lehet, illetve a kirándulások, a zene és a színdarabok (Bianco, 2019), melyekről bővebben a *Vidámság és ünneplés pedagógiája* című részben írok, de ide tartoznak a közös játékok, az oratóriumon való részvétel, vagy akár a folyósón való ügyelet is, ahol beszélgethetünk a gyerekekkel, mert Don Bosco fontosnak tartotta a párbeszédet. Így szólt a nevelőkhöz: *„Adjunk lehetőséget a fiataloknak, hogy szabadon kifejtessék gondolataikat.”* Illetve: *„Hallgassuk őket, hagyjuk őket sokat beszélni.”* (Don Bosco, in Bianco, 2019, 100.) Nálunk a tanári ajtaja mindig nyitva van és várakozik is előtte a szünetben sok diák egy-egy tanárt keresve. Don Bosco ajtaja is mindig nyitva állt, bárki beszélhetett vele.

Mindenkivel úgy bánt, mint az előkelőkkel, kitüntetett figyelemmel hallgatta őket, a beszélgetés végén kikísérte a gyereket, ajtót nyitott neki és ezekkel a szavakkal búcsúzott: *„Mindig barátok maradunk.”* (Bianco, 2019, 100.) Sokszor sűgött néhány bizalmas szót az udvaron játékközben a gyerekekhez, de a „jóéjszakát” gondolatokkal is szólt néhány jó szót a lélekhez, hatott nem csak a lelkükre, hanem az eszükre is. Az ilyen igazi párbeszéd eredménye a bizalom. Nálunk a szalézi atyák és testvérek is benéznek mindig a szünetekben a diákokhoz, beszélgetnek velük délután is, és van egy Don Bosco-szobánk, ahol a gyerekek is bármikor felkereshetik őket, mert ajtaja természetesen nyitva. Fontos, hogy a tanár is sokat beszélgesse a diákokkal igényes kommunikációs stílusban és megfelelő környezetben, ami lehet iskolán kívül is. A beszélgetések során segíthetünk a fiatal életcéljának kialakításában, mai szóval a pályaorientációban. A nevelők tudjanak mosolyogni a gyerekekre, de ismertessék velük a szabályokat, legyenek következetesek, segítség egymást. A szabályokhoz nekik is tartaniuk kell magukat. (SzIF, 2017) A tanári kar legyen egységes és következetes. Fontos a fokozatosság is. Olyan elvárásai legyenek a nevelőnek a gyerek felé, amire képes. Ez nem az elvárásokból való visszavételt jelent, hanem türelmet és fokozatos haladást. Az értelem szónak van egy olyan árnyalata is, hogy belátás. A nevelőnek mindig késznek kell lenni arra, hogy reflektáljon arra, mit miért vár el. (Schaumont, 2019)

IV. 3. c. Szeretetreméltóság

Mint már említettem Don Bosco pedagógiája szeretet központú. Fontosnak tartja a családi légkört az intézeteiben, hogy az által elnyerje a nevelő a gyerekek bizalmát és szeretetét A *Római levélben* így fogalmaz: *„a családiasság szeretetet hoz, a szeretet pedig bizalmat.”* (Don Bosco, 1997, 261.) Kicsit később pedig: *„Nem létezik szeretet nélkül (családiasság), s ahol ez nincs meg, ott nincs bizalom se.”* (Don Bosco, 1997, 265.) A családi légkör feltételezi, hogy a nevelő együtt van a növendékekkel a szabadidőben, hisz Don Bosco szerint ekkor lehet a legjobban nevelni. (Bianco, 2019) A szabadidőben a nevelő meg tudja magát szerettetni a növendékekkel: *„Szeressék azt, ami a fiatalok szeretnek, s akkor a fiatalok is szeretni fogják, amit a feljebb valók szeretnek.”* (Don Bosco, 1997, 264.) Ugyanis, *„ha az ember azt akarja, hogy szeressék, akkor a saját szeretetét is ki kell fejezni.”* (Don Bosco, 1997, 265.) Valamint *„nem csupán szeretni kell a fiúkat, hanem nekik is tudniuk kell, hogy szeretve vannak.”* (Don Bosco, 1997, 263.) Többször idézte Szalézi Szent Ferencet is: *„Egy csepp mézzel több legyet lehet fogni, mint egy hordó ecettel.”* (Szalézi Szent Ferenc)

Dolgozatom *Oratórium, A lélek pedagógiája, A vidámság és ünneplés pedagógiája*, illetve a *Nyelvoktatás, missziósönkéntesség, misszió* című fejezeteiben Don Bosco pedagógiájának összetevőit, nevelési irányelveit, módszerét a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában részletesen be is mutatom, de először néhány gondolat a Megelőző Módszer mai gyakorlatáról és a szalézi pedagógusról.

„Jó keresztények és becsületes állampolgárok legyenek!” (Don Bosco)

V. A Megelőző Módszer mai gyakorlatáról

Don Bosco neveléselvét megélni azt jelenteni, hogy; „*oly módon kell cselekedni, hogy a családunk, az osztályunk, az egyházi közösségünk, az oratóriumunk otthon legyen, vagy azzá váljon.*” (Ghiglione, 2019, 78.) Négy dimenzióknak kell jelen lennie, hogy a nevelés sikerüljön. (Ghiglione, 2019, 78.)

V. 1. A négy dimenzió

V. 1. a. Otthon

Otthon, amely befogadó, ahol mindenki értékes, hisz minden fiatalban az Isten van jelen. Az otthonban van nevelői jelenlét, amely az ottani „klímát” alakítja, mely tisztelet és szeretetteljes. Barátkozási hely is, ahol lehetőség van a beszélgetésre, meghallgatnak és megértnek. Van felnőtt kéz, mely, ha kell közbe tud lépni, ha kell bátorítani, vagy korrigálni. Hely, ahol az ember növekszik, mert inger gazdag, sok mindenben van lehetőségünk kipróbálni magukat. (Ghiglione, 2019)

V. 1. b. Plébánia

Plébánia, amely evangelizál, olyan környezet, amely a keresztény értékeket képviseli, megéli, tanítja, tanúságot tesz, közösséget formál, segít, hogy imádsággal a fiatalok felfedezzék hivatásukat, Isten tervét életükkel. (Ghiglione, 2019)

V. 1. c. Udvar

Udvar, ahol barátságban, örömben lehet élni, ahol tetszés szerint lehet ugrándozni, ahol szabadság van. Don Boscónál mindig van egy nagy tágas udvar, ahol mindenféle játék van. Ez is az egyik újítása, hiszen az ő idejében az iskoláknál, kollégiumoknál csak kis, szűk udvarok voltak, ahová maximum sétálni vitték ki a gyerekeket. Don Boscónál az udvar mindig hangos a kiabálástól, ott pezsegni kell az életnek. (Schaumont, 2019) Még padot sem engedett az udvarra tenni, nehogy bárki is leüljön. Az udvaron egy-egy odasúgott szóval igen sokat elért a fiúknál. Az udvart tartotta a nevelés elsődleges helyének, és ha csak tehette beállt ő is játszani és ezt kívánta meg nevelőitől is, akárcsak egy családban a szülő játszik a gyermekkel. (Ghiglione, 2019) „*Az a tanító, akit csak a dobogón látnak, csak tanító és semmi több; de ha belevegyül a gyermekek játékába is, akkor testvérré is*

válik.” (Don Bosco, in Ghiglione, 2019, 80.) Fontos azonban, hogy a játék során a nevelő beszédében és cselekedeteiben példát mutasson, lássák, hogy ő a vezető. A „*csibészek főnöke vagyok*” mondta magáról Don Bosco. (Bianco, 2019, 92.)

V. 1. d. Iskola

Iskola, amely elindít az életre, ahol értékek érvényesülnek, van pedagógia törekvés az értékek befogadására, hisznek a párbeszédben, a kritikai érzék megérésben, a megmérettetésben. Iskola, ami lehetőséget kínál a személyes terv kidolgozására, segíti a fiatalt, hogy képességeinek figyelembevételével tudjon életre szóló döntést hozni, figyelemmel van a munka világára és megcélozza, hogy „*jó keresztények és becsületes állampolgárok legyenek.*” (Ghiglione, 2019, 81.)

A Zafféry Károly Szalézi Középiskola rendelkezik ezzel a négy dimenzióval. Nálunk otthonos, családias légkör uralkodik, pl. a szünetekben a gyerekek odamennek az ügyeletes tanárhoz beszélgetni, de a városban találkozva is sokszor szóba elegyedünk egymással tanárok és diákok, volt olyan gyakornokom, akinek ez igen furcsa volt. Van továbbá nagy udvarunk – a szomszédos plébánia udvarral kettő is –, műfüves focipályánk, fedett tornacsarnokunk, ahol péntek és szombat délután oratórium működik. S nem utolsósorban van egy kis kápolnánk, valamint iskolánkkal szomszédos városunk temploma, a római katolikus Szent Mihály templom, melyet 2021 nyarán átvett a Szalézi rend. Persze az átvétel előtt is jó kapcsolatot ápoltak a szalézi atyák a helyi plébánosokkal. Szentmisén iskolánk a nagyobb ünnepek előtt vesz részt pl.: Veni Sancte, mindenszentek, adventi gyertyagyújtás, karácsony, Don Bosco égi születésnapja, hamvazószerda, húsvét, szentmise a végzősökért, Te Deum. Nálunk a négy dimenzió teljes mértékben jelen van, ahogy előző tartományi vikárius és nevelési igazgató helyettesünk Gnana Pragasam De Rossi Raja misszionárius szalézi atya fogalmazott: „*Hála Istennek szép szalézi keretet ad Nyergesújfalun az oratórium, az iskola és a plébánia egymáshoz közel.*” (P. Gnana Pragasam, 2019, 136.)

De vizsgáljuk meg, hogy mik is egy mai szalézi iskola jellemzői, melyeket előző szalézi tartományfőnök atya Ábrahám Béla foglalt össze.

V. 2. A mai szalézi iskola jellemzői

V. 2. a. Általános elvek

A szalézi rend jelenleg hat iskolát és egy kollégiumot tart fent Magyarországon. Don Bosco és a szaléziak a szabadidős tevékenységeket és az oratóriumot részesítik előnyben munkájukban, elismerve az iskola fontos szerepét a nevelésben. A mai szaléziak, ahogy Ábrahám Béla atya fogalmaz, „*bár sokszor élnek az iskolai nevelés-oktatás lehetőségével, mégis megmaradnak nevelőrend.*” (P. Ábrahám, 2009, 19.) Ellentétben pl. a piaristákkal, akik ún. „tanító rend”, mindig iskolákban tevékenykedtek. Az iskola célja Don Bosco szándéka szerint „*becsületes állampolgárokat és jó keresztényeket*” (Don Bosco) nevelni a fiatalokból. A fiatalok legyenek szabadok, tudjanak felelősségteljesen gondolkodni, tiszteljék társaikat, tanuljanak és dolgozzanak elhivatottan. Az iskolának kiemelt szerepe van a jövő formálásában, a *hit és a tudomány, valamint a hit és az élet közti szintézis* megteremtésében. „*A szalézi iskola egyszerre nevel és evangelizál.*” (P. Ábrahám, 2009, 19.)

V. 2. b. Igazi iskola

Az iskola elsődleges feladata, hogy tudást közvetítsen, de a rend nem feledkezik meg arról, hogy „*azért tanít, hogy neveljen*”. (P. Ábrahám, 2009, 19.) Ezt sajátos módszerekkel igyekszik elérni. Nagy jelentősége van a szabadidős foglalkozásoknak, baráti kapcsolatoknak és a nevelők fiatalok közti jelenlétének, asszisztenciának. Ezen kívül a szalézi iskola „*népi*” jellegű nem elit. (P. Ábrahám, 2009)

V. 2. c. Katolikus

A szalézi iskola katolikus. A diákok heti két hittanórán vesznek részt, ahol megpróbálják átadni a tanulóknak a keresztény szemléletet és nyitottá tenni őket a hitre. Fontos, hogy az iskola a mai fiatalok nyelvén, számukra érthetően közvetítse az evangéliumot. A hitoktatásban nagy hangsúlyt helyez a dialógusokra, és közösségek kialakítására. Ezen kívül az is cél, hogy a többi tantárgy tartalma is legyen nyitott a hitre. Ez nyelvtanárként könnyen meg is valósítható, bővebben a *Nyelvoktatás, missziós önkéntesség és misszió* című részben fejtem ki. Havi egy alkalommal vesznek részt a diákok iskolai szentmisén, rendszerint pénteken az első órában, az minden osztálynak osztályfőnöki óra. A szentmiséket nálunk a fiatalokhoz közelálló vidám gitáros, zongorás, harmonikás zenekar kíséri. (Ábrahám, 2009)

V. 2. d. Szalézi

A szalézi iskolát a Don Boscó-i nevelési elvek határozzák meg, melynek alapja a nevelő közösség. Az iskolában tevékenykedő szerzetesek pedig a garancia arra, hogy Don Bosco elvei érvényesüljenek. A nevelők alkalmazzák a Megelőző Módszert, családi légkört teremtenek. A nevelők részt vesznek a fiatalok életében. A gyermekek nevelése természetesen legfőképp a szülők feladata, de fontos, hogy az iskola alapelveit elfogadják, működjenek együtt. Az iskola szalézi sajátossága az „*oratóriumi stílus*”, amely legfontosabb eleme a „*közösségi környezet*”, melynek elemei a bizalom, a családi légkör, a támogatást nyújtó nevelés és diákcsoportok bevonása az iskola életébe. (P. Ábrahám, 2009) Nálunk minden péntek és szombat délután oratórium működik. Itt a gyerekek együtt tölthetik el a szabadidőt, játszanak, szórakoznak, táncolnak és imádkoznak is, mert az oratórium vezetője mindig egy szalézi atya, vagy testvér. Az oratórium nyitott, nem csak az iskola tanulói vehetnek részt rajta. Nagy sikere van a nyári oratóriumoknak is, melyek egy-két hetesek, reggel 8 órától 16 óráig tartanak, két héten keresztül.

A szalézi iskola nagy hangsúlyt fektet a „*nevelői környezetre*” is. Ezen a tantermek és közösségi termek harmonikus kialakítását és dekorálását kell érteni, amibe a diákokat is bevonjuk. Az osztályban az adott ünnepnek megfelelően dekoráljuk a faliújságot, de a gyermekek saját alkotásait is mindig kitesszük. Minden tanteremben van címer, Don Bosco-kép és kereszt. A folyosóink falára vidám hullámok lettek festve. Úgy gondolom nagyon szép, rendezett környezetben tanítunk. Mint már korábban említettem rendkívül fontos továbbá, hogy az iskola segítse a fiatalok pályaorientációját, hivatásuk felismerését. Volt, hogy a könyvtáros, és egyben a pályaorientációért felelős kolléganőnk Szőke Erika egy egész hetes programokkal teli pályaorientációs projekthez szervezett. Ezen kívül a szalézi iskola szociális érzékenységre is igyekszik nevelni a tanulókat. A mi iskolánk igen jó kapcsolatban van pl. a közeli idősök otthonával. (P. Ábrahám, 2009)

A szalézi iskola egyes összetevői természetesen más iskolákban is fellelhetőek, azonban ezek összessége mégis egy sajátos jelleget ad, a lényeg tehát az elemek összessége. (P. Ábrahám, 2009)

„A legeredményesebb tanítás az, ha azt tesszük, amit tanítunk.” (Don Bosco)

VI. A szalézi pedagógus

Noha már az előző két fejezetben – *Megelőző Módszer, A Megelőző Módszer mai gyakorlatáról* – érintettem a szalézi pedagógus attitűdjét, most még álljon itt néhány kiegészítés. Braido úgy fogalmaz, hogy a pedagógus a nevelés kulcsfontosságú alakja, hiszen Don Bosco szeretete a megkövetelő szeretet. Ismerteti a szabályokat, jelen van, foglalkozik a növendékek jólétével, akik ez által megszeretik, de szeretettel, baráti hangnemben figyelmezteti a gyereket a megingására, mintegy megelőzve a hiba elkövetését. Ha ennek ellenére is vét a növendék csak abban az esetben büntet, melynek jogosságához nem fér kétség. A szalézi nevelési módszer alapja a minden pillanatra kiterjedő jelenlét, az asszisztencia. Míg paradox módon, a megtorló módszerben a felelősség a diák kezében van, a nevelő feladata az örökös és az igazságosztás vagy a büntetés, addig a Megelőző Módszerben a pedagógus áll a középpontban, az egész nevelési folyamat rá van bízva. Ő a szabályok végrehajtója, az igazságosztó, és ha kell a büntető. A diák együttműködik. Maga Don Bosco szintén úgy gondolta, hogy módszerének sikeressége azon alapszik, hogy a szaléziak elviselik-e terheit. (Braido, 2021) A módszer a nevelő vallásosságán, észszerűségén és szeretetteljességén alapul. A hármas egység, ahogy Bianco írja az emberi nem három alkotóelemére utal, hogy képes gondolkodni, szeretni és nyitott a transzcendens, vagyis a vallás irányába. A nevelők legyenek ezen értékek példaképei, tanúi, hirdetői. (Bianco, 2019) Meg kell azonban jegyezni, hogy iskolánkban nem elvárt, hogy a pedagógus katolikus legyen, vagy gyakorolja vallását, az viszont igen, hogy a szalézi szellemiségnek, erkölcsi-etikai normáknak megfelelően végezze hivatását, élje életét. A Megelőző Módszernél fontos még, hogy a nevelő kiegyensúlyozott, társasági, mások igényeire érzékeny személy legyen, különösen, ha szegény és elhagyatott fiatalokról van szó. (Braido, 2021)

VI. 1. Irányelvek az iskolában a pedagógus szemszögéből

A szalézi iskola légköre családis, jókedvű és vidám. Fontos a szeretetteljes légkör. A pedagógus szem előtt tartja, hogy a cél a diák nevelése. A fegyelmet a nevelés érdekében követeli meg, nem öncélúan. Fegyelmi vétség esetén nem büntet érdemjeggyel, hisz ezzel nem járul hozzá, hogy megismerje a diák problémáját. A büntetések nem indulatból történnek és nincs kollektív büntetés. Fontos, hogy a környezet is legyen barátságos, az

osztály szép legyen. A pedagógus részt vesz az iskolai rendezvényeken, valamint lehetőség szerint a növendékek között van, pl. a szünetekben. (SzIF, 2017)

VI. 2. A szalézi pedagógus jellemzői

A szalézi szellemiségnek, erkölcsi-etikai normáknak megfelelően végzi munkáját és alakítja életvitelét. Szem előtt tartja a fiatalok nevelését, oktatását. Noha nagyon fontos a szakmai tudás, elsődleges cél az életre nevelés. Munkáját elkötelezetten, vidáman, jókedvűen, de következetesen, a rábízott tanulókért, szaktárgyakért felelősséggel végzi. Egyéniségével, helyes önismertével is nevel. Kollégáiról tisztelettel szól, együtt működik a tantestülettel és az osztályával. Ha észrevesz egy problémát, azt tapintatosan kezeli, családszerető és igyekszik a tanulók lelki nevelésében is részt venni. Folyamatosan fejleszti magát etikai és pedagógiai téren is, nyomon követi szakterületén az újdonságokat. (SzIF, 2017)

VI. 3. Az újra kezdés

2001 szeptemberében vette ismételten tulajdonába a Szent István Magyar Szalézi Tartomány az iskolánkat. Ekkor a tanároknak, akik nem kívántak tovább az iskolában dolgozni végkielégítést fizetett a rend. Jelenleg 386 gyerek jár hozzánk és 26 főállású pedagógusunk van. Akkoriban ennél kisebb volt az iskola és egy vagy két pedagógus mondott fel. (Lengyel, 2009) A többiek maradtak. Jómagam már itt dolgozom 1995-től. Immár huszonnyolc év távlatából én és két másik kolléganőm vagyunk a tantestületben, akik már az átvétel előtt is itt tanítottunk. Mi hárman azonban akkoriban gyeseen voltunk, de mindannyian másképp éltük meg az átvételt. Én római katolikus vallásúként, aki gyakoroltam és gyakorlom ma is a hitem, igazából örültem a hírnek, de persze azért izgatott voltam, hogy milyen lesz az új vezetés, hogy fogom megállni a helyem. Aztán már hallottam közvetlenül az átvétel után is, hogy minden megy szépen a maga útján, így hat év gyés után már csak az „újra kezdők” izgalmával tértem vissza iskolámba 2004-ben, ahol családias, vidám légkör fogadott. Egy kolléganőm, Wierlné Kárász Tímea református volt, de nem volt vallásos, felmerült benne a kérdés, hogy mi lesz vele. Azonban nyitott volt és érdeklődő, így még otthonléte alatt elolvasta a Don Bosco életéről szóló – *A fiúk apostola* – könyvet, ami nagyon tetszett neki. Aztán elmondása szerint nagyon felemelő volt számára 2005-ben – mikor visszajött gyestről – a tanévnyitó szentmise. Mint már írtam, nálunk a szentmisék vidámak. A miséken az énekeket gitáros, zongorás, harmonikás zenekar kíséri

és persze a gyerekek éneke. Nemcsak a szalézi nevelési elvek, hanem az egész szalézi szellemiség úgy magával ragadta, hogy áttért és vallását gyakorló katolikus lett. 2014 óta a Szalézi Munkatársak Egyesületének is tagja, valamint az oratóriumok lelkes segítője. Nevelői tevékenységéért 2019-ben, iskolánk 100 éves születésnapján Sándor István Nevelési Díjban részesült. Egy másik kolléganőm, Bodainé Szabó Katalin teljesen másképp élte meg az átvételt. Mivel az egyik szakja hittan, célirányosan választotta az iskolát 1999-ben, hisz akkor már látszott, hogy a rend átveszi és így taníthatja majd mindkét szaktárgyát, átadhatja hittanból is a tudását. Míg tehát voltak, akik elmentek, voltak, akik tartottak az átvételtől, és voltak, akik örültek, Bodai tanárnőnek ez egy várva várt esemény volt. Ő is 2004-ben jött vissza gyestről, akárcsak én. Elmondása szerint hosszú utat járt be az iskola. A 2000-es évek elején a hittannak a gyerekek közt nem volt olyan elfogadottsága, mint most. Kétkedés, passzivitás volt a jellemző. A szentmiséken áldozni és áldást kérni is kevesen mentek mind a gyerekek, mind a tanárok részéről, ma már azonban hosszú a sor az oltár előtt. Mi hárman vagyunk tehát a legrégebb óta az intézményben a tanárok közül. Van viszont két kolléganőm, akik az iskola diákjai voltak, aztán később tanárként visszajöttek. Szelle Zsófia tanárnő itt érettségizett 2004-ben és 1998-tól tanult itt, átélte a váltást, de mint mondja ők annyit éreztek, hogy látták a szalézi rend képviselőit, de mint már az átvételkor itt lévők etikát tanultak. Elmondása szerint 2002-ben ők már előadtak Don Bosco-napon egy kis színdarabot és voltak animátor osztálytársai is, akik akkor Péliföldszentkeresztben tevékenykedtek. Kajtárné Kiss Erika kolléganőm 1998-ban érettségizett és a már szalézi gimnáziumba jött vissza tanítani, nagymamája sokszor vitte gyermekkorában templomba, így az iskola katolikus jellege számára is követendő volt. Mi, öten megbeszéltük, hogy a szalézi pedagógiával való ismerkedésünk kapcsán mindannyiunknak volt egy „aha” élménye, „de hiszen én is így csinálom”. Gondolok itt a korrepetálásokra, tehetséggondozásokra, a jelenlétre, a beszélgetésekre a gyerekekkel.

Mi, pedagógusok folyamatosan fejlesztjük magunkat, részt veszünk mind szakmai, mind szalézis továbbképzéseken. Gondolok itt pl. a digitális kompetenciánk fejlesztésére, vagy a szakvizsgás, illetve a KaPI továbbképzésekre, de minden félévben van egy Szalézi Pedagógiai Konferencia is, ahol az összes szalézi intézmény pedagógusai érdekes előadásokat hallgatnak. A szalézi nevelők részt vesznek továbbá egy 120 órás akkreditált felnőttképzési programon is, melynek neve SzaPA, azaz Szalézi Pedagógiai Alapképzés. Ezt a képzést a rend indította el. Célja a szalézi lelkeség, a nevelési és az evangelizációs sajátosságok megértése és az ebben való elmélyülés, növekedés. A szalézi rend a

tartományi Don Bosco-ünnepen nevelői munkájáért minden évben kitüntet egy pedagógust Boldog Sándor István-díjjal. Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy 2022-ben én is megkaphattam ezt a díjat.

„Légy vidám és tedd a jót, a verebeket meg hagyd csiripelni!” (Don Bosco)

VII. Oratórium

Az első fejezetben az életrajzi résznél olvashattunk arról, hogy Don Bosco már tízévesen különböző mutatványokkal és bűvésztrükkökkel szórakoztatta társait, de ebbe mindig beleszótt egy imát és egy értékes gondolatot. (Ghiglione, 2019) Később középiskolai éve alatt megalapította a *Vidámság Társaságát*, majd a szegény kőműves fiúval, Garelli Bertalannal megszületett az oratórium. Vasárnap és ünnepnap összegyűjtötte a fiúkat, mert ekkor volt legnagyobb veszélye annak, hogy rossz útra térnek. (Don Bosco, 2012) Az utcán való kallódás alternatívájaként felajánlotta az oratóriumot, ahol vidáman szórakoztak, játszottak, versenyeztek, de részt vettek szentmisén, hitoktatásban, gyónhattak és alapvető ismeretek elsajátítására is volt lehetőség. (Schaumont, 2019) Az oratórium válasz volt a sürgető igényekre, a Torinóban kialakult helyzetre, melyet a vidékről érkező emberek és a vallási értékek eltűnése eredményezett. (Ghiglione, 2019) Braido így fogalmaz: „Az oratórium Don Bosco vallási, szociális, és pedagógiai tevékenységének legnépszerűbb, legjobban személyre szabott és legrugalmasabb intézménye. A Megelőző Módszer az oratóriumban alakult ki.” (Braido, 2021, 308.)

Az oratórium szalézi sajátosság. Nyergesújfalun is működött már a kezdetekben – 1919 – ünnepnapokon és vasárnap. Akkoriban korcsoportokra osztva szórakoztak, ami olvasást, játékot, kirándulást, színelőadásokat, alkalmi ünnepélyek rendezését, illetve közös vallásgyakorlást jelentett. A szalézi tanárok nem zárkóztak az intézmény falai mögé, hanem alkalmi módon, ahogy igény volt rá, díj nélkül foglalkoztak a falubeli ifjúsággal, felnőttekkel. A létszám változott, de volt, hogy négyszázan is összejöttek, különösen sokan voltak Mikuláskor és karácsonykor. Az oratórium kedvelt szórakozóhely volt az ifjúság számára. A felnőtteknek pedig (nagy részben iparosoknak) népművelési előadásokat, szakoktatást kínáltak a szaléziak, különösen télen. Az utóbb említettél számtani, mértani földrajzi, irodalmi és történelmi előadásokra kell gondolnunk. Ez jelentős segítség volt, mert akkoriban a háború után az ipari tanulók elméleti oktatása hiányos volt. A népművelési előadások alatt pedig azt kell érteni, hogy az atyák és a papnövéndékek többször is készültek iskolán kívül műkedvelő előadásokkal a felnőttek számára. Az oratóriumhoz tartozott még az ún. Építő Munkások Dalárdája, amely 26–32 iparos férfiból állt. Nyergesújfalun nagyon kedvelték a szaléziakat, amiben nem kis szerepe volt a Schaub Mihály szalézi atya vezette zenekarnak is, mely vasárnap délután térzenével szórakoztatta

a falu népét. Így lett az intézet, vagy, ahogy a faluban akkoriban nevezték a „szalézi” a település művelődési központjává. Nem beszélve róla, hogy az 1920-as évek végén az intézet vezetősége egy nyilvános mozit is létesített a közönség számára, melynek technikai vezetője a szakképzett Gyurica József szalézi testvér volt. Ha már innováció, akkor meg kell említeni azt is, hogy a nyergesújfalui Szalézi Intézetnek 1940-től havi újságja is volt, NYUSZI néven – az intézmény kezdőbetűiből –, amit a jó humorú Wittinghoff Ernő szalézi pap szerkesztett és az iskola, valamint a kollégium életéből adott ízelítőt, illetve taglalt vidám hangvételben közérdekű témákat. Az oratórium az 1950-ben végrehajtott, akkori nevén *Don Bosco Szalézi Gimnázium Nyergesújfalu* államosításával és rendek működésének betiltásával megszűnt. (Lengyel, 2019)

A 2001. szeptemberi átvétel után Andrásfalvy János szalézi atya, jelenlegi tartományfőnök indította be újra, több mint fél évszázad után, 2005-ben. (P. Andrásfalvy, 2009) Kollégák visszaemlékezései nyomán Andrásfalvy atya az ezt megelőző években délutánonként is pl. a tanulószobára – a 7. évfolyamosoknak volt – hozott különféle játékokat és játszott a gyermekekkel, nyakában sokszor lógott gitár és énekelt a diákokkal. De mit is jelent ma az oratórium? Lengyel Erzsébet szalézi sajtóreferens, így fogalmaz: *„Az oratórium elnevezés a rend gyakorlatában a kezdetek óta létező, jól bevált formáját jelenti a szabadidős ifjúsági játszóháznak, ahol általában kötetlenül folyik a barátságos együttlét, de alkalmanként egy-egy érdekes előadás vagy egyéb program is van.”* (Lengyel, 2009, 110.) Ma Don Bosco példájára számos országban működik oratórium, Magyarországon is több helyen. A mi intézményünk is elképzelhetetlen az oratórium nélkül, melynek ajtaja mindenki előtt nyitva áll, a mai igényekhez alkalmazkodva péntek és szombat délután. Nem csak az iskolából, hanem az egész környékről – Süttő, Lábatlan, Bajót, Tát, Mogyorósbánya, Tokod, Tokodaltáró, Dorog – járnak ide fiatalok, ezért 16-tól 21 óráig tart, igazodva mind a kezdésnél, mind a hazaindulásnál a buszjáratokhoz. A fiatalokat az iskola tornatermében zene, vidám társaság, sportolási és játéklehetőség várja, pl. foci, kosárlabda, röplabda, pingpong, csocsó, biliárd, társasjátékok, bans, alkalomadtán karaoke-show. (Lengyel, 2009) A tornaterem előtti folyósón szalézi munkatársak, segítőkész szülők és tanárok kínálják a zsíros, szalámis, májkrémes, nutellás kenyereket, valamint teát és limonádét. Lehetőség adódik megismerni a keresztény hitet és magát Don Boscót is, hiszen az oratóriumot mindig egy szalézi atya vagy testvér vezeti. Az elmúlt huszonkét év alatt már több vezetője is volt, Andrásfalvy János atya után Ábrahám Béla atya vezette, majd Kukuczka Robert atya (lengyel misszionárius) Misquitta Claudius atya (indiai misszionárius) Kovács Sándor atya (még kispapként), jelenleg pedig Nguyen Hai

Ly Jakab atya (vietnámi misszionárius) vezeti. A szalézi atyáktól vagy testvérektől a nap lezárásaként egy esti gondolatot is hallhatnak a fiatalok. A „jóéjszakát” kb. tízperces, mégis nagyszerű útmutató. (Wierl, 2019) Míg Don Bosco annakidején az utcáról gyűjtötte be a fiatalokat, addig manapság sokukat nehéz elvonni a számítógép elől, illetve mások pedig kocsimákban, vendéglátó-ipari egységekben találkoznak barátaikkal, ahol alkoholt fogyaszthatnak és dohányozhatnak is, vagy akár a kábítószer is kipróbálhatják. Kiváló alternatíva így ma is a szalézi oratórium, ahol a fiatalok védve vannak ezen hatásoktól és kortársaikkal vidám hangulatban, szabadon tölthetik el a szabadidejüket. (Lengyel, 2009) Mi, tanárok az oratóriumon munkaközösségekként félévente egyszer veszünk részt, de természetesen mindig szívesen látnak minket. A nyelvi munkaközösség pl. advent előtt, pénteken mindig elkészíti a gyerekekkel az osztályok adventi koszorúját.

Oratórium azonban nem csak hétvégén, hanem a szünetekben is működik. Az őszi, téli és tavaszi szünetekben mindig szerveznek játéknapot a szaléziak a fiataloknak, gyerekeknek. Legutóbb 2022 telén pl. a *L'ecsó* című rajzfilm ihlette a szervezőket és párizsi hangulatot varázsoltak az iskolába. Remy, a fiatal patkány álma ugyanis az volt, hogy egyszer majd Párizs legjobb éttermében legyen séf. A történet mondandója, hogy semmi sem lehetetlen, csak küzdeni kell az álmainkért. A gyerekek részt vehettek, mint mindig tánc-, sport-, kézműves- és dráma-műhelyeken, valamint különböző ügyességi és gyorsasági játékokon. (Komeiner, 2023)

Jelenleg a legnagyobb létszámmal működő oratórium az immár 17 éves nyári oratórium. Régebben egyhetes volt, de a nagy érdeklődésnek köszönhetően már kéthetes táborra alakult át, melyen egy-egy héten át közel 200 gyerek vesz részt, az általános iskola első osztályától a nyolcadikig. Ennek a tábornak mindig van egy adott témája, amire a tábori események, gondolatok, játékok, történetek „fel vannak fűzve”. 2008-ban pl. C.S. Lewis ismert regénye alapján forgatott *Narnia* című filmen alapuló játékok és foglalkozások segítségével avatták be a szaléziak a gyerekeket Jézus áldozatának titkába. A kisdíjakok már érkezésükkor – akárcsak a filmben – „[...] egy szekrényen keresztül tudtak csak bejutni a gimnázium udvarára, ahol egy másik világ várta őket: játék, barátság, vidám szórakozás és felejthetetlen élmények tarka világa.” (Szalézi Értesítő, 2008/3. In Lengyel, 2009, 113.) Reggelente megnézték egy-egy epizódot a filmből, ehhez kapcsolódóan rövid előadáson vettek részt, majd csoportbeszélgetés, kézműves foglalkozás, tánc és játék következett, pl. számháború keretében keresték Aslant, az oroszlánt. (Szalézi Értesítő, 2008/3. In Lengyel, 2009) De, hogy egy másik példát is említsek, a tavalyi tábor témája a *Fel!* című mesére épült, és mottója a „*Láss túl a Felszínen!*” volt. A gyerekek

végigkövették, hogyan lesz egy felületes ismertségből igaz barátság. (Szmodis, 2022) S végül az idei – a 17. nyári ORI – év főszereplője pedig Po volt, a nagyszerű Kung Fu Panda rajzfilmből. A tábor mottója így szól: *Egy mindenkiért!* A regisztráció a táborra idén 13 perc alatt befejeződött, de szerencsére a várólistáról is tudtak minden gyereket fogadni. A kéthetes táborban összesen 290 gyermek fordult meg, a két turnuson külön-külön 170 táborozó, akik hasznos gondolatokkal gazdagodhattak minden nap, felfedezhették a saját erejüket és a közösség erejét egyaránt. Most is rengeteg élményben volt része a gyerekeknek, összemérhették gyorsaságukat, ügyességüket, tudásukat, de voltak csapatmunkák is egy-egy rejtély megoldása kapcsán. Idén is volt lehetőség kézműveskedésre, sportolásra, zenélésre, vizes játékokra, színjátszásra, bansolásra, de mint 17 éve mindig, felfedezhették csapatjáték, illetve akadályverseny során Nyergesújfalu városát, eltöltöttek egy napot Péliföldszentkereszten, valamint Tatán a Gyémánt Fürdőben, míg végül most is galával zárták a tábort, amelyre a gyerekek előadásokkal készültek szüleik számára. (Kurdi, 2023)

A szalézi szerzetesek is csak a szalézi animátorok segítségével tudnak ennyi programot megoldani, s ilyen sok gyerekre felügyelni. De kik is a szalézi animátorok?

Szalézi animátorok

Az animátorok olyan fiatalok, akik segítik a szaléziak munkáját. Önkéntesen segítenek a gyerekekkel való foglalkozásban, oratóriumok szervezésében, terjesztik a hitet és mindemellett jókedvet biztosítanak. Képzésük három fokozaton megy keresztül, ennek megfelelően az önkéntesek jelenlétének, s tevékenységének az oratóriumban három fokozata van. Vannak először is a segítők, olyan diákok, akik már 9. osztályosok és nem utasítják el a katolikus vallást. Nekik zöld kendő van a nyakukban és az oratóriumokon kisebb elsősorban technikai feladatokat (uzsonna készítése, takarítás, a hely előkészítése) látnak el.

A kisanimátorok félúton járnak, az animátorképzés egy részét már abszolválták. Ők citromsárga kendőt hordanak, s már felelősségteljesebb feladatokat is kaphatnak. Az animátorképzés feltételei, hogy a diák nyitott legyen a vallásra, megfelelő hozzáállása legyen, illetve legalább 9. osztályba járjon, vagy minimum a 15. életévét töltse be. Kisanimátor lehet olyan fiatal is, aki nincs megkeresztelve, vagy a vallását nem gyakorolja.

Végül a szalézi animátor olyan fiatal, aki meg van keresztelve, gyakorolja a vallását, elvégezte a kétéves képzést, 16. életévét betöltötte és animátori ígéretet tett, továbbá részt vesz évi egy tartományi találkozón és egy szalézi lelkigyakorlaton, amit a Szalim – Szalézi

Ifjúsági Mozgalom – szervez. Az ő kendőjük narancssárga. Nálunk akkor lehet valaki nagyanimátor, ha ezeken kívül három nyári oratóriumi alkalmon is részt vett.

Jelenleg a nyergesújfalui oratóriumban 20-50 animátor és kisanimátor váltja egymást. Az első rendszeres képzések pedig 2007-ben kezdődtek, melyek a drámapedagógia szempontjából is figyelemre méltóak. Az animátorképzés nyolc moduljának témakörei a következők: 1. *Önismeret*, 2. *Közösség és csoportvezetés*, 3. *Szalézi témák*, 4. *Lelki témák*, 5. *Szalézi animátor*, 6. *A fiatalok*, 7. *Játékvezetés és programszervezés*, valamint 8. *Animáció – zene, színház, bans dekoráció, média*. (Czopf, Jani, Kurdi, Lengyel, Markolt-Rózsa, Mázik, Sándor, Szlávik, 2020, 9-10.) Szükségük van ezen ismeretekre, mert az animátorok, mint már írtam, az oratóriumokon és játéknapokon évközben is aktívan foglalkoznak a gyerekekkel. Azonban kétségkívül a legnagyobb munkájuk a nyári táborral kapcsolatban van, amire szinte egész évben készülnek, kitalálják a témáját, felosztják a feladatokat. Néhány koordinátor fogja össze szalézi vezetéssel az egész tábort, ők jelölik ki az egyes területek, részfeladatok felelőseit, akikkel együtt állítják össze a két hét programjait, mert vannak játék- és különböző műhely felelősök, pl. kézműves-, foci-, tánc-, dráma-, sütiműhely. Rajtuk kívül vannak még dekoráció és animáció felelősök. A dekoráció felelősök egy héttel a tábor előtt kezdik el a dekorációt készíteni. Az animáció felelősök pedig a játéknap/nyári tábor minden napjának kezdetéhez és zárásához írnak egy rövid, a témához kapcsolódó kis jelenetet, felkérlik a szereplőket, beszerzik a kellékeket és koordinálják a próbákat.

Ezen kívül az animátorok képviselik az iskolánkat a közös szalézi ifjúsági összejöveteleken, de néhányan részt vettek idén is az Ifjúsági Világtalálkozón, s nem utolsósorban ők szervezik a gólyatáborok szabadidős, játékos részét is, sok terhet levéve ezáltal a tanárok válláról. Sokat dolgoznak ezért jutalom kirándulásba is szoktak részesülni. Úgy gondolom, hogy ez a rengeteg munka az életben megtérül, hiszen megtanulnak kommunikálni, van helyes önismeretük, ki tudnak állni mások elé beszélni, biztosabb lesz a fellépésük és az emberismeretük, s ezen kívül lesz rengeteg barátjuk, szociális kapcsolatuk, mert szociálisan is érzékenyebbé válnak, megtanulnak bánni a gyerekekkel, ami által egykor majd jobb szülők is lehetnek. Jellemző, hogy sok animátor választja később pedagógus (tanító, tanár) hivatást, s ebben igen jól teljesít, alkalmazva az animátorsága alatt tanultakat, megtapasztaltakat, s Don Bosco nevelési módszerét.

„Ha a testet minden nap tápláljuk, miért ne táplálnánk a lelket is?” (Don Bosco)

VIII. A lélek pedagógiája

Don Boscónak fontos volt a fiatalok lelke, a lelki üdvük megmentése, kereszténynek nevelte őket. Mindezt három szóban foglalta össze: egészség, tudomány, életszentség. Minden téren figyelt a gyerekekre, a szabadidő eltöltésének részletei is rendkívül fontosak voltak számára, pedagógiája az egész fiatalot érinti, megérinti a lelkét. Iskolánk bejárata mellett éveken keresztül állt egy molinó: „Minket érdekel, ami benned van!” felirattal.

VIII. 1. Lelki nap

Helyezzük magunkat Isten kezébe. Imádkozzunk, és minden sikerül! (Don Bosco)

Évente egyszer minden osztály elvonul osztályfőnökével együtt lelki napra, Pélifyőldszentkeresztre, mely könnyen megközelíthető a városunkból. Az elzárt, szépséges természeti környezetben fekvő szalézi templom és rendház közösségi termei ideális helyszín a lelki elmélyüléshez, melyet az iskola lelki vezetője szervez az osztályfőnök együttműködésével. Ahogy kolléganőm Hegedűsné Gáspári Katalin írja: *„Egyfajta hitbéli csapatépítő tréning ez [...] egyéni és csoportos feladatokon keresztül hangolja a diákokat az együttműködés örömeire és arra, hogy felismerjék a maguk helyét a hit útján.”* (Hegedűsné Gáspári, 2019, 141-142.) A lelki nap három blokkból áll. Az elsőben az Istennel való kapcsolatáról elmélkednek a gyerekek játék és egy rövidfilm-vetítés segítségével. A másodikban a szalézi lelkiségről és az egymással való kapcsolatáról szóló interaktív foglalkozásokon vesznek részt. A harmadikban pedig önismereti feladatok, játékok kapnak helyet. Természetesen az egyes blokkok után szünet következik, majd a napot szentmise zárja, melyen a gyerekek is tevékeny részt vállalnak, felolvasás, ministrálás és természetesen éneklés. (P. Gnana Pragasam, 2019)

VIII. 2. Önismereti nap

Aki nincs jóba Istennel, nincs jóba önmagával. (Don Bosco)

Iskolánkban 2004 óta hagyomány az is, hogy hamvazószerdán, a gyerekek önismereti napon vesznek részt, melyet a mindenkori lelki vezető irányít. Reggel 8 órakor szentmisével és hamvazkodással kezdődik a nap a templomban és ott is fejeződik be 12 -

12.30.-kor egy záró gondolattal és áldással. A délelőtt pedig többféleképp is alakult az elmúlt huszonnégy évben. Az első időkben, a 2000-es évek elején a lelki vezető minden osztályhoz hívott egy környékbeli atyát, aki aztán az adott gyermekcsoporttal foglalkozott. Újabban három korosztályba osztva, három helyszínen vesznek részt a gyerekek előadásokon. A meghívott előadók pl. papok, szerzetesek, házaspárok általában tanúságot tesznek életpályájukról. A tanulók így nem csak lelki dolgokról, hanem életvezetési megoldásokról is hallhatnak, szerelemről, barátságról, családi életről stb. (P. Gnana Pragasam, 2019)

Az önismereti nap szervezésének másik módja, hogy az osztályfőnökök tervezik meg és vezetik le. Természetesen az osztályfőnökök kapnak a lelki vezetőtől útmutatást, foglalkozási tervet a korosztálynak megfelelő játékokkal, ajánlásokkal, amit az osztályfőnökök saját magukra és az osztályra szabnak. A múlt tanévben is ez történt, az 5. a. osztályfőnökeként, magam állítottam össze és vezetem le osztályom önismereti napját. A foglalkozás tervezésénél pedig segítségemre voltak a lelki vezető által ajánlottak, illetve a drámapedagógiai szakirányú szakképzésen tanultak. A lebonyolításban az osztályfőnök helyettesemre, Szelle Zsófia tanárnőre is számíthattam. Az önismereti nap a szentmise után kétszer hatvan percből állt egy húsz perces szünettel elválasztva. Csengő nem volt így a szünet ideje nem volt kötött.

Osztályom egy nyolcévfolyamos gimnázium ötödikes tanulói. Akkor még csak fél éve, tehát még kissé felületesen ismerték egymást, de azért az osztályon belül akadtak, akik előző iskolájukban osztálytársak voltak. Mivel nyolc évig együtt lesznek, ezért kiemelten fontos, hogy jól érezzék magukat az osztályközösségben. Diákjaim aktívak, nagy a mozgásigényük, kommunikatívak, sokszor közbe szólnak a másik mondandójába is, nem bírnak kivárni. Ezzel nem a tanárokat akarják bosszantani, nem rosszindulatból teszik, sőt inkább nagyon is érdeklődőek, de hát mindenről van véleményük, amit rögtön meg is mondanak. Az osztályban sajnos több probléma volt, sértődés, megbántottság adódott félreértésekből, illetve mások és önmaguk hiányos elfogadásából. Ezért az önismereti napom célja az volt, hogy elősegítsem a közösségépítést önmaguk és mások megismerése, elfogadása során. Drámaórájuk a nyolcadik évfolyamon lesz, de a gólyatáborban és a lelki napon már részt vettek drámajátékokban. Motiváltak, szeretnek játszani, és jókedvvel, aktívan vesznek részt a foglalkozásokon.

Még a szentmise előtt berendeztük a gyerekekkel a termet. Eltoltuk a padokat és az osztály közepén nagy körben helyeztük el a székeket. Ez kíváncsivá tette őket, hogy mi is fog ma történni.

Bemelegítésként a pletykajátokot (Almássy, Bujtor, Eck, Golden, Kaposi, Körömi, Perényi, Szabó, Uray, 2021) választottam az osztályban előforduló félreértések és az abból származó problémák miatt. Két sorba állítottam a gyerekeket, akik dönthettek arról, hogy melyikbe álljanak, lényeg, hogy nagyjából egyforma számú legyen a két csoport. Először egy könnyebb mondatot súgtam a csapatoknak – mindkettőnek ugyanazt -, majd egy bonyolultabbat. Az első így hangzott: *Tegnap sütött a nap, így láthattam egy szivárványt.* Ezt a mondatot mind a két csapat jól visszaadta. Az egyiknél változott az *így és-re*. A másik mondat eredetije pedig ez volt: *A szomszédomnak, Bellának van egy húga Hanna és neki van egy Cuki nevű tengeri malaca.* Ez már félreértésekre adott okot. Az egyik csapat végső mondata így hangzott: *A szomszédasszonyomnak van egy szamara.* A csoportok végső mondatai után az első emberek elmondták a kiinduló mondatot, s miután mindenki visszaült a helyére megkérdeztem a véleményüket, illetve rávilágítottam, hogy sajnos az életben is előfordul, hogy egy-egy vélemény, mondat torzul, akár a jó szándék ellenére is. Kérdésekre, hogy éltek-e már át ilyesmit, lelkesen bólogattak.

Ezek után mindenkinek kiosztottam a lelki vezetőtől kapott Blob-fa érzelmi tesztet (ld. 1. sz. mellékletet), s kértem színezzék ki, hol látják a helyüket az osztályban. Miközben dolgoztak a gyerekek járkáltam és előfordult, hogy rákérdeztem, miért is érzi az illető így vagy úgy a helyzetét. Volt, aki kapaszkodott lent a kötélén, volt, aki a társát cipelte, de a csúcson is voltak páran. Én is hasonlóképp láttam a helyzetüket, de néhányan szerintem túlságosan negatív helyre tették magukat. A színezés után visszarendeződünk a körbe, felajánlottam a gyerekeknek, hogy aki szeretné, mondja el, miért is az adott helyen érzi magát. Páran be is vállalták. Ezt a kört nem szerettem volna kötelezővé tenni, nehogy valaki kényelmetlenül érezze magát. Ezután felolvastam a szintén mellékelt (2. sz.): *A két cserépedény* című történetet, melynek rögtön meg is kérdeztem a tanulságát, amit azonnal meg is fogalmaztak. Ezzel el is telt az első óra, még arra maradt időnk, hogy mindenki körbe rajzolja egy A4-es lapon a tenyerét, melyre a nevüket is ráírták.

A szünet után elfoglalták a helyüket a körben, s kértem, hogy adják egyel tovább a náluk lévő saját kezüket ábrázoló rajzot és a társuktól kapottra írják rá az adott személy egy pozitív tulajdonságát, azt, ami a legjobban tetszik benne. Csinálják ezt addig, míg vissza nem érkezik hozzájuk a sajátjuk. Mindenki nagy érdeklődéssel és megdicsőülten olvasta a többiek által a „saját tenyerére” írt pozitív dolgokat. Igaz volt, hogy többször ugyanaz a tulajdonság is előfordult, mert nem kötöttem ki, hogy kétszer nem szerepelhet egy tulajdonság a lapon, de talán kezdetben ez így jó volt, hisz még nem igen ismerték egymást. Főleg az ellenkező nemű osztálytársakról írtak nehezebben. Amikor elolvasták a

mások által róluk írt jellemzőket, mindenkire rákérdeztem, hogy hogyan érzi most magát, mi a véleménye. Annyira betartották a szabályt, hogy csak jót írhatnak, hogy ez biztonságos kör volt. Arra a kérdésemre, hogy van-e, aki másik figurát színezné ki most a rajzon már rájuk bíztam, hogy akarnak-e válaszolni. Ez egy nagyon szívet melengető kör volt.

Ezt követően mindenki keresett magának egy párt, mivel páratlanul voltak én is beálltam a játékba. A játékvezetést itt átadtam az osztályfőnök helyettesemnek. Tudtam volna irányítani a játékot belülről is, de mivel jelen volt az osztályfőnök helyettes, így ő ezt megtette. Ezt a játékot, amelynek *Linzer* játék a neve szalézis gyűjteményből vettem, a lelki vezetőtől. A csoport tagjai párokat alkotnak, majd egy külső és egy belső kört oly módon, hogy a pár egyik tagja a külső, a másik tagja a belső körben áll egymással szembe fordulva. Különböző témákat nevez meg a játékvezető, amelyekről a párok egy meghatározott időtartam alatt beszélgetnek. Míg az egyik fél beszél, a másik figyel, majd szerepet cserélnek. A témák váltásánál a körök a játékvezető utasítására elmozdulnak, és mindenki új párt kap. A témák kezdetben mindennapi, könnyed dolgok, majd egyre komolyabbak és nő a ráfordított időtartam is. A következőkről beszéltünk: a múlt hétvégi programod (1,5 perc); véleményed az iskoládról (2 perc); egy nagyon boldog élményed (2 perc); a legjobb barátod. (3 perc); három kívánságod. (3 perc) Ez utóbbi eredetileg 4 perc lett volna, de már az előző körben kiderült, hogy a 3 percet is nehéz végig beszélni.

A játék végén a záró beszélgetésnél a következő kérdéseket tettem fel: Mi volt könnyebb beszélni vagy meghallgatni a másikat? Melyik téma okozott nehézséget, és miért? Milyen érzés volt beszélni benső dolgaidról? Milyen érzés volt mások benső dolgairól hallani? Tényleges meglepetést okozott nekem, hogy ebben a játék helyzetben nem a hallgatást jelölték meg nehézségnek, hanem a 3 perc folyamatos beszédet.

Végezetül a nap végén csináltunk még egy záró kört, arról hogyan érezték magukat és melyik játék tetszett a legjobban. Szinte mindenkinek a pozitív tulajdonságok a kézen volt a válasza.

VIII. 3. „Jóéjszakát” / „Jóreggelt”

„Járjatok a földön, lakjatok az égben”. (Don Bosco)

1847-ben, egy májusi esős estén, mikor már igen későre járt egy 15 év körüli árva fiú kopogtatott Don Bosco házánál bőrig ázva. Margit mama megszáritotta ruháit, megetette, majd elalvás előtt egy kis beszédet tartott neki, a munkáról, becsületről és hitről. (Bosco,

2012) A hagyomány szerint Margit mama ezen cselekedetéből – az első oratóriumi bentlakóval – származik a „buonanotte” a „jóéjszakát” gyakorlata. Schaumont szerint ez nem biztos, de a „jóéjszakát!” lényegéről azonban egy valamit mégis elárul, hogy akárcsak egy szülő a gyerekek lefekvése előtt mond egy történetet, egy megjegyzést, de legalább néhány jó szót. Maga Bosco Szent János a „jóéjszakát” gyakorlatának megszületését 1848 politikailag zűrzavaros időszakára teszi, amikor a diákoknak és ipari tanulóknak is a városba kellett kijárniuk a munka vagy az iskola miatt, mert az oratóriumban még nem voltak tantermek, műhelyek és az oda-vissza út tele volt veszélyekkel. Ezekkel a rövid esti beszédekkel egyfajta gyógyírt akart adni a napközben ért benyomásokra. (Schaumont, 2019) Az oratóriumi emlékiratokban így ír: *„Akkor kezdtem el az esti imádság után rövid beszédeket tartani azzal a céllal, hogy kifejtsek és megerősítsek néhány alapvető, melyeknek napközben esetleg az ellenkezőjét tapasztalhatták.”* (Bosco, 2012, 188.)

A „jóéjszakátra” Professzor Alessandro Fabre így emlékezik: *„Fellépett az állványra, a padra, vagy néha egy nagy székre, és felsorolta a nap folyamán talált tárgyakat: ceruzák, zsebkések, játékok, elveszett sapkák... Ezután ismertette a másnapi programot. Majd egy tanácsot, vagy figyelmeztetést mondott, általában valamilyen esemény vagy szerencsétlenség kapcsán, amiről az újságban olvasott. Néha a másnapi szent életéből merített tanulságról szólt. Szavai mindig teljes őszinteséget tükröztek, és szívélyesen szóltak.”* (Dr. Gyermekek, 1999, 56.)

A „jóéjszakát” egy rituálévá vált, amit a fiúk örömmel vártak. Nyári estéken kint az udvaron az esti hűs szellő simogatásában beszélt egy székre, vagy padra állva, hogy mindenki jól láthassa. Télen pedig a templom meghitt légkörében. Nem beszélt hosszan, hanem reflektált az előző napra, tanácsokat adott, vagy az elkövetkezendő napok eseményeiről szólt, gyakran mesélt álmairól is, melyek profetikusak voltak, de rövid történeteket is mesélt, amelyek tanulsággal szolgálhattak, mint pl. a 3. sz. mellékletben olvasható a szabályok betartásának fontosságáról szóló. Értett a figyelem felkeltéshez és fenntartásához. A családi hangulatú est beszédekben leginkább ő beszélt, de néha párbeszédeket is intézett a fiúkhoz, vagy saját magához. Az esti beszéde végén pedig mindig „Jó éjszakát!” kívánt, és így „jóéjszakátnak” nevezték el.

Nem véletlen azonban, hogy este beszélt, hisz így az ő mondandója zárta a napot. Ezen kívül az este a legnyugodtabb napszak, ekkor már a test és lélek is lelassul, megpihen, az ember jobban be tudja fogadni a felvetett gondolatokat és azokon elmélkedve tér nyugovóra. (Zeni és Deiana, 2009) A „jóéjszakát” gyakorlatnak ugyanis fontos pedagógiai célja van. A Főtanács egyik ülésén kijelentette: *„Ez az esti szó (magyarul „Jó éjszakát”-*

nak fordítjuk) házunk legfontosabb kulcsa. Nagyon sok függ tőle, lehet, hogy minden.” (Dr. Gyermek, 1999, 56.) Don Bosco nem csak hatásos nevelő eszközt látott benne, de pedagógiai sikereinek titkát is ebben jelölte meg. Munkatársaitól, a szalézi házak vezetőitől is kéri, hogy rendszeresen alkalmazzák ezt a nevelési eszközt. 1877-ben a Megelőző Módszerről írt művében olvashatjuk: *„Minden este, a rendes imádságot követően, mielőtt még a növendékek nyugovóra térnének, az igazgató, vagy az ő nevében valaki más, szóljon mindenkinek néhány szeretetteljes szót, amellyel figyelmeztet, illetve tanácsot ad arra vonatkozólag, hogy mit kell tenni és mit kell elkerülni. Törekedjen arra, hogy ehhez akár az intézményben, akár az intézményen kívül történt eseményekből is ki tudja szűrni az irányelveket; ám a beszéde ne legyen két-három percnél hosszabb. Ez az erkölcsösség, a nevelés hatékonyságának és sikerének a kulcsa.*” (Don Bosco, in Schaumont, 2019, 77-78.) Összefoglalva: A „jőéjszakát” tehát ne legyen hosszú, csak pár perces. Tartalma illeszkedjen a nap, avagy az elkövetkezendő nap esetleg napok eseményeihez. Hangvétele legyen szívélyes még akkor is, ha elmarasztalás vagy figyelmeztetés a témája. (Schaumont, 2019)

A „jőéjszakát” gyakorlatáról, iskolánk volt növendéke Kiss Imre, tállyai nyugalmazott iskolaigazgató, aki 1942-1946-ig volt a szalézi intézet diákja így ír: *„Este vacsora, utána szabadidő, majd esti ájtatosság következett, amikor is mind elénekeltük az Ave Maris Stella-t. A vesperás végén egy előljárónk mondott „Jó éjszakát”, mely vagy egy aktuális témáról, vagy vallási-, erkölcsi-, magatartási kérdésekről szólt. Ezt követte a lefekvés. A nevelő minden este „Tu autem Domine, misérere nóbis” köszöntésre oltotta el a villanyt.”* (Kiss, 2009, 53.)

A „jőéjszakát” szokását jelenleg is gyakorolják a szalézi házakban és a szalézi nevelésben. (Bianco, 2019) Iskolámban az adott helyzethez igazodva nem „jőéjszakát”, hanem „jóreggelt” működik 2002 óta. Az átvétel utáni időkből a „jóreggelteket” még a szaléziak tartották, mára mi tanárok is tartjuk. Félévente egy hét jut mindenkire. A „jóreggeltek” 7.50-kor kezdődnek és 5-10 percesek. Ezt mi tanárok a magunk ízlése, beállítottsága szerint alakíthatjuk. Felolvashatunk egy tanulságos történetet, meríthetünk a szentek életéből, köthetjük az aktuális ünnepekhez, de témáink kapcsolódhatnak a mindennapi eseményekhez is. Beszélhetünk csak mi, de feltehetünk kérdéseket a gyerekeknek is, így párbeszédesebb formában is tarthatjuk. Ki-ki a habitusának, egyéniségének megfelelően. A „jóreggelt” gondolat végén pedig mindig elmondunk egy imát az adott helyzetért, hétért, napért. A „jóreggeltek” a könyvtárban zajlanak, minden osztály heti egyszer vesz részt rajta, a számára meghatározott napon, így mi tanárok egy

héten át az iskola valamennyi osztályával találkozunk. Jó magam olvastam már fel és beszéltem meg többször elgondolkodtató történetet, kapcsolódtam adott ünnephez, így szóltam már Szent Miklósról, vagy Savio Szent Domonkosról is. Az elgondolkodtató történetekhez találunk a könyvtárunkban sok segédanyagot, az én kedvencem Bruno Ferrero szalézi pedagógus és író *Apró történetek a lélek számára* sorozatából az *Elérkezett a hajnal* című. Olyan bölcs és elgondolkodtató rövid történetek találhatóak benne, mint a 2. sz. mellékletben közölt: *A két cserépedény* című.

A „jóreggeltek” kapcsán mi tanárok az iskola összes diákjával kapcsolatba kerülünk, családiasabbá válik az intézmény, a diákok megismernek bennünket, és nem csak szaktanári oldalunkat mutathatjuk meg, hanem azt is, hogy hogyan gondolkodunk, mit gondolunk az ünnepekről, egyes eseményekről, a világról. A „jóreggelten” az osztályfőnök is részt vesz mindig az osztályával, hogy meg tudják beszélni a halottakat. A témák elgondolkodtatják a fiatalokat, bár nem mondom, hogy mindig mindenki időben érkezik, és nem alszik el. Ilyenkor jelezzük az elektronikus naplóban a szülő felé, hogy gyermeke nem vett részt a „jóreggelten”, amely benne van a pedagógiai programunkban. Ez azonban csak ritkán fordul elő, mára a „jóreggelt” gyakorlata iskolámban erős hagyománnyal rendelkezik. A fiatalok érdeklődéssel hallgatják és mindig izgalmas, hogy a héten vajon ki és miről fog hozzájuk szólni a reggeli csendességben, mikor még a világ nyugalmas, le vagyunk lassulva, s így az agy igen fogékony a napindító gondolatok befogadására, hogy az a nap, vagy hét folyamán elkísérjen minket.

VIII. 4. Zarándoklat, kirándulások

„Az a tanító, akit csak a dobogón látnak, csak tanító és semmi több;... (Don Bosco)

Nem csak a reggelek, de az éjszakai erdő csendjét is van alkalomunk megtapasztalni diákjainknak. Január közepén ugyanis egy péntek vagy szombat éjszaka Nyergesújfaluról Péliföldszentkeresztre zarándokolhatunk. A zarándoklatot a mindenkori lelki vezetőnk és Ridly István testnevelő tanár szervezik Szalézi Szent Ferenc tiszteletére, aki plébánosi korszakában faluról falura járt gyalog szentmisét tartani. Sokszor az éjszaka is az erdőben érte, amit a vadállatok elől egy fán elbújva töltött. (Ridly, 2019) Az egyház januárban (január 24.) tartja az ünnepét, ahogy Bosco Szent Jánosnak (január 31.) is és számos szalézi szentnek. Január hónap szalézi hónap. A zarándoklaton szalézi szerzetesek, oratoristák, tanárok, diákok és szülők is részt vesznek. Az út hossza, mely nagyobb részt erdőben halad 10 km. Ez idő alatt háromszor állunk meg nemcsak pihenni, hanem a lelki

vezetőtől meghallgatni néhány gondolatot Szalézi Szent Ferencről, a táv kétharmadánál pedig Mogyorósbányán szentmisén veszünk részt Szalézi Szent Ferenc tiszteletére. (P. Gnana Pragasam, 2019) Ez a kis templom ma már, mint egykor a szaléziakhoz tartozik, a templom egyik oldalán lévő freskó Don Boscót ábrázolja. A szentmise után Péliföldszentkeresztre érkezve forró tea és zsíros kenyér várja a zárandokokot, melyek mellett hosszasan el lehet beszélgetni. Ahogy Ridly tanár úr írja: „*A közös út, a nehézségek leküzdése, az éjszakai mise élménye, az erdő csendje és sötétsége, valamint a társakkal folytatott beszélgetések mind-mind összekötnek bennünket.*” (Ridly, 2019, 142.)

Iskolánkban már az 1900-as évek elején is voltak kirándulások, séták elsősorban Mogyorósbányára és Péliföldszentkeresztre. (Havasi, 2009) Manapság még több kirándulást szervezünk a gyerekek érdeklődésére számot tartó sokszínű témában mind osztályfőnökként, mind szaktanárként. Az egynapos, illetve többnapos, akár egy hetes nyelvi táborok vagy *Határtalanul!* kirándulások egyrészt erősítik a közösséget, másrészt az ott szerzett tapasztalatok tágítják a fiatalok érdeklődési körét, vagy elősegítik az elmélyülést egy-egy témában, tudományágban. (Pozsgai, 2019) Ezekről a kirándulásokról az elkövetkező két fejezetben is írok, mert hisz Don Bosco pedagógia tevékenységében is a kezdetektől fogva nagy szerepe volt a zárandoklatoknak, kirándulásoknak. Különösen jellemző ez az 1844 és 1846 közötti időszakra, a vándorló oratóriumi időkre. Az őszi séták is hagyományosak voltak, melyeket 1847 és 1864 közt mindig megtartottak. A kirándulások aztán 1848 és 1864 között már majdnem két hétig tartottak és egyre több fiú vehetett részt rajtuk. (Braidó, 2021) A fiúk átvonulása egy városban sosem történt titokban. (Schaumont, 2019) Beérkezve a településre a zenekar haladt elől, a csoportot a plébános és a városvezetők szállással és étellel kínálták. A kirándulás során meglátogattak neves személyeket, szertartásokon vettek részt, zenekari és színházi előadásokat is tartottak a város főterén, de voltak szabadidős tevékenységek is. (Braidó, 2021) A kirándulásokon való részvétel egyfajta jutalom volt a fiúknak, azoknak, akik az előző év folyamán példamutatóan viselkedtek és sokat dolgoztak, tanultak. Ahogy Schaumont írja: „Az őszi kirándulások a komoly fizikai próbatétel, a pihenés, a nevelés és a belső, lelki alakulás sajátos keverékét alkotják.” (Schaumont, 2019, 79.) A fiatalok levezethették a fölösleges energiáikat, ugyanakkor együtt gyalogolva a felkínált értékeket is jobban befogadták, de talán a leglényegesebb szempont, hogy Don Bosco és a fiúk egyszerűen jól érezték magukat, jókedvűek voltak. (Schaumont, 2019)

„Tudjátok meg, az ördög fél a vidám emberektől.” (Don Bosco)

IX. A vidámság és az ünneplés pedagógiája

Caviglia atya írja: „A gyónás szentsége után nincs még egy olyan központi és aktív eleme Don Bosco rendszerének, mint a vidámság.” (Braidó, 2021, 285.)

IX. 1. A vidámság

A vidámság és az öröm alapelemei Don Bosco Megelőző Módszerének. Három dolgot kért a fiúktól vidámságot, munkát és áhítatosságot. Sokszor idézte Néri Szent Fülöp mondását: „Fussatok, ugráljatok, érezzétek jól magatokat, amennyit csak akarjátok, de az ég szerelmére ne kövessetek el bűnt.” (Braidó, 2021, 282.)

A vidámság Bosco Szent János számára életstílus volt. Nála az öröm volt a „tizenegyedik parancsolat”, amely a fiatalok és a nevelők bizalomteljes kapcsolatából, együttműködéséből születik. (Ghiglione, 2019, 35.) Tudta, hogy a fiataloknak a legnagyobb igényük a vidámságra, mulatságra, játékokra, szabadságra van, ezért fontos volt számára, hogy a jókedv, a humor jelen legyen köztük, hiszen így lehet megnyerni a bizalmukat, megnyerni őket a jóra. Hívőként és papként meggyőződése volt továbbá, hogy a kereszténység a boldogság legmegbízhatóbb forrása, mivel a kereszténység osztja meg az Örömhírt, az Evangéliumot. A szeretet, üdvösség, kegyelem vallásából csak öröm és optimizmus származhat. Emiatt kölcsönös vonzódás alakul ki a keresztényélet és a fiatalok közt, hiszen aki a kegyelem állapotában érzi magát, érzi az öröm hatásait is. Másrészt a vidámságot az élet alapvető szükségletének tartotta, a fiatalság törvényének, hiszen a fiatalok még nyitottak, vidámak és társaságkedvelők. Épp ezért fontos volt számára az egyensúly a kötelességek teljesítése és a szabadidő kapcsán, vagy az ünnepek vallási és világi tartalma során. Braidó írja: „A szentnek és a világinak, a kegyelemnek és a természetnek ez a kiegyensúlyozott aránya megmutatkozik a fiatalos, emberi, őszinte vidámságában annak, aki a kegyelem állapotában él boldogan.” (Braidó, 2021, 283.) Az életet komolyan vevő, szent életű kisfiú Savio Szent Domonkos, Don Bosco nevelésének mesterműve is így fogadta az Oratórium új lakóit: „Mi itt a szentségi életet úgy építjük, hogy mindig vidámak vagyunk.” (Bianco, 2019, 100.) A szabadidőben viccek, fejtörők, mondókák, játékok keveredtek könnyedebb és komoly beszélgetésekkel. Az *Oratóriumi Emlékiratokban* így ír az egyik kirándulásukról: „Amíg lakatlan területen haladtunk, ügyeltünk arra, hogy csendben legyenek, de aztán kezdődhetett a kurjongatás, ének,

kiabálás, de továbbra is fegyelmezett sorokban kellett maradniuk. ... A sok nevetéstől, tréfálkozástól, énekléstől és – azt kell mondanom – üvöltözéstől fáradtan értünk célba. ... Egész úton ugyanúgy énekeltünk, nevetgélünk, szaladgáltunk és olykor imádkoztunk, mint odafelé.” (Bosco, 2012, 154-155.) Amikor csak tehetett minden mást abbahagyott, hogy az udvaron lehessen a fiúkkal, hogy a szervezetlen szabadidős tevékenység, játék során egy-egy fülbe súgott mondattal elültesse a gyerekek fejébe a vallás és a szentségek vételének gondolatát.” (Braidó, 2021) A vidámságot nevelítőtől is megkövetelte, elvárta, hogy ők legyenek a játékok ihletői és életörömöt sugározzanak. A szomorúságot és melankóliát a főbb bűnök közé sorolta. (Dr. Gyermek, 1999) 1875-ben elárulta az „*Oratórium hét titkát*”, melyben az utolsó a „*vidámság, ének, zene, sok szabad szórakozás*” (Braidó, 2021, 285.) Ez a vidámság mutatkozik meg az iskolánkat bemutató kisfilmünkben is, melynek címe *Happy Zafféry* és egy igazán vidám közös munka eredménye, melyben sokan szerepelünk. A film linkje a lábjegyzetben található.¹

IX. 2. Ünnepnapok

Megtettem mindent, hogy bizonyítani tudjam, lehet szórakozni Isten megbántása nélkül is.(Don Bosco)

Az öröm, a vidámság Don Bosco szerint az ünnepnapokon a legkézzelfoghatóbb, így azoknak nagy pedagógiai értéke van. Sok és sokféle ünnep volt az oratóriumában. Elsősorban a vasárnapok és a liturgikus ünnepek, karácsony kilencede, karácsony, vízkereszt, nagyhét, húsvét, Krisztus menybemenetele, pünkösd, úrnapja. Ezen kívül fontosak voltak a Mária-ünnepek, Kisboldogasszony, szeplőtelen fogantatás, Segítő Szűz Mária ünnepe és Nagyboldogasszony. Néhány szent ünnepe is nagyobb hangsúlyt kapott pl. Szalézi Szent Ferenc, Szent József, Szent Alajos, Keresztelő Szent János, Szent Péter, mindenszentek, Szent Cecília a zene védőszentje, illetve az adott intézmény védőszentje. Ezen kívül húshagyókeddet, farsang utolsó napját is vidáman töltötték, játékokkal, színdarabbal. Az ünnepek megakadályozták, hogy az iskolai élet rutinszerűvé váljon. Amint már előzőleg olvashattuk minden ünnepségnek kettős tartalma volt, vallási és világi. A vallási szertartásokat zenével és énekekkel kísérték, melynek a csúcspontja az áldozás volt. Majd következett a világi rész. Ünnepnapokon mindig jobb ételt szolgáltak fel, étkezés közben pedig a zenekar játszott és késő délután a napot mindig egy színdarab zárta.

---

¹ https://www.youtube.com/watch?v=nV_5qwy8LKc

(Braido, 2021) Ceria atya így ír az ünnepekről: „*Don Bosco mindig azzal törődött, hogy az ifjú elméknek és képzeleteknek folyamatosan újabb mezőt adjon, amin legelészhetnek, ezzel is elfordítva őket a kevésbé jó dolgoktól. Ezért vezette be az ünnepeken a színpadi előadásokat is. Gondoskodott róla, hogy az ünnepeket mindig vidáman és pompásan megüljék, s amikor egy ünnepnek az izgalma már kezdett elmúlni, máris következett egy újabb alkalomra való készülés.*” (Braido, 2021, 287.)

Így volt ez a múlt század első felében a nyergesújfalui intézetben is. A fent említett ünnepeket tartották, színdarabokat rendeztek, valamint az intézet büszkélkedhetett egy fúvószenekarral is, amely kísérte az énekeket. (Lengyel, 2019)

Iskolánkban jelenleg szintén számos ünnep, esemény kerül megrendezésre. Az évnyitó (Veni Sancte) és az évváró (Te Deum) ünnepségeket az intézményünk szomszédságában lévő templomban tartjuk. A hagyományos orgonás misékkal ellentétben az iskolai szentmisék könnyedebb gitáros, változatos énekekkel színesítettek, hogy a gyerekeket könnyebben bevonják a liturgiába. A másik fontos ünnep egy szalézi iskolában január végén a rend alapítójának, Bosco Szent Jánosnak az égi születésnapja. Ekkor nálunk is, mint minden szalézi intézményben egy egész estét betöltő, színvonalas, többnyire vidám műsorral emlékezünk a rendalapítóra, aki, mint már olvashattuk, maga is rendkívül fontosnak tartotta a vidámságot, a zenét, az éneket és a színjátékot.

A gimnázium arculatához hozzátartoznak, mint minden más középiskolában a hagyományos ünnepségek is, mint a gólyabál, szalagavató és a ballagás. Ez utóbbit nálunk egy fáklyás és egy un, bolondballagás is megelőzi. Fáklyás ballagáskor a diákok végig vonulnak a város főutcáján természetesen énekszóval és fáklyákkal a kezükben, hogy az iskola udvarára érkezőn szerenádokat adjanak a rájuk várakozó tanároknak, s végül elfogyasszák a pedagógusokkal közösen az ünnepi vacsorát. A bolondballagás alatt pedig azt kell érteni, hogy a végzősök az utolsó tanítási napon valamilyen tematika szerint jelmezekbe öltöznek és a tanítási órák alatt bevonulnak az osztálytermekbe, a tanárba, hogy viccesen elbúcsúzzanak. Ezen kívül természetesen mi is műsorral ünnepeljük a karácsonyt és emlékezünk meg nemzeti ünnepeinkről, október 6, október 23. és március 15., valamint tavasszal nálunk is van a diákönkormányzat szervezésével diáknap. (Tafferer, 2019)

Don Bosco pedagógiájában az ünnepek összetevői a színdarabok/a színház, az ének és a hangszeres zene.

IX. 3. Színház

„De a nevelőintézetekben játszani kell, mert itt a fiatalok lehetőséget kapnak előadni, szavalni és érzelmi töltéssel bíró szövegeket felolvasni.” (Don Bosco)

Az első színdarabot Don Bosco „fiai” 1847. június 29-én adták elő, tulajdonképpen a valdoccói oratórium kezdetével egy időben. (Braido, 2021) Szent Alajos ünnepére egyházi papok és világiak segítségével bér málkozást készített elő, mivel a fiúk közt alig volt olyan, aki már bér málkozott volna. Ez volt az első alkalom, hogy ezt a szentséget kiszolgáltatták az oratóriumban és az érsek is tiszteletét tette. Fransoni érseket Don Bosco köszöntötte néhány alkalomhoz illő sor felolvasásával, majd következett a mise és a szertartás. Az érsek által celebrált szentmisén több, mint 300 fiatal járult szentáldozáshoz, amely után kiszolgáltatta a bér málás szentségét is. Ezután következett a fiúk produkciója. Versek és prózai műveket olvastak fel, melyek után egy vígjáték zárta az eseményt. (Bosco, 2012) A darabot Carpano atya – Don Bosco egyik munkatársa – vetette papírra, *Egy tizedes Napóleon seregében* címmel. (Braido, 2021) A darab igazán megnevelte az érseket is, aki úgy nyilatkozott az estéről, hogy nem nevetett ennyit életében. (Bosco, 2012)

Az igazi színházi hagyomány az 1850-es években kezdődött Valdoccóban. Játsoztak ókori latin vígjátékokat, bohózatokat, történelmi és vallásos témájú drámákat, melodramákat és lírai színházból vett darabok antológiáit. A publikumban a torinói elit is képviseltette magát. Minden fontos eseményen helye volt a színelőadásoknak, hisz a színjátszás Don Bosco pedagógia rendszerében nagy jelentőséggel bírt. (Braido, 2021) Colette Schaumont úgy fogalmaz, *„hogy azért ez (színjátszás) a kedvenc pedagógiai eszköze, mert szabadidős, ugyanakkor pedagógiai jellege is van.”* (Schaumont, 76.) Don Bosco közvetlen célja a színi előadásokkal a szabadidő jó eltöltése volt, de a színház nyilván kulturális és pedagógiai célokat is szolgált. A tanórán kívüli iskolai foglalkozások jelentős részét Bosco Szent János intézményeiben latin nyelvű színdarabok és más tudományos szórakozás tette ki. Szerinte a színház összefogja a társaságot, jó kedvre derít és nem utolsó sorban tanít is. A színdarabok kiválasztásánál, tehát ez utóbbi két dologra kell törekedni, hogy szórakoztasson, azaz felvidítson, valamint tanítson, neveljen. (Braido, 2021)

Ezen okoknál fogva elvárta, hogy minden intézményében működjön „kis színház”, a színdarabokat pedig szabályozta. Azon művek – jelentős részét ő írta - eljátszását engedélyezte, melyek megfeleltek az általa kitűzött céloknak és azon értékeket jelenítették meg, melyeket kiemelni kívánt. Hangsúlyozta, hogy az ő színházának nincs köze a városi

színelőadásokhoz, melyek kapcsán erkölcsi fenntartásai voltak. (Schaumant, 2019) Ezt az elkülönülést jelzi a „teatrino” / „kis színház” elnevezés is, hiszen az ő színháza oktató, nevelő színház volt. (Cavallaro, 2019) A *Házirend*-ben így fogalmaz: „*A házi színjáték szerepe az, hogy vidám hangulatot keltsen, neveljen és tanítsa a fiúkat... Ügyelj, hogy a darabok összeállítása mulatságos, vidám, de tanulságos, erkölcsöt nem sértő és rövid legyen... Nem akarom, hogy a mi színjátékaink konkurenciát jelentsenek a városi színházaknak, mert ott hivatásos színészek játszanak... De a nevelőintézetekben játszani kell, mert itt a fiatalok lehetőséget kapnak előadni, szavalni és érzelmi töltéssel bíró szövegeket felolvasni.*” (Dr. Gyermek, 1999, 42.)

Don Bosco számára annyira fontos volt a színház, hogy később az intézményei számára megírta a *Színházi szabályzatot* is, melyben összefoglalta a színjátszás 19 betartandó szabályát. Ezekben az előírásokban is láthatjuk mennyire értett az oktatáshoz és a neveléshez, valamint figyelt a színház sajátos jellegére. (Szaléziak. HU) Képes volt összekapcsolni a vallási–oktatási-nevelési célokat: „*A szereplőválasztásnál azok élvezzenek előnyt, akiknek jó a magatartása... el kell távolítani a nem túl keresztényi kifejezéseket és azokat a szavakat, amelyek másutt elmondva civilizálatlanok és túlságosan durvák*”, illetve olvashatjuk a tapasztalt drámatanár ajánlatait is: „*Javasoljuk a színészeknek, hogy hanghordozásuk legyen természetes, kiejtésük tiszta, gesztusaik nyugodtak és határozottak;*” (ld. 4. sz. melléklet)

Giulio Barberis atya, Don Bosco egyik legbizalmasabb munkatársa így írt a tapasztalatok alapján a színdarabok pedagógiai értékéről: *1. A jól kiválasztott színdarabok az életszentség iskolái... 2. Kiváló intellektuális vagy olyan gyakorlati tudást adnak át, amire az életben szükség van. 3. Fejlesztik az előadók elméjét. 4. Segítenek belülről szemlélni az emberi létezést vagy a társadalmat. 5. A fiúk számára remek szórakozást nyújtanak, hiszen napokkal előtte és utána is erről beszélnek. 6. Múlt évben egy seminarista azt mondta nekem, hogy a színház nyújtotta vidámság miatt döntött a rendünkhöz csatlakozás mellett. 7. Megszabadítanak a nem megfelelő gondolatoktól és szavaktól – minden és mindenki az előadásra koncentrál. 8. Rengeteg fiatal vonzanak iskoláinkba, mert a fiúk még a nyári szünet során is az oratóriumban szerzett élményekről, vidám pillanatokról és a színházi előadásokról mesélnek a többieknek.*” (Braidó, 2021, 290.)

Ezek után nem meglepő, hogy Don Bosco támogatásával a San Benigno Canavese-i könyvnyomda 1855 januárjában kiadta az első drámasorozatát. Először minden második hónapban jelent meg egy új kötet, majd 1866-tól havonta. A programjuk az volt, hogy drámákkal, vígjátékokkal, bohózatokkal, tragédiákkal, egyszerű párbeszédekkel,

szórakoztató versekkel tanítsák, neveljék és szórakoztassák az olasz ifjúságot. (Braido, 2021)

A színjátszásnak a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában is nagy hagyománya van. Az intézmény az 1930-as évek második felében színházteremmel is rendelkezett, melyet sokat használtak. Itt érdemes megjegyezni, hogy Don Bosco nem épített igazi színháztermet, a darabjaikat az étkezőben vagy a Szalézi Szent Ferenc templomban adták elő, később pedig a tanulószobában. Első utóda Don Rua építette fel 1895-ben az első szalézi színházat. A nyergesújfalui színházteremben a próbák az esti ima után zajlottak, így a színdarabok mind a rendezők, mind a szereplők oldaláról áldozattal jártak. A növendékeknek viszont nagy-nagy örömet jelentettek ezek a színelőadások. Évente többször is volt – Szeplőtelen Fogantatás, Szalézi Szent Ferenc és Don Bosco, húshagyókedd, Segítő Szűz Mária, Jézus Szíve ünnepe - egyben tanévzáró is - alkalom egy-egy zenés szavalóünnepély, színjáték megrendezésére, melyek előkészületei hetekre lekötötték a szervezőket, szereplőket. Ezek a fellépések hatékonyan fejlesztették a tanulókat, a leendő hitoktatókat, papok retorikai képességeit. (Az intézmény akkori célja elsősorban szalézi és világi papi hivatások, nevelése.) Itt kell megjegyezni, hogy a színpadi és egyéb szereplésekben nem csupán a rátermettség volt fontos, hanem olyan pedagógiai célok, mint a bátor fellépés, értelmes beszéd, valamint a jó megjelenés. Az intézet színpadán azonban a növendékeken kívül fellépett Nyergesújfalui ú. Műkedvelő Egyesülete is népszínművekkel, de jöttek ide vidékről is előadóművészek egy-egy színművel vagy bűvész, mutatványos előadással. Az 1920-as évek végén nyilvános mozi is létesítettek az intézetben, melynek vezetője Gyurica József szalézi testvér volt. Ez volt sokáig az egyetlen mozi a faluban és a környéken. (Lengyel, 2019)

A fiataloknak napjainkban, a 2001-es átvétel után is lehetőségük van rejtett tehetségük, alkotóképességük kibontakoztatására. Nekünk, pedagógusoknak pedig számos alkalom kínálkozik a tanév során, hogy színelőadásokkal szórakoztassunk, neveljünk, tanítsunk. A hozzánk érkező diákok mindjárt szeptember végén, október elején, a gólyabálon egy színpadi produkcióval mutatkoznak be az egész iskolának. Ezen produkciókban általában a tánc a főszerep. Szintén a legkisebbekké a színpad karácsonykor is. Mióta a nyolcévfolyamos képzés elindult immár hagyomány, hogy ekkor az ötödikesek egy színdarabbal kedveskednek az egész iskolának és szüleiknek, nagyszüleiknek. Ha két ötödik osztály indul, akkor az egyik Szent Miklós ünnepére készít műsort, mint ahogy az én osztályom tette 2022 telén.

Szent Miklós életéről már készítettem az előző évben egy 10 perces PowerPoint-előadást a „jóreggeltre” így szívesen vállaltam ezt az ünnepet. Keresgéltem az interneten ötleteket és találtam egy számomra nagyon jót, a nyíregyházi Szent Miklós Általános Iskola 2020. decemberi Mikulás műsorát, amelyben a gyerekek szintén Szent Miklós életét mesélték el, de egy-egy jelenettel, énekkel tarkítva. Ezen kívül nagyon tetszett, hogy a mesélők háromszögben álltak, s hogy aki éppen beszélt középre állt, majd tovább adta a mikrofont. Ezt a felépítést vettem át, melyet a nyíregyházi iskola igazgatónöje engedélyezett is. Ezután elkészítettem a magam forgatókönyvét, hisz Szent Miklós életrajzát az enyém szerint mondtuk és megírtam két jelenetet, a harmadikat pedig, a három szegény lányét az interneten találtam. A szereposztást megbeszéltem a gyerekekkel és egyeztettem a kollégáimmal is. Az ének szakos kolléganővel számba vettük, hogy hányan játszanak hangszeren. Így az első dalhoz lett egy kis zenekarunk is. A kolléganő gyakorolt a zenészekkel és betanított az osztálynak három dalt, melyeket együtt választottunk ki, én a szövegre, ő pedig a dallamra fókuszálva. Egyeztettem a díszletet a rajz szakos kolléganővel, és beszéltem az oktatás technikussal, főleg a háborgó tengerjelenet kapcsán. Hosszas együtt gondolkodás után az ő ötlete volt a füstgépből származó füst kék fénnel megvilágítva. A tengerjelenet alatti zenéket is közösen választottuk, a menydörgés effektjét egy kilencedikes diák adta. A fénytechnikát szintén egyik kilencedikes diákunk kezelte, akit Kirner Gábor szalézi testvér tanított be és ő bocsátotta a rendelkezésemre a két kis színpadot is. Ez után úgy gondoltam, hogy a műsorunk és a végén lévő szaloncukorosztás közé lehetne egy „könnyedebb” tánc, így megkértem iskolánk tánctanárát, hogy tanítson be egyet. A zeneszám ötlete az enyém volt, téma alapján választottam, az adott szám zenei feldolgozása pedig az övé, mert ő meg ritmusban gondolkodott. Végezetül informatika szakos kolléganő készített egy plakátot az általam megadott feliratokkal és képekkel. A műsor linkje a lábjegyzetben látható, fotók a műsorról pedig az 5. sz. mellékletben.²

S ha már a legkisebbek, akkor néhány szó a legnagyobbakról, végzőseinkről is. Nem túlzás azt állítani, hogy szalagavatónk méltán híres a környéken. Végzős osztályaink egy-egy keringővel, az iskolánkban eltöltött éveiket bemutató videó filmmel és osztályprodukcióval készülnek, ez utóbbi vidám színdarab vagy szintén tánc. Végezetül a végzős évfolyam elénekel közösen egy-egy dalt a szülőknek és tanároknak. Ezekon kívül gyakoriak a nemzeti ünnepek alkalmával – november 23. március 15. - bemutatott

---

² <https://www.youtube.com/watch?v=Q8TwmXNZYw&t=18s>

színművek, melyeket a humán munkaközösség tagjai rendeznek és tanítanak be egy-egy osztálynak, vagy több osztályból jövő lelkes diáknak.

Egy szalézi iskola életében, mint már említettem a legkiemelkedőbb esemény a Don Bosco-ünnep, Bosco Szent János égi születésnapja január végén. Mint minden szalézi intézményben reggel szentmisén veszünk részt, majd az est folyamán egy nívós, többnyire vidám műsorral emlékezünk a rendalapítóra. Erre az eseményre meghívást kapnak a város és a környék vezetői, iskolánk támogatói is, akik a tanári karral egyetemben hivatalosak az ünnep utáni állófogadásra. Minden osztály – általában az ötödikeseket és végzősöket a már említett szereplések miatt kivéve – lelkesen készül a gálára, szeretnék, hogy az ő produkciójuk is a legjobbak közt legyen említve, mert természetesen az egész iskola előtt szerepelnek - 386 diák és 26 tanár-, illetve örömünkre szolgál, hogy sok szülőt is a nézők közt üdvözölhetünk. Az osztályprodukciókban gyakran az osztályfőnökök is szerepelnek a diákokkal. Többször volt azonban arra is példa, hogy mi tanárok is külön produkcióval, humoros jelmezekben paródiával, tánccal készültünk, szórakoztattuk a nagyérdeműt, főképp a minket vastapssal fogadó diákokat. (ld. 6. sz. melléklet)

A Don Bosco Gálán az osztályoknak számos színpadi megnyilvánulásra van lehetőségük. Nagyon népszerűek a vicces jelenetek, vidám színdarabok (pl. *Romeo és Julia* komédiaként előadva), és főképp a zenés-táncos előadások. A modern táncokon kívül láthattunk már részleteket a *Diótörő* mesebalettből, néptáncbemutatót és musicalfeldolgozásokat, például az előző osztályom előadta a *Mamma mia* és a *Pál utcai fiúk* musicalt is, természetesen lerövidítve. Ez utóbbi említett előadásunk szintén nagy csapatmunka volt a kollégákkal. Kezdődött azzal, hogy 2017 szeptemberében elvittem az osztályomat a *Pál utcai fiúk* című musicalre, ami nagyon tetszett a gyerekeknek. Úgy gondoltam, hogy a gálán (2018) ebből a darabból adjunk elő egy részletet. A magyar szakos kolléga írt egy rövid forgatókönyvet, a tánctanárnő betanított egy koreográfiát, Kovács Sándor (akkor még) szalézi kispap pedig gitáron kísérte diákjaim énekét, amit előzőleg betanított nekik. Jómagam pedig összefogtam az egész darabot, amiben volt próza, tánc és ének is. A szerepek kiosztását ekkor is megbeszéltem a gyerekekkel, mindig alkalmazkodom hozzájuk, vannak, akik táncolni akarnak, vannak, akik statisztálni szeretnének, és akadnak, akik sokat, mások keveset szeretnének beszélni. Sokszor az eredeti elgondoláson is változtatok/változtatunk, hogy mindenki olyan szerephez jusson, amelyet szeretne. Számomra a legfontosabb a közös munka, készülődés, ezért is alakul mindig úgy, hogy az osztályom műsorai általában összetettek, van bennük próza, ének és

közös tánc is. Azt látom, hogy a célhoz vezető út sokkal hasznosabb, mint maga a cél. Ezen előadás linkje is a lábjegyzetben megtalálható, képei pedig a 6. sz. mellékletben.³

Természetesen a Don Bosco Gálán mindig vannak lelki töltetű színjátékok is. Horváth Dániel kollégám több vallásos tartalmú darabot is írt, vitt színre. A *Szent Márton ruhái* cíművel KPSZTI (ma KaPI) által kiírt drámapályázaton második helyezést ért el. (Horváth, 2019) Színdarabjait *Okosak és balgák, Tíz rövid színdarab (nem csak) egyházi iskolák számára* címmel a Don Bosco kiadó jelentette meg. (Horváth, 2022) Akadt azonban arra is példa, hogy egy diákunk írt színdarabot. Dózsa Dániel rendi anyagok és P. Havasi József SDB néhai tartományfőnök atya visszaemlékezése alapján írta meg a Kezdetek című színpadi művet. A darab a szaléziak Magyarországon való letelepedésétől az államosításig szól.

Az intézményi ünnepségen előadott produkciók közül egy-egy sikeres részt vesz a január utolsó szombatján megrendezésre kerülő tartományi Don Bosco-ünnepen is, melynek helyszíne változó. A mi iskolánk 2018-ban és 2023-ban is házi gazdája volt a tartományi Don Bosco-ünnepnek. Ez utóbbi jubileumi év is, hiszen 110 évvel ezelőtt telepedett le a szalézi rend Magyarországon, a Nyergesújfalu melletti Péliföldszentkereszten. Ünnepeinket mindig a tornateremben rendezzük, amely 500 fő befogadására képes, elfér benne az egész iskola és a vendégek is. Rendelkezünk egy hatalmas színpaddal, amit az ünnepek előtt pár nappal felállítunk, a színpadi próbák és a főpróba végett. A bordásfalakat, a kosárlabdapalánkot bordó drapériával takarjuk le, hogy megadjuk az ünnepnek a kellő tiszteletet. A rendező tanárok korszerű technikával számolhatnak, modern hang- és világítás technikával, füstgéppel, illetve a távirányítóval működő redőnyökkel egy gombnyomással sötétíteni is tudunk.

A műsorokon általában már az év elején el kell gondolkodni, meg kell beszélni a diákokkal és novemberben, de decemberben mindenképp el kell kezdeni a próbákat, mert a téli szünet után gyorsan eljön a január vége. A produkciókra készülés nagyon jó közösségkovácsoló erővel bír. Fegyelemre, pontosságra, felelősségre tanít önmaguk és a közösség iránt is. Ha valaki pl. elbohóckodja a szerepét, tönkretelheti az egész osztály műsorát. Osztályomban akadt arra is példa, hogy egy-egy szereplő beteg lett, és az utolsó nap ugrott be a szerepébe egy másik diák, vagy ha csak egy kisebb betegségről volt szó az előadás erejéig bejött a gyengélkedő tanuló. A színjátszás ezen kívül a biztos fellépésre,

---

³ <https://www.youtube.com/watch?v=7qyioXy6Nwk>

értelmes beszédre és a lámpalázkezelésére is megtanít. A diákok később is derűvel gondolnak vissza a közös produkciókra, melyekből nyolc évfolyam alatt igen sok akad.

IX. 4. Ének és zene

„Az Oratórium zene nélkül olyan, mint a test lélek nélkül.” (Don Bosco)

Don Bosco pedagógiájában gyakorlatilag a kezdetektől jelen volt a színjátszás mellett az ének és a zene is. Az oratórium működésének kezdetéről, 1841/1842 teléről írja: *„Mert akkora már rájöttem, hogy énekeskönyvek és szép olvasmányok nélkül az ünnepi összejövetelek olyanok lennének, akár a test lélek nélkül. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén (1842. február 2.), amely akkor kötelező ünnep volt, már húsz gyerekem volt, akikkel először a *Lodate Maria, o lingue fedeli-t* (Dicsérvétek Máriát, ó, hű nyelvek) énekeltük együtt.”* (Bosco, 2012, 136.)

Bosco Szent Jánosnak jó zenei érzéke volt. Bár sosem járt konzervatóriumba, a zene alapjait mégis elsajátította, amikor Castelnovóban Robertónál lakott. Itt tanult meg énekelni, harmonikán játszani és a szolfézszzsal is megismerkedett. 1845-től tartott zeneórákat, ének-zenei osztályokat indított. (Schaumont, 2019) Az Oratóriumi emlékirataiban így ír: *„Mivel ez volt az első eset (1845), hogy egyszerre egy egész osztálynyi gyerekek tartottak énekórát egy nyilvános iskolában, hatalmas volt az érdeklődés”.* (Bosco, 2012, 184.) Ugyanis a kor híres zenészei hospitáltak az óráján, figyelték az új módszert, hiszen korábban, aki zenét kívánt tanulni, magánórákat kellett vennie. (Bosco, 2012) Később 1855-ben Giovanni Cagliarió vezetésével már saját zenekara is volt Don Bosco oratóriumának. (Schaumont, 2019)

Több indoka is van annak, hogy Don Bosco pedagógiai módszerében nagy jelentőséget tulajdonított a zenének. Egyrészt megelőző szerepe volt. (Braido, 2021) 1848-ban írja: *„A veszélyek, melyeknek a fiatalok erkölcsi és vallási téren ki voltak téve, még nagyobb erőfeszítést követeltek, hogy megóvhassuk őket. Jónak láttuk emiatt az esti és a nappali iskolában is bevezetni az énektanulás mellé a zongora, az orgona vagy más hangszer tanítását.”* (Bosco, 2012) Ezen kívül Bosco Szent János az énekben és a zenében látta azt az eszközt is, mely által a fiatalokat bevonhatta a liturgikus ünneplésbe. Nagy ünnepekkor ez az oratórium színfoltja lett, (Schaumont, 2012) magasabb szintre emelte mind a vallási, mind a világi ünnepeket. Így az ének és a zene jelen volt a vallási szertartásoknál, körmeneteknél, a kirándulásokon, fogadásokon és búcsúkor, díjátadó ceremóniákon, tudományos szórakozások és színházi előadások során is. (Braido, 2021) Gyakran hívták

meg a Don Bosco fiaiból álló kórust más templomokba is énekelni. (Schaumont, 2012) Az egyházi zene és a gregorián énekek tanításának később az is célja lett, hogy a fiúk hazatérvén segíthessenek plébánosuknak a szentmise énekeinél. Mind emellett az ének és a zene a szabadidő értelmes eltöltését is jelentette, vidám hangulatot, légkört teremtve. (Braido, 2021) Az ének és a zene ugyanis nagyon fontos örömforrás is, Don Bosco szerint az életöröm megnyilvánulása. Az öröm megélése szerinte minden fiatal joga és az ő feladatuk az öröm terjesztése. Az öröm pedig a fiatalkori spiritualitás egyik jellemzője. (Schaumont, 2012) Éppen ezért mondta: *„Ha a fiatalok zenélnek, mindenki szívvel, és ne füllel hallgassa őket.”* (Dr. Gyermek, 1999, 44.)

A nyergesújfalui Szalézi Intézetnek már a kezdetekor volt egy 30-40 fős fűvószenekara. A hangszereket ugyanis még 1915 tavaszán Dr. Tirone Péter szalézi tartományfőnök adományozta az intézetnek, amely akkor még Péliföldszentkereszten működött. A rezesbanda Mészáros Lajos vezetésével vidámmá tette a falut, fellépett az iskolai ünnepeken, kísérte a színpadi szerepléseket, de kirándulások alkalmával is sokszor az ő zenéjükre vonultak be a növendékek egy-egy településre, ahogy Don Bosco is tette. (Lengyel, 2019)

Napjainkban az iskolánknak külön zenekara nincs, de a gimnáziumunk szomszédságában működik a város zeneiskolája, mellyel a mi intézményünk nagyon jó kapcsolatot ápol, sok diákunk egyben az ő növendékük is. Immár hagyomány például, hogy diákjaink zenetanáraik segítségével minden évben karácsony előtt iskolánkban adventi koncertet adnak. Ezen kívül tavasszal is van egy komoly zenei nap, amikor a zeneiskola zenekara egy koncerttel örvendezteti meg iskolánk diákjait és tanárait. Ebben a zenekarban szintén sok tanítványunk játszik. Fontos megemlítenem, hogy az újraindítás óta Andrásfalvy János atya, jelenlegi tartományfőnök kezdeményezésére a 2000-es évek elejétől működik egy gitárszakkör is. A szakkört és a zenészeket jelenleg egy óraadó kolléga vezeti. Legfőbb tevékenységük, hogy a szentmiséken kísérik az énekkart, de szívesen szerepelnek az iskolai ünnepélyeken, pl. a Don Bosco Gálán is. (Hajnal, Moczkó, 2009) Ezenkívül néhány diákunk részt vesz a nyári szalézi zenei táboron is.

Énekkarunk szintén az átvétel után, 2005-ben alakult Kukuczka Robert atya vezetésével és 20-25 tagból állt. (Szlávik, 2009) Énekeikkel szebbé tették a szentmiséket, az iskolai ünnepeket, valamint képviselték az intézményünket a tartományi Don Bosco Gálán. A karácsonyi időszakban végig látogatták a környékbeli iskolákat, idős otthonokat, ahol kisebb „koncerttel” mosolyt csaltak a gyerekek, vagy épp a beteg, vagy csak a magányos idősök arcára. Adventkor néha kimentek az utcákra, terekre is énekelni, hogy a

járókelőknek is hirdessék a várakozás örömét, Jézus születését. (Hajnal, Moczkó, 2009) 2006-ban Uniós program keretében szalézi szervezésű nemzetközi kórustalálkozón is a Robert atya vezette nyergesújfalui kórus képviselte Magyarországot, egy évvel később pedig szintén az ő vezetésével hét diák szintén Lengyelországba utazott, hogy uniós színházi projekten képviseljék a magyarországi szalézis diákokat. (Kalmár, 2009) Robert atya távozásával maradt űrt, szintén egy óraadó kollégával sikerült betölteni és főtevékenységük továbbra is a szentmisék szebbé, magasztosabbá tétele. Noha kis iskola lévén ének-zene tanáraink óraadói státuszban vannak nem igen telik el úgy iskolai ünnepély, hogy a szereplő diákok ne adnának elő énektanárunk segítségével egy-egy dalt. Persze mindig vannak tehetséges diákjaink, akik egyénileg is kiállnak a világot jelentő deszkákra. Az egyik ilyen tehetséges volt tanítványuk ma az Operettszínház tagja.

Azt mondom nektek, hogy ha adott az alkalom és a lehetőség, ne hanyagoljátok el a nyelvek tanulását: minden megtanult nyelv lebontja a gátat köztünk és millió és millió más nemzetből származó testvérünk között, ...” (Don Bosco)

X. Nyelvoktatás, szalézi missziós önkéntesség, misszió

X. 1. Nyelvoktatás

X. 1. a. Don Bosco és az idegen nyelvek

A szalézi iskolákban tradicionálisan nagy hangsúlyt fektetnek az idegen nyelvek tanítására. Ez nem véletlen, hiszen a rend alapítója, Bosco Szent János is szorgalmazta ezt, ő maga is több idegen nyelven tudott (Rupil, 2022) és az iskolába is bebocsátotta az élő idegen nyelveket. (Dr. Lukács, 2009) Az *Oratóriumi emlékiratokban* így ír: „...*majd gimnáziumi oktatás következett mintegy tíz diáknak; este franciaóra, számtan, gregorián- és énekóra, zongora- vagy orgonaóra vártak rám.*” (Bosco, 2012, 198.)

Bosco Szent János anyanyelve a piemonti volt, általában ezen a nyelven beszélt, és még akkor sem hagyta el, amikor a valdoccói Oratóriumban bevezette az olasz nyelv használatát. (Cerrato, 2021) A szintén piemonti származású szalézi lelki író, Bruno Ferrero így fogalmaz: „*Don Bosco nem olaszul beszélt, hanem piemontiul. Ez egy nyelv, nem egy nyelvjárás és nagyon szép, közel áll a franciához!*” (Cerrato, 2021, 1) A piemonti nyelvet 1981 óta ismerik el kisebbségi nyelvként, az UNESCO pedig veszélyeztetett nyelvként tartja számon. (Cerrato, 2021)

A valdoccói Oratórium első húsz évében tehát a piemonti volt a mindennapok nyelve. Ezt a nyelvet használták nem csak az udvaron, hanem a „jóéjszakátok” és a prédikációk alkalmával is. Don Boscónak ugyanis rendkívül fontos volt, hogy mindenki megértse Isten szavát, s mivel a fiúk piemontiul beszéltek, így ő is azon a nyelven prédikált. 1841 és 1850 között ő és munkatársai kizárólag ezen a nyelven beszéltek. Miután azonban Olaszország más régióiból is egyre több fiatal került hozzá, sőt még külföldről is, úgy döntött, hogy bevezeti az Oratóriumban az olasz nyelvet, melyet az egész félszigeten használtak. 1865-ig azonban a napi útmutatások még mindig piemontiul zajlottak.

Az olasz bevezetésével anyanyelvét nem tagadta meg, csupán figyelembe vette az idők jeleit. Az olasz nyelvet a tágabb hazája iránti szeretetből tanulta meg, de amelyen gondolkozott az a piemonti volt, melyet a szülőföldjéről származókkal továbbra is szívesen

használt. 1887 májusában, néhány hónappal halála előtt utoljára még elment Rómába a Szent Szív-templom felszentelésének alkalmából, ahol május 8-án fogadást tartottak a tiszteletére, melyen a sok vendég különféle nyelveken beszélt. (Cerrato, 2021) Valaki megkérdezte tőle, hogy melyik nyelvet szereti a legjobban, amire így válaszolt: *„Azt a nyelvet szeretem a legjobban, amit anyám tanított nekem, mert kevés erőfeszítésembe kerül, hogy kifejezzem a gondolataimat, és nem felejttem el olyan könnyen, mint más nyelveket!”* (Cerrato, 2021, 1.)

Mert, hogy Don Bosco több idegen nyelven is beszélt az olaszon kívül, pedig ez az ő idejében nem volt gyakori. A tizenkilencedik században még másképp volt, mint a mai modern kozmopolita társadalomban, ahol az Európán kívüli nyelvek sem okoznak feltűnést. A fiatalok ma már az óvodában is tanulnak angolul, vagy németül aztán később megtanulják esetleg más földrészek nyelvét/nyelveit. Bosco Szent János rengeteg fennmaradt könyve, levele, írása tesz tehát tanúságot arról, hogy tökéletesen beszélt és írt olaszul. Ezen kívül a szemináriumi évek alatt megtanult latinul, hiszen akkoriban ezen a nyelven celebrálták a szentmisét, de tanult héberül és görögül is. Mivel pedig Nizza és Savoya 1860-ig a Szárd Királyság részét képezte jól ismerte a francia nyelvet, ami viszont akkoriban Torinóban nem volt szokatlan. Aztán arról is szót kell ejteni, hogy amíg az egyházi konviktusban tanult, arra vágyott, hogy misszionáriusként messzi tájakra is eljusson, így autodidakta módon elsajátította az angol és a spanyol nyelv alapjait, ez utóbbi az első művek megnyitásokor az Ibériai-félszigeten igen hasznosnak bizonyult. Mindezen kívül még 16 német leckét is vett, hogy Goethe nyelvén is tudjon gyóntatni. Akkoriban a Habsburgok az olasz félszigetet is a fennhatóságuk alatt tartották, így nem volt meglepő, ha osztrák katonák vonultak át a városokon. Torinóban is sok német anyanyelvű katona állomásozott a családjával, akiknek nem volt lehetőségük a gyónásra. Ezen okból, hogy az elnyomó hatalom katonáit gyóntathassa, kezdte el a német nyelvet tanulni, melyet 1848-ig használt. (Rupil, 2022) A fenti Don Bosco idézet is így hangzik bővebben: *”...minden megtanult nyelv lebontja a gátat köztünk és millió és millió más nemzetből származó testvérünk között, és képessé tesz bennünket arra, hogy jót tegyünk néhányukkal, sőt néha még sokukkal is!”* (Rupil, 2022, 2.)

X. 1. b. Zafféry Károly és az idegen nyelvek

Az első magyar szalézi, iskolánk névadója, Zafféry Károly sem maradt el nyelvismeret szempontjából a rend alapítójától. Sokoldalú, művelt, kiváló szalézi atya, pedagógus és író volt. Anyanyelvén, a magyaron kívül tökéletesen tudott latinul és németül, valamint beszélt

és írt olaszul, franciául, spanyolul, portugálul, szlovákul, horvátul és románul, jókedvében még cigányul is. (Lengyel, 2019) Zafféry atya ugyanis, mint már írtam a Máramaros megyei, Szatmár egyházmegyei Hosszúmezőn született, a hármaskör határ közelében. A települést többségében magyarok lakták, de éltek itt még ruszinok, németek és románok is. Ez a nyelvi sokszínűség megalapozta nyelvtudását, hiszen gyermekként a környezetében beszélt nyelveket könnyen megtanulta és később alapként szolgáltak, hogy még többet sajátítson el. (Lengyel, 2019) Számos országban járt, tevékenykedett, dolgozott Ausztriában, Horvátországban, Lengyelországban és Olaszországban is. (Lengyel, 2019) 1914-ben jött a Nyergesújfalu közelében fekvő – 8 km – Péli-földszentkeresztre. Nyelvtudásának itt is jó hasznát vette, hiszen a környéken laktak svábok, tótok és cigányok is. (Ma már nem jellemző, de akkor még használták őseik nyelvét.) A szentkereszti búcsún prédikált és gyóntatott magyarul, németül, tótul s időnként cigányul. Akik azonban még személyesen ismerték, tudják azt is, hogy büszke volt magyarságára, így szokta mondani: *„Az apám német volt, az anyám oláh, én meg tősgyökeres magyar vagyok!”* (Lengyel, 2019, 5.)

X. 1. c. Nyelvoktatás anno

A nyelvi sokszínűségnél maradva pedig meg kell említeni azt is, hogy a Zafféry Károly Szalézi Középiskola, akkori nevén Szalézi Intézet első igazgatója, majd később az első tartományfőnök lengyel származású volt, Plywaczyk Szaniszló. Mivel az intézet célja a kezdetekor az volt, hogy elsősorban szalézi és világi papi pályára készülőknek neveljen, így több latin szakos nevelőről olvashatunk a szalézi közösségben, de voltak még német nyelvű szakosok is, illetve Várhegyi (Wittinghoff) Ernő szalézi pap személyében német és olasz szakos tanár is. A szalézi intézetben 1938-ban a következő nyelvű szakosok tevékenykedtek: Farkas Lajos latin tanár, Györe Pál, magyar-német tanár. Az 1945/1946-os tanévben pedig a következő rendi tanárok voltak idegen nyelvű szakosok: Mészáros Lajos igazgató, latin-történelem, Györe Pál igazgatóhelyettes, latin-német, Várhegyi (Wittinghoff) Ernő német-olasz, Farkas Lajos magyar-latin, a négy világi tanár közül pedig egy latin-német szakos található. (Lengyel, 2019)

Az iskolát 1950-ben teljes egészében államosították, és mint az egész országban első idegen nyelvűként bevezették az orosz nyelvet, amely mellett nálunk még tanították a latint is, melyet 1961-ben váltott fel a német nyelv. Amikor az iskolában átmenetileg megszűnt a gimnáziumi képzés és csak vegyipari szakközépiskola működött (1984-1991), akkor csupán az orosz nyelvet oktatták. Az angol és német nyelv oktatását az 1991-ben újonnan

induló gimnáziumi képzésben vezették be. Máig büszkeséggel tölt el, hogy az 1995-ben, sok év után németből elsőként érettségiző osztályt a tizenkettedik évfolyamon megkaptam és én érettségiztethettem. (Vachajáné Kisgyőri, 2019)

X. 1. d. Nyelvoktatás a 2000-es években

Iskolámban a szalézi hagyományokhoz híven ma is nagy hangsúlyt fektetünk a nyelvtanításra. A pedagógiai programunkban is olvasható, hogy az alsó évfolyamokon a heti két, a tizenegyedik és tizenkettedik évfolyamokon pedig a heti négy, illetve öt óra szabadon tervezhető órakeret terhére nálunk a nyolcévfolyamos képzésben résztvevő diákok hatodiktól a tizenegyedik évfolyamig heti plusz egy órát kapnak az első idegen nyelvükhöz. A négyévfolyamos képzésben résztvevők pedig a tizenegyedik és tizenkettedik évfolyamokon kapnak heti egy órával többet szintén az első idegen nyelvükből. Az utolsó két évfolyamon pedig heti két óra fakultációra is lehetőség van. (Pedagógiai Program, 2022) Így, illetve csoportbontással kívánja iskolám ösztönözni a nyelvtanulást és a nyelvvizsgák szerzését. Nyelvi csoportjaink átlagban tizenkét főből állnak, ezáltal vannak olyan osztályaink is, ahol három nyelvi csoport működik. Diákjaink általában Esztergomban az ECL, illetve angol nyelvből a Languagecert nyelvvizsgákon vesznek részt.

Az előző osztályom, akik nyolc évig voltak gimnáziumunk tanulói, így a covid ellenére is sok nyelvvizsgával büszkélkedhetett. A 25 fős osztályból tizenkét tanuló szerzett német nyelvből komplex „C” típusú középfokú nyelvvizsgát - közülük egy felsőfokút is -, két diák pedig alacsonyabb fokú. Említésre méltó még, hogy további három tanuló tette le középfokon a szóbeli vagy írásbeli részt, és egy tanuló pedig a felsőfok szóbeli részét teljesítette. Angol nyelvből tizenegy diák teljesítette a középfokú nyelvvizsga követelményeit, akik közül ketten felsőfokon is sikeresen vizsgáztak. Összesen kilenc tanuló rendelkezett ballagáskor mindkét nyelvből középfokú nyelvvizsgával, közülük egy tanuló német középfokú és angol felsőfokú, további egy pedig mindkét nyelvből rendelkezett felsőfokú nyelvvizsgával is.

Versenyeken is szívesen veszünk részt. A kicsik a 7-8. osztályosoknak meghirdetett országos német, illetve angol nyelvi versenyeken képviselik iskolánkat. A nagyobbak pedig az OKTV-n, ahol sajnos nem minden évben indulnak diákjaink. Jelenleg azonban van egy tanulónk, aki három évvel ezelőtt, nyolcadikos korában megnyerte az országos versenyt, az OKTV országos döntőjében pedig tavaly 18. helyezést ért el. Nagyon sikeresen teljesítik diákjaink az online versenyeket mind német, mind angol nyelvből.

Gondolok itt pl. a Hebe Kft országos online versenyeire, *On Lion és Play and Win, Löwenzahn, Hallo Deutschland*. Többször voltak diákjaink, köztük az enyém is az első öt helyezett közt.

Mindezek közül azonban kiemelném a *Landeskunde* névre hallgató német nyelvű háziversenyünket, melyről már részletesen beszámoltam a *Zafféry 100* jubileumi könyvünkben is, hiszen nagyon sokszor voltam a szervezője. Ezen versenyünket a 2008/2009-as tanévben rendeztük meg először, de immár hagyománnyá vált és minden évben sort kerítünk rá. Célunk, hogy a gyerekek tanórai kereteken kívül is foglalkozzanak a német nyelvvel és összemérjék tudásukat iskolai szinten. A verseny témáinak meghatározásánál pedig rendkívül fontosnak tartjuk, mint ahogy az évkönyvben is írtam, *hogy diákjaink megismerjék a német anyanyelvű országok, valamint a magyarországi német nemzetiség kultúráját, hagyományait. Mindezen törekvésünket pedig természetesen áthatja iskolánk szalézi lelkülete.* (Vachajáné Kisgyőri, 2019, 178). Versenyeink eddigi címei: *DACH-Länder* (Német nyelvű országok), *Deutsche Bundesländer* (Német tartományok), *Fasching* (Farsang), *Ostern* (Húsvét), *Salesianer Don Boscos* (Don Bosco Szaléziak), *Salesianer in der Welt* (Szaléziak a világban), *Ungarndeutsche Bräuche* (Magyarországi német népszokások), *Ungarndeutsche Dörfer/Sattelneudorf und seine Umgebung* (Német nemzetiségi falvak/Nyergesújfalu és környéke) *Weihnachten* (Karácsony), az idei tanévben pedig a szaléziak 110 évvel előtti letelepedésére emlékezve: „*Seit hundertzehn Jahren in Ungarn*”.

Az előbb említett szellemiség tükröződik kezdeményezéseimre a zsűriben is, mely igazán prominens. Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy évek hosszú során elvállalta a zsűri elnöki tisztjét Havasi József korábbi szalézi tartományfőnök atya (1929-2019), aki három évtizeden át Ausztriában tevékenykedett, majd a 90-es években az ő nevéhez fűződik a Magyar Szalézi Tartomány újraindulása, újraépítése, amiért 2013-ban a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével tüntette ki Áder János köztársasági elnök. (Szaléziak. HU) A zsűri asztalánál foglal helyet napjainkban is Mihelik Magdolna, Nyergesújfalu polgármestere, Papp Olivérné Nyergesújfalu Német Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke és Krajcsovszki Andrea, az előbb említett nemzetiségi önkormányzat elnökhelyettese, illetve még két nyelvvizsgával és versenytapasztalattal rendelkező diákunk.

A vetélkedőn két korcsoportban hirdetünk győztest, hiszen nyolcévfolyamos gimnázium vagyunk, és a gyerekek 11-18 év közöttiek. A csapatok 2-3 főből állnak és egy írásbeli, valamint egy szóbeli megmérettetésen vesznek részt. Az írásbeli rész manapság a témához

kapcsolódó *Kahoot!*-teszt, melyet mi, német szakosok állítunk össze. A szóbeli forduló további két részfeladatból tevődik össze. Az elsőben a gyerekek témájuknak megfelelő öltözetben általuk készített plakát, vagy 6-10 diából álló PPT segítségével prezentálnak, amelynek a végén jellemzik a megjelenésüket, ruházatukat is. Például az egyik csoportom a *Német tartományok* című téma kapcsán bemutatta Baden-Württemberg tartományt fekete-erdei népviseletben. Fontosnak tarjuk, hogy a diákok önállóan dolgozzanak, de természetesen figyelemmel kísérjük a munkájukat és segítünk, ha megakadnak. Ajánlunk számukra német nyelvű forrásokat, segítünk kiemelni a lényegeset, a mondandót egyszerűbben megfogalmazni. Nagyra értékeljük a szabad beszédet, ezért a plakátokon és a diákon csak a legfontosabb információk lehetnek. A nyelv itt nem pusztán, mint megtanulandó cél, hanem mint a megismerés és kommunikáció eszköze van jelen. A gyerekek átélik, hogy a nyelvtanulás szükséges és nem öncélú tevékenység. A prezentációk kapcsán pedig hozzászoknak előadások tartásához is, idegen nyelven. A szóbeli forduló második része már oldottabb, mert az előadásukhoz kapcsolódó általuk előző nap elkészített ételt tálalnak, s amíg a zsűri az ételek megkóstolása után a pontszámokat összeadogatja, addig mindenki jóllakhat. Iskolánk fenntartója és a nemzetiségi önkormányzat jóvoltából mindenki kap egy kis ajándékot, általában egy tábla csokoládét, a helyezettek pedig egy német nyelvű olvasmánnyal térhetnek haza. A győztesek viszont már többször nyertek kirándulást a bécsi adventi vásárra, vagy az ausztriai *Familyparkba*, mely programoknak szintén többször voltam szervezője. (Vachajáné Kisgyőri, 2019) (ld. 7. sz. melléklet)

Meg kell említenem, hogy 2022-ben a *Landeskunde* versenyünk rendhagyó módon valósult meg. Ebben az évben iskolánk Nyergesújfalu Város Önkormányzatával együtt rendezett kisgyermek és diákok részére vetélkedőt, *Sváb Hagyományörző Vetélkedő* címmel. A rendezvény az önkormányzat *Hagyományokra építő közösségfejlesztés: Bajót, Nyergesújfalu, Tát* elnevezésű pályázat keretén belül valósult meg iskolánkban, melynek a szervezője és egyben iskolánk műsorának is felelőse voltam. Időutazásra hívtam a közönséget, a múlt század első felében jártuk körül a gyerekekkel az év ünnepeit. Az általam gyűjtött helyi népszokások közül dramatizáltam és tanítottam be néhányat: aprószenteknap i suprikálás, farsangtemetés, kereplés. Ezen kívül egy népismeret órát imitálva felelevenítettük PowerPoint prezentációval tarkítva a pünkösdi lófuttatást is, illetve az egyik 12. osztályos diákom bemutatta, a kérésemre barátaival készített sváb szőlőprés működéséről szóló videó filmjét, amit Szőke Erika kolléganőmmel szerkesztett *Történetek a sublótból* című kiadványunkban is megjelentettünk. Megkértem még Sax

Noel diákomat, hogy édesapjával és testvérével énekeljék el a szintén általam gyűjtött nyergesi sváb dalokat, műsorunkat pedig Nyergesújfalu címeréhez hűen a Postkutschen-Polka, Postakocsi-polka zárta, melyet kérésre Tafferner Ingrid igazgató tanított be a gyerekeknek. Az eseményen meghívásunkat elfogadva, további színvonalas műsorral vettek részt, a város német nemzetiségi közintézményei, a Kernstok Károly Általános Iskola és a Nyergesújfalui Napsugár Óvoda is. A vetélkedő a szülők és a város polgárai számára nyilvános volt, így nagyszámú közönség tapsolta meg a résztvevő 70 gyermek produkcióit. Az eseményről a helyi média és a Szaléziak. HU is tudósított. (ld. 7. sz. melléklet) A műsor a lánkjegyzetben lévő linkre kattintva megtekinthető (A Zafféry-Szalézi műsora a 10-32 perc között látható.)⁴

A német *Landeskunde* verseny mintájára már szintén több éve hagyomány az iskolánkban az angol *English Speaking Countries* című verseny is. (Balázs Dinyés, 2019) Néhány témát kiemelve: Spring in English Speaking Countries, English Speaking Countries, Salesians in the World. Németesek és angolok általában inspiráljuk egymást, mi németesek pedig bekapcsolódunk az angolok adventi teadélutánjába, ahol is teázunk, süteményt fogyasztunk, adventi játékos quizzt oldunk meg és karácsonyi dalokat énekelünk. (Szentgyörgyi, 2019) Itt kell megemlítenem, hogy az évek folyamán néhány diákunk családja fogadott vendégdíákot is, így tanultak már nálunk török, thaiföldi és japán gyerekek, elősegítve nem csak a nyelvtanulást, de az elfogadást és a kulturális érzékenyítést is. (Kajtárné Kiss, 2019)

Utazni azonban mi is szeretünk, a covid beköszöntéig nyelvi táborok is színesítették iskolánk életét. Az angoloknak nehezebb dolguk van, kevesebb tábort tudnak szervezni, mert drágábbak az útjaik. Mi, németesek 2019-ig szinte évente szerveztünk adventi vásárt Bécsbe és két évente egyhetes nyelvi tábort. Az adventi vásár megfizethetősége végett közkedvelt volt, többször mentünk két 45 fős busszal is. Dél előtt megnéztünk mindig egy múzeumot, a délutánt pedig a Rathaus előtti vásárban töltöttük. Voltunk már a Hofburgban, Schönbrunnban, az Operában és a Természettudományi Múzeumban is. A nyelvi táborok főképp Ausztriában és Németországban kerültek megrendezésre, de eljutottunk egyszer Svájcba és Lichtensteinbe is. Ezeket az utakat egy a diákok nyelvtanulásával foglalkozó iroda szervezte, de mi némettanárok valósítottuk meg. A kb. 40 gyereknek délelőtt általában egy Schülerhilfe/tanulást segítő központban kiscsoportos németóráik voltak anyanyelvi tanárokkal, délután pedig kirándultunk, megismerkedtünk a

---

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=DpbFFnQDwWA&t=1892s>

környékkel. Jártunk Passauban, Bad Ischlben, Salzburgban, Gosauban, Tirolban, Innsbruckban, Vaduzban, Sankt Gallenban, a Bodeni-tónál, Bregenzben, Mainauban, Kufsteinban, Münchenben, Zell am See-ben, de hajóztunk a Chimsee és a Bodeni-tavon is, valamint kirándultunk szurdokban, vízeséseknél, és bemerészkedtünk bányákba, jégbarlangba is. Célunk ugyanis a nyelvtanuláson kívül a német nyelvű országok kultúrájának és természeti kincseinek megismertetése. A tábor viszonylag rövid idő alatt nagyon sok mindenben fejleszti a gyerekeket, legyen az nyelvi, kulturális vonatkozás, de ezeken kívül a szociális vonatkozás sem elhanyagolandó, hiszen a diákok a nap 24 óráját együtt töltik, így barátságok és közösségek alakulnak ki, illetve velünk, tanárokkal is szorosabb lesz a kötődés, a kapcsolat. Idén Bad Ischlbe utazunk. (Tafferfer, 2019) (7. sz. melléklet)

X. 2. Szalézi Missziós Önkéntesség

Diákjainknak és más fiataloknak lehetőségük van missziós önkéntes tevékenységre a szalézi szellemiség jegyében. Gnana Pragasam De Rossi Raja indiai szalézi misszionárius atya, iskolánk előző nevelési igazgató helyettese, előző tartományi vikárius, előző missziós megbízott és szalézi missziós önkéntesség vezetője által létrejött 2019-ben egy missziós iroda, Szalézi Missziós Önkéntesek néven, ahol jelentkezni lehet ifjúsági találkozókra, valamint rövidebb és hosszabb távú missziókra is olyan elkötelezett fiataloknak és fiatal felnőtteknek, akik külföldön, a szalézi közösségekkel együttműködve segítik a nevelő munkát. (Szalézi Missziós Önkéntesek)

X. 2. a. Ifjúsági találkozók

Az ifjúsági találkozók a 15-18 év közötti fiataloknak nyújtanak lehetőséget betekintést szerezni a missziós életbe, a szalézi missziós munkához kapcsolódó tematikával közös gondolkodásra és a külföldön való boldogulásra. Az ilyen 7-10 napos táborokban jelenleg évente két alkalommal vehetnek részt a fiatalok Ausztriában, az Inicativ Angola szervezetével együttműködve. A diákok a táborokban aktuális témákról beszélgetnek a többi nemzet ifjaival. Így lehetőségük van az angol nyelv gyakorlására, a kulturális nyitottság kiépítésére, és más közép-európai nemzetek hasonló gondolkodású kortársaik megismerésére. Általában Szerbiából, Bosznia-Hercegovinából, Spanyolországból, Portugáliából, Horvátországból, Csehországból, Szlovéniából és természetesen Ausztriából, illetve 2018-óta Magyarországról is érkezik nyáron hat-tíz fiatal a Klagenfurt közelében fekvő St. Primusba, Hanzej Mag. Rosenzopf atyához. (Szalézi Missziós

Önkéntesek) A táborok témája mindig más, 2018-ban az elfogadás és a tisztelet volt, (Vachaja, 2018) 2022-ben a környezetvédelem. (Szalézi Missziós Önkéntesek) Idén a tavaszi tábor a *vallásközi kommunikáció, nyitottság, önismeret, szalézi szívvel* témákban zajlott. (Szalézi Missziós Önkéntesek, 2023) A nyári tábor pedig a *teremtésvédelem, környezettudatos élet, ökológikus gondolkodás szalézi szívvel* témában valósult meg, hiszen idén Don Anghel Frenandez Artime szalézi rendfőnök atya, Don Bosco 10. utódja is ezt tűzte a Szalézi Missziós gondolkodás középpontjába. (Szalézi Missziós Önkéntesek, 2023) (ld. 7. sz. melléklet)

X. 2. b. Rövid küldetés

Rövid küldetésre 14-25 év közötti fiatalok mehetnek egy Európában lévő szalézi közösségbe, ahol rendszerint előre előkészített programban kell segíteniük, például nyári tábor/oratórium lebonyolításában. Ezek a programok 10-60 nap közötti időszakot ölelnek fel.

Így vállalhatott 2018 nyarán Wierlné Kárász Tímea kolléganőm lányával egy hónapra önkéntes munkát Indiában. Ezt követően 2019-ben két fiatal két és fél hetet tölthetett el animátorként egy brüsszeli nyári oratóriumban. Hét közben az oratóriumban játszottak és foglalkoztak a gyerekekkel. Hétvégén pihentek, kirándultak a belga tengerpartra. 2021 és 2022-ben pedig iskolánk 10 tanulója az *Erasmus+ film-making* projekten vehetett részt, melynek keretein belül kétszer öt napot tölthettek el Párizsban. A diákok bővítették a már meglévő ismereteiket és újakat is szereztek a filmkészítéssel kapcsolatosan. Ebben a projektben öt ország szalézi iskolája volt jelen; érkeztek diákok Spanyolországból, Bulgáriából, Angliából, Franciaországból és Magyarországról. A magyar diákok az angliai Tornleigh Szalézi Középiskola diákjaival voltak egy csoportban. A program angol nyelven zajlott, így a diákok hasznosíthatták az angol nyelvórákon tanultakat. Mind a diákok, mind pedig a kísérő pedagógusok maradandó élményekkel gazdagodtak.

X. 2. c. Hosszú küldetés

18 éves kor felett, de 35 éves kor alatt a fiatal felnőtteknek elsősorban a külföldi hosszabb missziókat ajánlják, amik 2 hónaptól akár 3 évig is tarthatnak. Ilyen küldetésre lehetőség van Európán belül és kívül is. Közös azonban, hogy mindkét esetben a missziós önkéntest szalézi közösségből szalézi közösségbe küldik. Ezzel lesz a szalézi missziós önkéntesség több egy másik segélyszervezet önkéntes programjaitól. Az önkénteseknek a kiutazásért, a szállásért és az ellátásért nem kell fizetniük. Iskolánk több diákja is töltött

már el egy évet szalézi önkéntesként az érettségi után. Ha valakit nem vesznek fel az egyetemre, vagy csak egyszerűen szünetet akar tartani a tanulmányaiban, esetleg nem tudja merre tovább, de szeretne külföldi tapasztalatokat szerezni, nyelvet tanulni és hozzá még hasznosat és jót is tenni, akkor ez egy nagyon jó lehetőség. Az önkéntesek a célországban általában iskolában, szakmai képzési központokban, ifjúsági és lakóközpontokban, sportedzésen, zenevezetéssel, matematika, IKT- és angol tanítással, irodai munkával, adminisztrációval segítenek, de nagyon fontos, hogy más fiatalokkal együtt. (Szalézi Missziós Önkéntesek) Eddig voltak már diákjaink Bulgáriában, többen Ausztriában és egy tanulónk pedig Máltán. A tavaly előtt végzett osztályomban két diákomnak nem sikerült bejutni az egyetemre, pszichológia szakra. Úgy gondolták, hogy a szalézi szellemiség jegyében világot látnak, tapasztalatot szereznek, elmélyítik nyelvtudásukat és hasznos cselekedetekkel töltik napjaikat. Így egyik diákom, Dujmov Dorottya Andrea Máltán töltött három hónapot, Wierl Marianna pedig egy évet Ausztriában. Idén mindketten felvételt nyertek pszichológia szakra és letették a felsőfokú szóbeli nyelvvizsgát, Dóri az írásbeli részt is abszolválta. Nem csak nyelvileg fejlődtek, hanem a személyiségük is. Átlépték határaikat, egyedül utaztak egy idegen nyelvű helyre, használták, továbbfejlesztették az iskolánkban szerzett nyelvtudásukat. Kiléptek a komfort zónájukból, megtapasztalták milyen fontos a jó közösség ereje, az emlékek, tapasztalatok gyűjtése, milyen sokszínű a világ és mennyi csodálatos kultúra és ember van. Beszámolójuk a 8. sz. mellékletben található.

X. 3. Misszió

A misszió fontos a szalézi rendnél. „Az ifjúsági munkán kívül a missziós tevékenység lett Don Bosco szívügye.” (Lengyel, 2009, 16.) Bosco Szent János rendjének olyan híre lett, hogy 1874 decemberében Dél-Amerikába kaptak meghívást Patagónia, Tűzföld és a Magellán-szigetek bennszülöttjeinek megtérítésére. Az első szalézi misszionáriusok Cagliero János vezetésével, négy pap és hat segítőtestvér 1875 novemberében utaztak Argentínába, melyet egyre több misszió követett. A szaléziak eljutottak Kolumbiába, Brazíliába, Mexikóba, Venezuelába, Peruba, Tuniszba, Bolíviába, Egyiptomba, Fokföldre, Paraguayba, San Salvadorba, Kis-Ázsiába, Kínába, Hondurasba, Panamába, a Fülöp-szigetekre, Afrikába, Mozambiqueba, Ecuadorba..., (Dr. Lukács, 2009) ahogy P. Lukács István írja: A fiúk apostola című művében „a föld végső határáig” (Dr. Lukács, 2009, 171.)

Az 1900-as évek első felében több magyar szalézi is jelentkezett misszionáriusnak. A 20-as évek elején főként Kínába és Kubába utaztak. Az utóbb említett országba sok felvidéki s erdélyi magyar vándorolt ki a jobb élet reményében, így a magyar kolóniát látták el. 1938-ban a rend magyarországi letelepedésének negyedszázados évfordulóján huszonnyolc magyar szalézi tevékenykedett távoli országokban. Az 1946-os adat szerint pedig szolgáltak magyar szaléziak Argentínában, Brazíliában, Ecuadorban, Grenadában, Hongkongban, Indiában, Japánban, Kubában, Kínában, az USA-ban és Venezuelában. 1950-ben, mikor Magyarországon feloszlatták a rendet huszonhatan tevékenykedtek szalézi missziókban, főképpen Kubában és Kínában. Aztán hosszú évek után 1996-ban indult Nádudvari Géza testvér Ghánába, ahol néhány évig szolgált. (Lengyel, 2013)

Az első szalézi missziós terv – 1875 - tehát Argentína volt. A második pedig az 1920-as években India, Ázsia, melyet az 1980-as években az Afrika misszió váltott fel. Jelenleg, 2008 óta a negyedik missziós terv van életben, amely Európa. Mára ugyanis az öreg kontinensünk is missziós területnek számít. *A rend az Európa Terv keretében elkezdte Európa újraevangelizálást, és a szalézi jelenlét, a karizma felfrissítését.* (Lengyel, 2013, 155.) Mivel Európa számos tartományában nincs, vagy kevés hivatás van, a rendfőnök úgy döntött, hogy misszionáriusokkal erősíti meg az előregedő, fogyatkozóban lévő szalézi közösségeket. A Magyarországra küldött misszionáriusoknak több kihívással kell szembenéznük, többek közt át kell hidalniuk a kulturális különbségeket és el kell sajátítaniuk a legendásan nehéz nyelvünket. Ezen kívül az újra evangelizáció során a hittell szemben közömbös, elidegenedett embereket kell megszólítani. (Lengyel, 2013)

A Zafféry Károly Szalézi Középiskolában eddig öt misszionárius atyával dolgozhattunk együtt. Korábban nálunk oktatott hittant és vezette az énekkart P. Kukuczka Robert SDB Lengyelországból, illetve nevelési igazgatóhelyettesként tevékenykedett Indiából P. Claudius Misquitta SDB és a már fent említett P. Gnana Pragasam De Rossi Raja SDB. Jelenleg pedig két misszionárius atya teljesít nálunk szolgálatot az oratórium felelőse P. Nguyen Hai Ly Jakab SDB Vietnámból és iskolánk lelki vezetője P. Emmanul Ilodigwe SDB. A misszionárius atyák teljesen beépültek a közösség életébe, nagyon jól beszélnek magyarul és az anyanyelvükön kívül angolul és olaszul is. Idegen nyelveken, főként angolul, olaszul és németül a magyar szalézi atyák és testvérek is beszélnek. A rend nemzetközisége ezt támogatja és meg is kívánja, hiszen mára a világ több, mint 130 országában vannak jelen a szaléziak.

Legyetek határozottak a jó elérésében és a rossz megakadályozásában, de mindig kedvesen és okosan. (Don Bosco)

XI. Befejezés

Szakedolgozatom végére érve elmondhatom, hogy igen nagy utat jártam be mind időben, mind lelkületben és térben is. Januárban kezdtem el írni és ez alatt az idő alatt egyre tudatosabb lettem a szalézi nevelési módszerben, sok mindent átgondoltam, sok mindent mélyebben, átfogóbban látok, értek. Tanulmányoztam a szakirodalmat. Kollégáim, animátorok, szalézi szerzetesek, szalézi munkatársak publikációit. A szalézi kiadványok kapcsán meg kell jegyezmem, hogy akadt rá példa, hogy nem tudtam a szerzőt megnevezni, csak a szerkesztőt, aki közre adta, mert a kiadványok nem ritkán rendi archív kéziratokra támaszkodnak, ahol a szerzők neve nincs feltüntetve.

Szakedolgozatomban először ismertettem Don Bosco életét, munkásságát. Az élet úgy hozta, hogy a múlt hónapban részt vehettem egy ötnapos szalézi szervezésű *Don Bosco nyomában* torinói zarándoklaton, ahol valóságosan, a térben is végig jártam azokat a helyeket, melyekről írtam, ahol Don Bosco élt, tevékenykedett. Megérintett a hely szellemisége és Torinóban értettem meg igazán mindazt, amit Bosco Szent János tett. Valdoccóban laktunk, az első állandó oratóriuma mellett. A kerítésen, a falakon belül minden nagyon szép volt, de a környék külvárosi. Egyik nap elsétáltunk a szegényes utcákon, végig a piacon, táskánkat erősen magunkhoz szorítva az Assisi Szent Ferenc templomba, mert itt találkozott Don Bosco Garelli Bertalannal, akivel az oratórium megszületett. Láttam a parányi udvart, ahol a sok gyerek játszott, s tudom, hogy az oratóriumnak sokszor kellett vándorolnia, míg állandó helyük nem lett Valdoccóban. Nagy hatást gyakorolt rám egy szobor is, mely egy megtört fiatal fiút ábrázolt, akit egy pap támogatott, kezében kereszttel. A pap Cafasso Szent József volt, Don Bosco lelki vezetője, aki először vitte el őt magával az ifjúsági börtönbe. Don Cafassot „akasztófa papnak” is hívták. Ahol a szobor áll ott ugyanis korábban bitófa volt, melyre nagyon sok szerencsétlen sorsú fiatalembert is felakasztottak. Don Cafasso meggyóntatta a halálra ítélteteket, támogatta őket a bitófáig vezető úton, imádkozott a lelkükért és el is temette őket. Don Bosco és fiai sokszor láttak akasztást, közben pedig sírtak. A külvárosi utcákon haladva ennél a szobornál éltem át, hogy Bosco Szent János a gyermekeket azzal, hogy szállást, ételmezt adott nekik és beintegrálta őket a társadalomba a börtöntől és a bitófától mentette meg.

Nevelési módszerével megelőzte a bűnt, mindenkiben látott valami jót, amit segített kibontakoztatni. Garelli Bertalannal való találkozása is így zajlott, mint ahogy már említettem az Assissi Szent Ferenc templomban. Miután Bertalan Don Bosco több kérdésére is csak nemmel tudott válaszolni, végezetül azt a kérdést tette fel az atya, hogy tud-e fütyülni. (Dr. Lukács, 2009) Persze tudott, s ezzel sikerélményhez jutatta a fiút, már meg is nyerte magának. Don Bosco megszerettette magát a gyerekekkel („*Hogy szeresselek benneteket elég tudnom, hogy fiatalok vagytok.*”- mondta), s befogadta az éhségtől, nélkülözéstől elkeseredett, kimerült, bandákba verődő fiúkat, akiknek útmutatást adott, ahogy azt már kilencéves kori álmában látta. „*Nem ütlegekkel, hanem szelídséggel és szeretettel kell őket megnyerned barátaidnak.*” (Don Bosco, 2012, 64.) Don Boscónak fontos volt az állandó asszisztencia, a jelenlét, amellyel megelőzte, hogy a fiúk rossz útra térjenek. A büntetést csak a legvégső esetben alkalmazta, de ekkor is vigyázott, hogy az indulatmentes, józan legyen, és a gyereket ne szégyenítse meg. Inkább a fiúk érzelmeire hatott, mint pl. megdöbbszent arc, barátságtalan tekintet stb., de sokszor súgott a fülükbe játék közben egy-egy jótetre sarkalló szót is. (SzIF, 2017) A valdoccói zárt falak mögött a fiúk biztonságban voltak, ott egy másik élet zajlott. Megértettem azt is, hogy miért nem tartotta szerencsésnek – ahogy a „*Lélek pedagógiája/Jóéjszakát*” című részben írtam –, hogy a gyerekek a városba járjanak iskolába. Ahogy Braido írta: bezárt, elszigetelt, megerősített, felvértezett, hogy aztán ne kelljen később „*lebontani, megjavítani és újjáalkotni.*” (Braido, in Bianco, 2019, 90.)

Dolgozatomban kifejtettem Don Bosco nevelési módszerét, a Megelőző Módszert mind elméleti, mind gyakorlati síkon. Ez a módszer három pilléren nyugszik, melyek az értelem, a vallás és a szeretetreméltóság. Számára legfontosabb volt a lelkek megmentése, hiszen a halála után egyszer majd találkozni akart fiaival a paradicsomban. „*Emlékezzetek arra, hogy a nevelés a szív dolga. És annak pedig csak Isten a birtokosa*” (Don Bosco, in Bianco, 2019, 105.) „*Szerettesd meg magad*” (Schaumont, 2012, 67.) volt az utolsó, amit Don Bosco halálos ágyán utódjától, Don Ruától kért. A sikeres nevelést a szeretetteljes bizalom teszi ugyanis lehetségessé, de fontosnak tartotta a párbeszédet is. Mint írtam, az értelem szónak van egy olyan árnyalata is, hogy belátás. Nálunk a nevelők mindig készek arra, hogy elmondják, mit miért várnak el a diákoktól. (Schaumont, 2012)

Don Bosco nem hitt a tekintélyelvű nevelésben, ő azt akarta, hogy a fiúk családtagnak érezzék magukat, egymást. *Az a tanító, akit csak a dobogón látnak, csak tanító és semmi több; de ha belevegyül a gyermekek játékába is, akkor testvérré is válik.*” (Don Bosco, in

Ghiglione, 2019, 80.) Don Bosco pedagógiája ugyanis a fiatal összes életterületét érinti. Kiemelt fontosságú volt nála a szabadidő, az udvaron való játék. A szaléziak nevelői munkájukban ma is az oratóriumban zajló szabadidős foglalkozásokat részesítik előnyben. Mi, tanárok abban félévente egyszer veszünk részt – természetesen örülnének nekünk hetente is –, mégis, mivel teljeséggel be szerettem volna mutatni iskolámban a szalézi nevelési módszer megvalósulását, nem csak a magam, hanem a szalézi atyák és testvérek tevékenységéről is írtam röviden, hiszen, mint Ábrahám Béla előző tartományfőnök atya írta, ők a „*garanciája annak, hogy Don Bosco karizmája érvényesül a munkában.*” (P. Ábrahám, 2009, 20.) Nálunk jelenleg két szalézi atya és egy testvér tevékenykedik, de ha nincsenek is mindig ennyien, egy lelki vezetőnk mindig van.

A családi légkör nem csak a szabadidőben, de az iskolai foglalkozásokon, a tanórán is kiemelten fontos, de tanulni, leckét írni kötelező. S így már említettem is a négy dimenziót, melynek jelen kell lenni, hogy a nevelés sikerüljön, s ez az otthon, plébánia, udvar és az iskola, ami nálunk egymás mellett létezik is. A sikeres nevelés eredménye pedig „*jó keresztények és becsületes állampolgárok*”. (Don Bosco)

A Tízparancsolat Don Bosconál kiegészült egy tizenegyedikkel is, ami az öröm. (Ghiglione, 2019) Pedagógiájában éppen ezért, mint ahogy írtam, a jókedvnek, a vidámságnak, az éneknek, a zenének és a színjátszásnak igen nagy szerepe van. Ez a vidámság már a Zafféry Károly Szalézi Középiskola bemutatkozó filmjében is látható, melynek linkjét az adott fejezet lábjegyzetében meg is adtam. Don Bosco fiai mindig valamilyen előadással készültek egy-egy ünnepre. (Braido, 2021) Ahogy olvashatjuk dolgozatomban, Don Bosco már az 1800-as években nagyon jó drámatanár volt. A színjátszás, zene és vidám éneklés már a múlt században jellemezte a mi iskolánkat is, ahogy jellemzi manapság is. (Lengyel, 2019) Dolgozatomban kiemeltem a Don Bosco-ünnepet, melyen minden év január végén az osztályok egy-egy produkcióval szerepelnek, ami főként tánc, ének és színdarab. Ebben a részben leírtam két színdarabot, melyen magam is munkálkodtam és a lábjegyzetbe feltettem az előadások felvételét is. A próbák kapcsán nagyon jól összekovácsolódik az osztály, épül a közösség és a gyermekek megtanulnak kiállni a közönség elé.

Don Boscónak fontos volt, így nekünk is kiemelten fontos a gyermekek lelke. *A lélek pedagógiája* című fejezetben több lelki programról is írtam, melyeken legfontosabb a vallásosságra nevelés, de ezen kívül az önismeretről, önfogadásról, mások elfogadásáról, közösségépítésről, döntésekről, élethelyzetekre adott válaszokról is szólnak. Írtam a lelki napról, melyen minden osztály évente egyszer vesz részt Péliföldszentkereszten. Ezen

kívül hamvazószerdán nálunk mindig önismereti nap van, amit tavaly pl. mi, osztályfőnökök tartottunk, így bemutattam, hogy mit is csináltunk a szentmise után. Kiemelt jelentősége volt Don Boscónál a „jőéjszakátok” gyakorlatának is, amelyben nem csak hatásos nevelő eszközt látott, de pedagógiai sikereinek egyik titkaként jelölte meg. Munkatársaitól, a szalézi házak vezetőitől is kérte, hogy rendszeresen alkalmazzák ezt a nevelési eszközt. (Schaumont, 2012) Iskolámban az adott helyzethez igazodva nem „jőéjszakát” – a gyerekek otthon laknak –, hanem „jóreggelt” működik 2002 óta, amit mi, tanárok is tartunk félévente egy héten keresztül 7.50-kor. Ki-ki a habitusa szerint felolvas egy tanulságos történetet, de meríthetünk a szentek életéből, mondandónkat köthetjük az aktuális ünnephez, illetve témánk kapcsolódhat a mindennapi eseményekhez is, útmutatást adva a diákoknak. Így a diákok nem csak szaktanárként ismernek meg minket, hanem azt is, hogyan gondolkodunk a világról. Éjszakai zárandoklat megszervezésére is sor kerül, évente egyszer, januárban Szalézi Szent Ferencre emlékezve. Don Bosco fontosnak tartotta a jókedvű, imádsággal, zenével, énekkel teli kirándulásokat. Nálunk az év folyamán több egynapos, illetve egy két-háromnapos osztálykirándulás van. Illetve, mint nyelvszakos tanár meg kell említenem a kétévente megrendezésre kerülő egyhetes nyelvi táborunkat.

Don Boscónak fontos volt továbbá az idegen nyelvek ismerete is, amire iskolám szintén nagy hangsúlyt fektet. Írtam, hogy a szabadon tervezhető órakeret terhére nálunk a diákok heti plusz egy nyelvórát kapnak. A nyelvi táboron kívül szervezünk egynapos kirándulásokat Bécsbe vagy St. Margarethenbe, a Familyparkba, de 2009-től minden évben megrendezzük a *Landeskunde* című háziversenyünket is. Célunk, hogy a gyerekek tanórai kereteken kívül is használják a német nyelvet. Ezen kívül nagyobb diákjaink a Szalézi Missziós Önkéntesek nevű missziós iroda által részt vehetnek Klagenfurtban angol nyelvi ifjúsági találkozókra, valamint rövidebb és hosszabb távú missziókra is vállalkozhatnak a világ számos országában. (Szalézi Missziós Önkéntesek) Don Boscónak az ifjúság nevelésén kívül ugyanis a misszió is szívügye volt. (Lengyel, 2009) Mint ahogy írtam, iskolánkban jelenleg is dolgoznak missziós atyák, de gondoljunk csak arra, hogy a szaléziak több, mint 130 országban vannak jelen. Dolgozatom elején írtam a magyarországi letelepedésükről is, az iskolám közelében fekvő – 8 km – Péliföldszentkeresztben, illetve iskolánk névadójáról, Zafféry Károlyról az első magyar szaléziról.

Mindezen tények alapján szakdolgozatom bizonyosságul szolgál arra, hogy a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában megvalósul a szalézi nevelési módszer, melyet immár én is tudatosabban használok, és úgy gondolom, hogy mások számára is közelebb hoztam.

Magam számára célul tűzöm ki az elkövetkezendő évekre, hogy többször vegyek részt a gyerekek szabadidős elfoglaltságaiban, és többet legyek jelen az oratóriumi életben. Don Bosco módszeréből ki-kí leszűrheti a maga számára fontos üzenetet, de továbbra se feledjük, hogy módszere az elemek összességében és összhangjában mutatkozik meg. (P. Ábrahám, 2009)

Rezümé

Szakedolgozatom témája a szalézi nevelési módszer megvalósulása a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában.

Mint már a bevezetőben írtam immár 28 éve, 1995-től dolgozom főállású némettanárként a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában Nyergesújfalun. Az iskola 2001. évben történő átvétele utáni első három évben ugyan nem voltam jelen az intézményben, – kisebbik gyermekem 2001-ben született –, de 2004-től folyamatosan részese vagyok az iskola mindennapjainak. Fokozatosan ismerkedtem meg a szalézi nevelési módszerrel, a Megelőző Módszerrel. Dolgozatom célja volt, hogy megismertessem ezt az immár több, mint 150 éves módszert, illetve annak hatékonyságát, jelenkori aktualitását, egyetemességét, megvalósulását, sikerességét iskolámban. A módszert nagy megbecsüléssel fogadják nem keresztény környezetben is világszerte, átível nemzeti és felekezeti hagyományokon. (Ghiglione, 2019)

A szalézi rend saját kiadóval rendelkezik, így főként az ő könyveiket használtam, de felhasználtam kollégáim, animátorok, szalézi szerzetesek, szalézi munkatársak publikációit és természetesen a saját immár 20 éves tapasztalataimat is a szalézi nevelési módszerről.

A szakdolgozatomban bemutattam magát a módszert, és hogy napjainkban ezt hogyan éljük, valósítjuk meg, mert, a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában megvalósul a szalézi nevelési módszer, és nagyon sikeres, amiért is iskolánkat évről évre egyre több diák választja, mert nem feledjük, hogy „*a nevelés a szív dolga.*” (Don Bosco)

Irodalomjegyzék

1. Almássy Bettina, Bujtor Anna, Eck Júlia, Golden Dániel, Kaposi József, Körömi Gábor, Perényi Balázs, Szabó Zsófia, Uray Péter 2021. Dráma és színház tankönyv 10-14 éveseknek. Debrecen, Alföldi Nyomda Zrt.,76.
2. Balázsné Dinnyés Beatrix 2019. Nyelvi vetélkedők a Zafféryban. In Horváth Dániel (Szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 177-178.
3. Bianco, Enzo 2019. Úgy nevelni, mint Don Bosco. In Depaula, Flavio Silvio – Sándor Dorottya (szerk.) 2019. Lélekből pedagógia. Budapest, Don Bosco Kiadó, 84-118.
4. Bosco János 2012. Oratóriumi emlékiratok. Ford. Andrásfalvy András. Budapest, Don Bosco Kiadó, 64-186. 198.
5. Bosco Szent János 1997. Két levél Rómából, 1884. május 10-én. (Római levél) In Braidó, Pietro 1997. Don Bosco a nevelő, Írások és tanúvallomások. Don Bosco Kiadó, 233-271.
6. Braidó, Pietro 2021. Don Bosco Megelőző Módszere, Megelőzni, nem megtorolni. Ford. Koblenz Máté. Budapest, Don Bosco Kiadó. 251-266. 282-294.
7. Cavallaro, Daniela 2019. Go and Sin No More: The Afterlife as Moral Teaching in Italian Catholic Educational Theatre *Religions* 2019, 10(9), 517;
<https://doi.org/10.3390/rel10090517> (utolsó letöltés: 2023.01. 29. 20:33)
8. Cerrato Natale 2021. Don Bosco anyanyelve. Ford. Szaléziak.HU.
https://szaleziak.hu/article.php?t=don_bosco_anyanyelve (utolsó letöltés: 2023. 03. 12. 20:29)
9. Czopf Klára, Jani Áron SDB, Kurdi Kata, Lengyel Mária, Markolt-Rózsa Réka, Mázik Réka, Sándor Dorottya, Szlávik Adél, 2021. Valdocco – Útravaló a szalézi animátorsághoz. Budapest, Szalézi Ifjúsági Mozgalom Egyesület, 9-16.
10. Diós István. A szentek élete. A Szent István Társulatnál megjelent két kötet elektronikus változata. Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár. II. kötet.
<https://archiv.katolikus.hu/szentek/0131.html> (utolsó letöltés: 2023. 08. 23. 18:58)
11. Don Bosco Nővérek, Don Bosco nevelési módszere,
<https://www.donbosconoverek.hu/index.php/lelkiseg/578-don-bosco-nevelesi-modszere> (utolsó letöltés: 2023.08. 05. 21:03)

12. Dr. Gyermek András SDB 1999. Így nevelt Don Bosco. Budapest, Don Bosco Kiadó, 37-56.
13. Dr. Lukács István 2009. A fiúk apostola – Don Bosco élete. Budapest, Don Bosco Kiadó, 41., 106-258.
14. Ghiglione, Gianni 2019. A nevelés Mestere. In Depaula, Flavio Silvio – Sándor Dorottya (szerk.) 2019. Lélekből pedagógia. Budapest, Don Bosco Kiadó, 74-84.
15. Ghiglione, Gianni 2019. Don Bosco Oratóriuma. In Depaula, Flavio Silvio – Sándor Dorottya (szerk.) 2019. Lélekből pedagógia. Budapest, Don Bosco Kiadó, 5-74.
16. Hajnal Luca, Moczkó Zsanett 2009. ...zene nélkül mit érek én... In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 117-118.
17. Hegedűsné Gáspári Katalin 2019. Lelki napok iskolánkban. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 141-142.
18. Horváth Dániel 2019. Iskolai színjátszás és a Don Bosco ünnepek lelkisége. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 104-106.
19. Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 15-17., 195., 198-199.
20. Horváth Dániel 2022. Okosak és balgák, Tíz rövid színdarab (nem csak) egyházi iskolák számára. Budapest, Don Bosco Kiadó
21. Kajtárné Kiss Erika 2019. Külföldi vendégdiákok az iskolában. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 181-182.
22. Kiss Imre 2009. Nyergesújfalun a Szalézi Intézet növendéke voltam 1942-1946-ig. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 52-56.
23. Kalmár Melinda 2009. „Élet/Zycie”. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 130.
24. Komeiner Mira, 2023. Nyergesújfalu-Játéknapp. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2023. Szalézi Értésítő 2023/2. Don Bosco Szalézi Társasága, 24-25.

25. Kurdi Kata 2023. 17. Szalézi Nyári Oratórium Nyergesújfalu. In Ternován Zoltán (szerk.) 2023. Nyergesújfalui Hírmondó 2023/7. Nyergesújfalui Polgármesteri Hivatal, 16.
26. Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 15-17.
27. Lengyel Erzsébet 2009. Oratórium – fiataljaink javára. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 110.
28. Lengyel Erzsébet 2009. Újra-kezdés. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 92-97.
29. Lengyel Erzsébet (szerk.) 2013. Szaléziak Magyarországon. Budapest, Don Bosco Kiadó, 13-14., 15-18., 94-98. 104-145., 150-157., 171-175.
30. Lengyel Erzsébet 2019. Iskolatörténet. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 33-52.
31. Lengyel Erzsébet 2019. Zafféry 100
<https://www.szaleziak.hu/ertesito/images/pdf/sze2019.4.pdf> 5. (utolsó letöltés: 2023. 11. 11. 20:41)
32. Matteo Rupil 2022. A nyelvtanulás fontosságáról. Ford. Szaléziak.HU.
https://szaleziak.hu/article.php?t=a_nyelvtanulas_fontossagarol (utolsó letöltés: 2023. 03. 12. 20:23)
33. P. Andrásfalvy János SDB 2009. Szalézi-Irinyi Középiskola 2001-től/Újra szalézi – fokozatos épülés és összefogás. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 89-91.
34. P. Ábrahám Béla 2009. A szalézi iskola. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 19-20.
35. P. Ábrahám Béla 2009. Don Bosco pedagógiájának összetevői. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 17-18.
36. P. Ábrahám Béla 2019. Bevezető. In Depaula, Flavio Silvio – Sándor Dorottya (szerk.) 2019. Lélekből pedagógia. Budapest, Don Bosco Kiadó, 5-6.

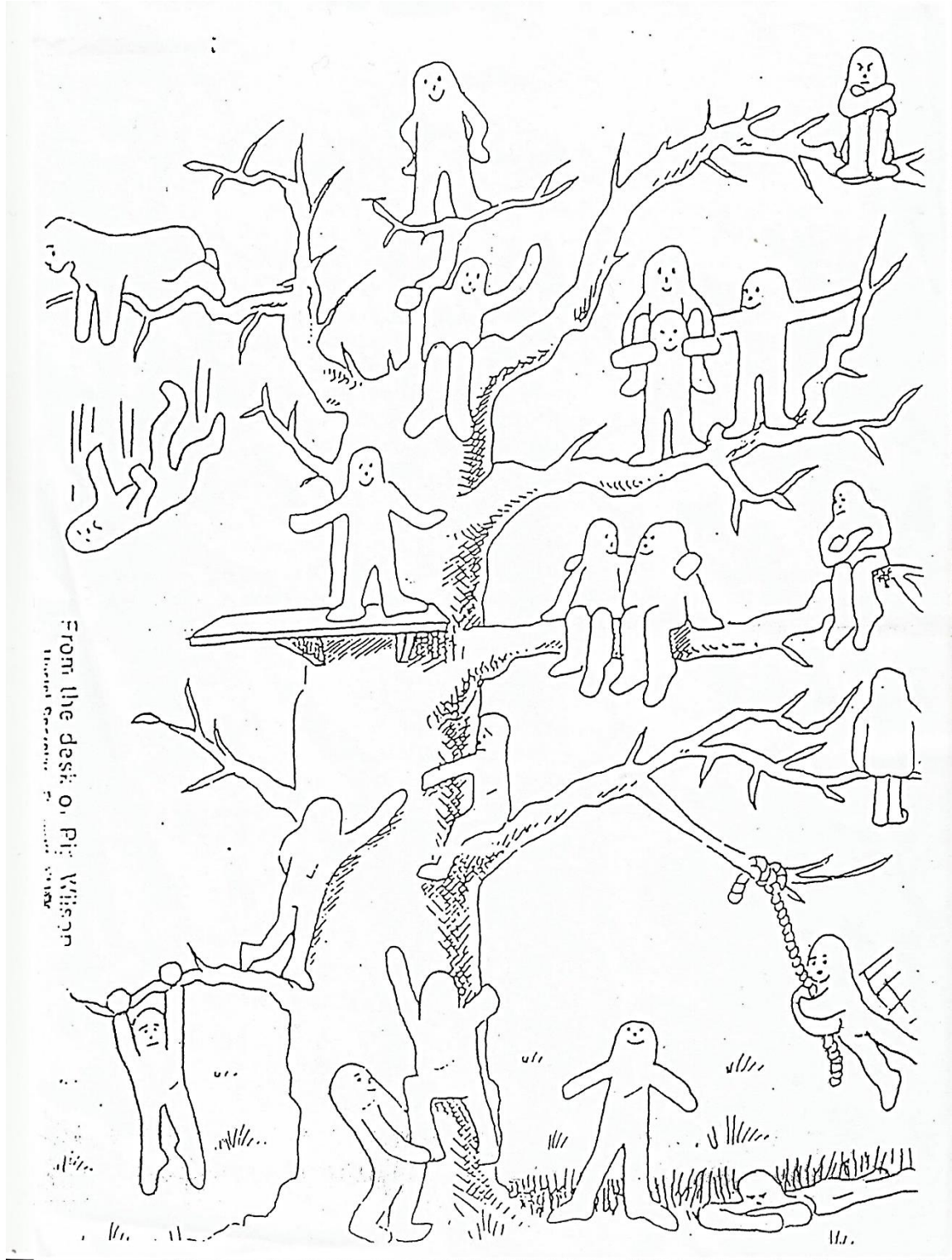
37. P. Gnana Pragasam De Rossi Raja SDB 2019. Egyházi ünnepeink az iskolában. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 136-139.
38. P. Havasi József SDB 2009. Egy felejthetetlen év a „szaléziban”. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 56-60.
39. Pozsgai Bernadett 2019. Egynapos tanulmányi kirándulások. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 159-161.
40. Ridly István 2019. Éjszakai zarándoklat Szalézi Szent Ferenc tiszteletére. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 142-143.
41. Schaumont, Colette 2012. Da mihi animas... Don Bosco élettörténete Döntések, kihívások és szenvedély. Ford. Gyurácz-Németh László. Budapest, Don Bosco Kiadó, 9-82.
42. Szaléziak.HU 2021. Don Bosco és a színjátás
https://www.szaleziak.hu/article.php?t=don_bosco_es_a_szinjatszas (utolsó letöltés: 2023.01.29. 20:40)
43. Szaléziak.HU: Havasi József
https://szaleziak.hu/_static/elhunyt_szaleziak.php?id=20&name=Havasi%20J%C3%B3zsef (utolsó letöltés: 2023. 11. 11. 20:51)
44. Szalézi Értésítő 2008/3 Nyergesújfaluról Narniába - Nyári Napközi Oratórium 2008. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 112-113.
45. (SzIF) Szalézi Intézmény Fenntartó 2017. Szalézi Szent Ferenc Társasága - Don Bosco Pedagógiája, https://www.szamalk-szalezi.hu/wp-content/uploads/2017/08/Szalezi_Intezmeny_Fenntarto.pdf (utolsó letöltés: 2023.08.05. 20:44)
46. Szalézi Missziós Önkéntesek. <http://salesianmissions.hu/voluntary/> (utolsó letöltés: 2023. 04. 01. 15.10)
47. Szalézi Missziós Önkéntesek. <http://salesianmissions.hu/voluntary/ifjusagi-talalkozo/> (utolsó letöltés: 2023.04.01. 15.20)

48. Szalézi Missziós Önkéntesek 2023.
<http://salesianmissions.hu/voluntary/2023/02/13/mission-possible-mother-earth-youth-exchange/> (utolsó letöltés: 2023. 04. 01. 15.16)
49. Szalézi Missziós Önkéntesek 2023.
<http://salesianmissions.hu/voluntary/2023/02/13/religions4future-youth-exchange/>
(utolsó letöltés: 2023. 04. 01. 15.11)
50. Szentgyörgyi Kinga 2019. A többnyelvűség jegyében In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 177.
51. Szilágyi Adél 2009. Az iskola énekkara. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2009. A nyergesújfalui Szalézi-Irinyi Középiskola kilencven éve 1919-2009. Szalézi Szent Ferenc Társasága, 116.
52. Szmodis Borbála 2022. Nyári oratórium a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában. In Ternován Zoltán (szerk.) 2023. Nyergesújfalui Hírmondó 2022/9. Nyergesújfalui Polgármesteri Hivatal, 5.
53. Tafferger Ingrid 2019. Német nyelvtáborok Ausztriában és Németországban In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 171-172.
54. Tafferger Ingrid 2019. Ünnepeink, hagyományos programjaink. In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 111-113.
55. Vachaja Fanni 2018. Nemzetközi önkéntes tábor Klagenfurtban. In Lengyel Erzsébet (szerk.) 2018/3. július-szeptember. Szalézi Értesítő 2018/3. Budapest, Don Bosco Szalézi Társasága, 27-28.
56. Vachajáné Kisgyőri Szilvia 2019. Landeskunde In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 178-180.
57. Vachajáné Kisgyőri Szilvia 2019. Generációk In Horváth Dániel (szerk.) 2019. Zafféry 100 – A nyergesújfalui középiskola centenáriumi évkönyve. Nyergesújfalu, Zafféry Károly Szalézi Középiskola, 60-61.
58. Zafféry Károly Szalézi Középiskola Pedagógiai Programja <https://zaffery-szalezi.hu/wp-content/uploads/2022/09/PEDAGOGIAI-PROGRAM-Zaffery-2022-modositott-vizsgaszabalyzattal.pdf> (utolsó letöltés: 2023. 03. 04. 16.20)

59. Zeni, Emillio és Deiana, Egidio (szerk.) 2009. Don Bosco „jőéjszakátjai” és álmai. Nevelési útmutató a mindennapokra a megelőző módszer szerint. Budapest, Don Bosco Kiadó, 1-6.

Mellékletek

1. sz. melléklet

2. sz. melléklet

A két cserépedény

Kínában, egy víz hordozónak volt két nagy cserépedénye. Annak a botnak egy-egy végén lógtak, amit a nyakában hordott. Az egyik edényen volt egy repedés, míg a másik tökéletes volt és mindig teljes adag vizet szállított.

A pataktól a házig tartó hosszú séta végén a megrepedt edény már csak félig volt vízzel. Két teljes évig ez így ment. Mindennap a víz hordozó csak másfél edény vizet szállított a házba.

Természetesen a tökéletes edény büszke volt a teljesítményére, hisz tökéletesen csinálta. De a szegény törött cserép szégyellte a tökéletlenségét, és nyomorultnak érezte magát, hogy csak fele annyit tudott teljesíteni... A két év keserűség után egyik nap megszólította a víz hordozót a pataknál:

- Szégyellem magam, mert a víz szivárog egész úton hazafelé.

A víz hordozó így válaszolt a cserépnek:

- Észrevetted, hogy a virágok az ösvényen csak a te oldaladon teremnek, s nem a másik cserép oldalán?

Ez azért van így, mert én mindig tudtam a hibádról, és virágmagot szórtam az ösvénynek erre az oldalára. Mindennap te locsoltad őket, amíg visszasétáltunk. Két éve leszedtem ezeket a gyönyörű virágokat, hogy az asztalt díszítem velük. Ha nem lennél olyan, amilyen vagy, akkor ez a gyönyörűség nem ragyogná be a házamat.

Mindannyiunknak megvan a saját különleges hibája. Mindannyian törött cserépedények vagyunk.

De ezek a törések és hibák, amik mindannyiunkban megvannak, teszik az életünket olyan nagyon érdekessé és értékesé.

Csak el kell fogadnunk mindenkit olyannak, amilyen, s a jót meglátni másokban.

A RÓKA ÉS A TYÚK

Képzeljétek el egy tyúkot, amelyik egyik este nem akart bemenni a tyúkólba. A gazdasszony hiába próbálja terelgetni; a tyúk kiszalad az udvarra, mire a kergetésbe belefáradt gazdasszony bezárja a tyúkólat és bemegy a házba.

A tyúkocska ide-oda sétál, felcsipeget néhány magot a földről, és örül a szabadságnak. Ahogy leszáll az éj, meglátja a szénapadlás elé támasztott létrát, fokról fokra ugrálva felmegy a szénához, keres benne egy kényelmes helyet, s befészkel magát aludni.

Egyszerre furcsa zajra riad. Éjszaka van, a házban senki sincs ébren; a kutyák a távoli szőlőskertet őrzik.

Egy róka mászik fel a padlásra, megpillantja a tyúkot, egyre közeledik felé, hogy felfalja. A tyúk azonban ijedtében elröppen: a róka utána ugrik, ámde a szérűskertbe pottyan, miközben a tyúknak sikerül egy közeli fa ágára szállni.

A róka nem téveszti szem elől prédáját, a földre kuporogva, szemét a fára szegezve figyeli. A tyúk egy idő után odébb röppen s a szérűskertet elkerítő falra érkezik. A róka szalad utána a fal tövéhez. A fal alacsonyabb, mint a fa ága. A róka fel-alá járkál; meglát egy pallót a falnak támasztva, felmászik rajta s szalad a tyúk felé, aminek nincs más választása, harmadszor is el kell röppennie, ezúttal a kerítésen kívüli fára, csakhogy így még a falnál is alacsonyabb ágra kerül. Figyeljétek csak meg: a tyúk, testének súlya miatt, aligha tud magasra szállni; tehát ha nem jelentéktelen távolságot kell átrepülnie, akkor minden alkalommal egyre lejjebb kerül.

A róka lemászik, kisurran egy vízelvezető nyíláson, és elkezd körözni a fa körül, majd a fa törzsére támaszkodva megpróbál rá felmászni. A tyúk, félve attól, hogy elkapják, átröppen egy másik, kicsit messzebb levő fára. És a róka követi. A fa magassága már nem biztonságos és a rettegéstől szinte megzavarodott tyúk igyekszik menekülni és egy sövényre röppen.

A róka az ágak közé hatol, mire a tyúk még utoljára felröppen, de már nem lel biztonságos menedéket. Csak zuhan s minden pillanattal egyre közelebb kerül a földhöz. A róka lángoló szemekkel fut alája, s a tyúk végül a mancsai közé zuhan. Egy sikolyt hallat, majd nem marad belőle más, csak egy halom véres toll.

Gyermekeim, a róka a sátán, a tyúk pedig némely fiatal, aki jól viselkedik ugyan, de a saját erejében bízik: nem akar szabályokat, mint ahogy a tyúk sem akarta, hogy bezárják a tyúkólba. Ők, tapasztalatlan fiatalok, nem törődnek a figyelmeztetésekkel, mert vannak

szárnyaik, jóakarataik és az imát se hanyagolják el. De nem gondolják, hogy a gyenge természet hajlik a rosszra.

Egyesek mohók, mások lusták és mindenkinek van valami hibája; az Úr tudja ezt jól. Némelyikük azt mondja: "Miért tiltják meg ezt és ezt? Mi nem teszünk semmi rosszat."

Majd elkezdnek nem törődni a szabályokkal, aztán megpróbálnak kibújni nevelőik irányítása alól, majd következnek bizonyos gondolatok, új ismeretségek és barátságok, végül világszemléletük is megváltozik. Egyre lejjebb és lejjebb kerülnek, és a szárnyak már nem elegendőek. A róka ott lent szaladgál, és a végén a torkában végzik.

Jó éjszakát.

4. sz. melléklet

A színjátszás szabályzata

1. A színház („teatrino”) célja, hogy felvidítsa, nevelje, irányítsa a fiatalokat, amennyire csak lehetséges, erkölcsileg is.
2. Kinevezni a színház vezetőjét, aki köteles időről időre informálni a házigazgatót arról, hogy mit akar színpadra állítani, az előadás napjáról, összhangban lenni vele az előadások megválasztásában, és a fiatalok kiválasztásában, akik a színpadon megjelennek.
3. A szereplőválasztásnál azok élvezzenek előnyt, akiknek jó a magatartása, ez bátorító a közösség számára, és időről időre más társai helyettesíthetik.
4. Azok, akik zenélnek vagy énekelnek, ne tartsák magukat ehhez, hanem próbálják ki magukat a szövegmondásban is; elmondhatnak néhány verset vagy valami mást az előadások szünetében.
5. A művészeti vezetők lehetőleg ne szerepeljenek az előadásban.
6. Győződjetek meg róla, hogy a jelenetek kedvesek és alkalmasak felüdíteni és szórakoztatni, de mindig tanulságosak, erkölcsösek és rövidek. A túlzott hosszúság, a próbákon okozott nagyobb zavarok mellett, általában fárasztja a hallgatókat, az előadás elveszíti az értékét és unalmas lesz, még a becsülhető dolgok ellenére is.
7. Kerüljétek azokat a jeleneteket, amelyek szörnyűségeket mutatnak be. Néhány kissé komolyabb jelenet elnézhető, de el kell távolítani a nem túl keresztényi kifejezéseket és azokat a szavakat, amelyek másutt elmondva civilizálatlanok és túlságosan durvák.
8. A vezető legyen mindig jelen a próbákon, és ha a próbák este vannak, ne végződjenek túl későn. Miután a próbák véget értek, figyeljenek rá, hogy mindenki azonnal csendben lepihenjen, fecsegés nélkül, ami többnyire káros és zavarja azokat, akik már lefeküdtek.
9. A vezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy előkészítse a színpadot az előadás előtti napon, hogy ünnepnapon ne kelljen dolgoznia.
10. Szigorúan csak tisztességes és alacsony költségű jelmezeket biztosítsanak.
11. Minden egyes előadásnál egyeztetni kell a vezetővel az előadásban szereplő hangokat és az eljátszani kívánt zenei darabokat.
12. Komoly ok nélkül ne engedélyezzük a belépést a színpadra, még kevésbé a szereplők öltözőjébe, és azokat a beszólásokat az előadás alatt, amelyek nem tartoznak ténylegesen a tárgyhoz. Kérjük meg őket, hogy tanúsítsanak több tisztességet.

13. Biztosítsuk, hogy a színházi előadás ne zavarja a megszokott időbeosztást; ha változtatni kell, beszéljünk először a ház elöljárójával.
14. Senki sem megy el külön vacsorázni; nem kapnak díjat, kitüntetést vagy dicséretet azok, akiket Isten különös színjászó vagy énekes tehetséggel áldott meg. Már akkor megjutalmazták őket, amikor több szabadidőt kaptak, vagy elengedték őket az órákról.
15. A színpad beállításakor és eltakarításakor a lehető legteljesebb mértékben akadályozzuk meg a töréseket, a ruhák és a színházi eszközök meghibásodását.
16. Szorgalmasan gyűjtsük a kis színházi könyvtárban a drámákat, és az átdolgozott színdarabokat, amelyek alkalmasak kollégiumi használatra.
17. Ha a főnök nem tud mindennel egyedül boldogulni, amint ezt a rendelet előírja, nevezzen ki egy helyettest, egy ügynevezett sűgót.
18. Javasoljuk a színészeknek, hogy hanghordozásuk legyen természetes, kiejtésük tiszta, gesztusaik nyugodtak és határozottak; ez könnyen megvalósítható, ha a szöveget jól megtanulják.
19. Úgy gondoljuk, hogy a kis színházak szépsége és sajátossága a fölvonások közötti szünetek lerövidítésében, valamint a jó szerzők által írt színdarabok bemutatásában rejlik.

5. sz. melléklet: Mikulás műsor

 A Zaffery Károly Szalézi Középiskola
5. A osztálya bemutatja

MIKLÓS PÜSPÖK

EGYKOR RÉGEN...

Ének és zene: Szládikné Szombathelyi Mónika és az 5. A osztály diákjai
Tánc: Csontos Mária és az 5. A osztály lányai
Hangtechnika: Ambrus Tibor, Nagy Zsombor
Fénytechnika: Mészáros Máté László
Díszlet: Czuczai Zsófia
Összeállította és rendezte: Vachajáné Kisgyőri Szilvia

SZEREPLŐK
Szent Miklós: Meleenyi Tamás
Tengerészek: Gyöngy Balázs, András, Kornyóthy Norbert, Pauer Bence,
Tolnai Zoltán, Zimmerer Levente, Benjámín
Szerzetesek: Farkas Áron, Sübbert Áron
Szegevény lányok: Andrács Antónia, Balogh Botzsa, Pehely Lili
Szegevény ember: Kanóczki Ábel
Zene: Káll Bernadett, Csallam Hangszór, Andrács Antónia, Iuvola, Balogh Botzsa,
Vadászbőr: Mayer Anna és Pehely Lili, Farúgy: Sübbert Áron, hegedő
Mesélők: Aradi Zsófia, Hegyesi Szűcs, Hugyecz Bence Ákos, Mayer Anna,
Mucsi Lili Zora, Muszela Linett, Nagy Árpád, Palotás Lara, Tóth Nikolett,
Tóberling Eszter, Turó Anasztázia Csilla, Újvári Rebeka Bernadett,
Vukovics-Pánczél Dóra, Wágner Noémi, Willinger Nóra

2022. december 06.

6. sz. melléklet: **Don Bosco Gála**

Színjátszók az 1900-as évek első felében Nyergesújfalun

Tartományi Don Bosco-ünnep 2018. Nyergesújfalu Pál utcai fiúk (8. A)

A Zafféry Károly Szalezi Középskola
8. A osztálya bemutatja

A Pál utcai fiúk

NEMESSEK ERNŐ – Mundi Vince <i>Áts Feri szerepében</i> Horváth Dominik <i>örösgesek</i> Kocsis Bence Hüsse István Urban Kristóf Kottár Erik György Johanna Pálnik Noa Szendrei Beatrix Holczhakker Sára	BOKA SZEREPÉBEN <i>Kocsis Kristóf</i> <i>Pál utcaiak</i> Barabás – Barabás Áron Richter – Horváth Milán Leszik – Berter Zoltán Weiss – Béres Bálint Csónakos – Varga Máté Csele – Sibalán Tamás Kolnay – Tolnai Zalán

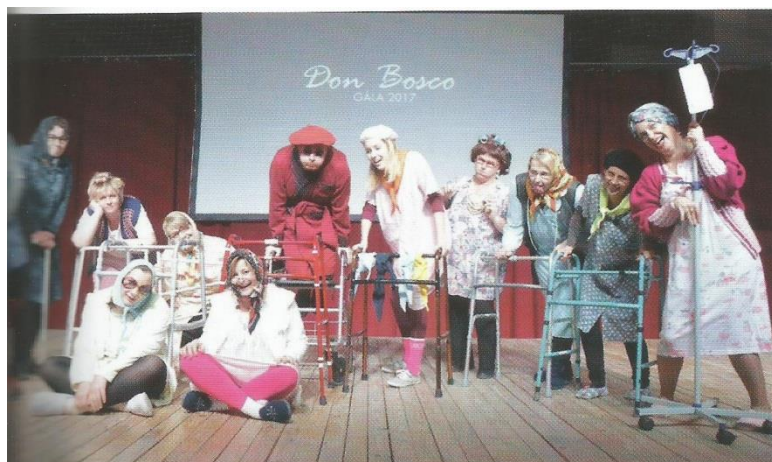
Szólo tánc: Kuboreczik Réka és Szabó Sára
 Ötlet és háttér munka: Vargháné Kegyőri Szilvia
 Zene és ének: Nagy Dávid (10. A), Kovács Sándor testvér
 Díszlet: Szilávik József
 Dramatúrg: Horváth Dániel
 Koreográfia: Kuboreczik Ildikó és Kuboreczik Réka
 Rendezőtánár: Kuboreczik Ildikó

Közreműködnek:
 Dujmov Dorottya, Sárosi Kata, Bujdos Rozália, Pollák Krisztina, Wierl Marianna,
 Kajtár Emma és Komeiner Barnabás

Tartományi Don Bosco-ünnep - 2018. január 27. Nyergesújfalu

Don Bosco Gála, 2017.- Tanárprodukciónál 50 év múlva az oratóriumban

7. sz. melléklet

Salesianer Don Bosco (Don Bosco Szaléziak)

Ungarndeutsche Bräuche
(Magyarországi német népszokások)

DACH-Länder (Német nyelvű országok)

A zsűri: Középen P. Havasi József SDB,
korábbi tartományfőnök atya és Mihelik
Magdolna Nyergesújfalu polgármestere

Sváb Hagyományőrző Vetélkedő

Német nyelvtábor Passauban

Film-making projekt Párizsban

Szalézi Ifjúsági találkozó Klagenfurt, St. Primus

8. sz. melléklet

Élménybeszámoló Máltáról

2022 júliusában nem vettem fel egyik egyetemre se, ahova jelentkeztem, így elhatároztam, hogy belevágok egy olyan kalandba a “gap year”-em folyamán, amiről mindig is álmodoztam! Mégpedig világot látni! Mivel 8 éven keresztül szalézi iskolába jártam, és a rend elég elterjedt a világban, így lehetőségem nyílt egy igazi mediterrán, történelmi jelentőségű szigeten, Máltán, önkénteskedni. Hatalmas kalandnak néztem elébe, mivel előtte soha nem repültem, nem használtam hosszú távon élesben nyelvtudásomat és távol sem éltem a szüleimtől, éppen ezért minden teljesen új volt számomra. Nagyon szerencsésnek éreztem magamat, hogy a kinti támogató közeg segített megugrani az érdekes és izgalmas feladatokat, amik elélem gördültek. Az angol nyelv mindennapi, állandó használata nagyban segített idegen nyelvi tudásom fejlődésében. A beszéd- és halláskészségem fejlődött a leginkább, mivel a nyelvet folyamatosan, figyelmesen hallgattam, hogy megértssem a másikat (mert ugye a való életben nincs angol felirat az emberekhez:)), illetve végig ezen nyelven kommunikáltam. Olvasás- és íráskészségemet a különböző témájú dokumentumok, cikkek olvasásával és prezentáció illetve csoportjátékok történetének (storyline) megírásával és elkészítésével tudtam fejleszteni. Mi sem bizonyítja jobban ezt a nyelvi fejlődést, mint hogy a februári felsőfokú nyelvvizsgát szép eredménnyel sikeresen teljesítettem. Úgy gondolom, hogy máltai önkéntességem nagyban, talán legnagyobb részben járult hozzá ahhoz, hogy milyen ember vagyok most. Személyiségben rengeteget fejlődtem, még jobban megismerhettem magamat, és határaitam átlépve új, számomra ismeretlen készségeimet fedezhettem fel. Megerősödött bennem az, hogy a jó közösség ereje mennyire számít, és milyen fontos az életben, csakúgy, mint az emlékek és tapasztalatok gyűjtése, saját magunk pozitív irányba fejlesztése, illetve minden csodálatos pillanat megélése. Megtanultam, hogy mennyire fontos és elengedhetetlen olyan emberekkel, barátokkal körülvenni magamat, akikkel ki tudok teljesedni, boldog lehetek és önmagam adhatom. Sokat tanultam arról, hogy milyen sokszínű a világ, mennyi csodálatos kultúra és ember van, melyhez nagyban hozzájárult a helyi English Café, ahol a világ szinte minden tájáról találkozhattam, beszélgettem és barátkozhattam emberekkel, például Törökországból, Kolumbiából, Olaszországból, Spanyolországból, Dél-Koreából, Japánból és még megannyi országból. Kiemelendő a minden szerdán megrendezésre kerülő „karaoke night”, mikor is mindenki,

aki szeretne választhat zenét, amire az est folyamán karaokezhat... egyik alkalommal egy olasz csapat a L'Italiano című dalt kérte, amit szinte mindenki, aki az English Café-ban volt velük énekelt! Óriási volt a hangulat és mennyire érdekes és eszméletlen belegondolni, hogy egy kicsi szigeten, a Földközi-tengeren, a világ minden tájáról jött emberek beszélgetnek, barátkoznak, és együtt énekelnek!! Felemelő érzés! Számomra nagyon meghatározó emberekkel voltam körülvéve mind az irodában dolgozók személyében, mind azokkal, akikkel együtt laktam. Mindig volt egy-két jó szavuk hozzám, és akármikor valami gondom akadt vagy csak beszélgetni szerettem volna, álltak elébe és ott voltak nekem, ami nagy jelentőséggel bírt számomra. Jó érzéssel töltött el, hogy mindig volt, aki érdeklődéssel hallgatott meg, és ezáltal azt éreztem, hogy számukra én is fontos vagyok. Emellett bizalmukat is éreztették, ugyanis saját feladatokat is kaptam, amiknek a kidolgozását rám bízta. Nem mellesleg kicsit megismerhettem a grúz és a spanyol életvitelt, gondolkodást, tekintve, hogy a lakótársaim ezen nemzetiségűek voltak. Nagy segítség volt számomra, hogy mindig fordulhattam hozzájuk segítségért/tanácsért akár főzés, takarítás vagy bármi más terén.

Dujmov Dorottya Andrea, 2023.

Önkéntesség és nyelvtanulás

Általános iskola első osztályában kezdtem németül tanulni. Sosem voltak nehézségeim az idegen nyelvekkel, mindig gyorsan elsajátítottam a tananyagot, az új kifejezéseket. Gimnáziumi éveim alatt kezdtem el komolyabban foglalkozni a német tanulással, osztályfőnököm hatására, aki a legjobb eredmények elérése érdekében külön foglalkozott mindenkivel, egyéni szinteken.

Sikeresen megszereztem a középfokú nyelvvizsgámat, közép és emelt szinten is érettségiztem német nyelvből előrehozottan, illetve emelt szinten angol nyelvből jeles eredménnyel.

Az egyetemi továbbtanuláshoz szükségem van felsőfokú német nyelvvizsgára, így ez nagy szerepet játszott az önkéntes évem célországának kiválasztásában. 2022. október végétől kezdve a felső ausztriai Vöcklabruckban töltöm önkéntességi évemet egy iskolában, a szalézi nővéreknél.

Biztos nyelvtudással rendelkezem korábban is akár német, akár angol nyelvből, viszont az iskolában elsajátított nyelvtudás teljesen eltér a valójában használt nyelvtől. Tájegységek, dialektusok, rengeteg sajátos kifejezés, amit az ember csak akkor érthet meg, ha ott éli mindennapjait. Ausztria egy tökéletes példa erre: minden egyes tartomány (Bundesländer) rendelkezik a saját dialektusával, beszédstílusával.

Mivel nem nulla német tudással érkeztem, ez egy óriási előny és hátrány is volt nekem egyben. Az Európai Unió támogatja a fiatalok nyelvtanulását a célországban, nyelviskolákban. Az én térségemben nem indult, csak kezdő német nyelvtanfolyam, ami már az én szintemen teljesen felesleges lett volna, nem feltétlenül tudott volna újat mutatni. Ennek ellenére az iskola végzős diákjainak több németóráján is részt vettem, ezzel is tágítva a szókincsemet.

Meg lehet tanulni egy év alatt egy teljesen új nyelvet. Találkoztam önkéntesekkel, akik korábbi évüket töltötték Ausztriában és sikeresen tudnak kommunikálni, különböző témákról beszélgetni nagyjából B2 szinten. Viszont olyanokkal is megismerkedtem, akiknek több hónap kintlét után is problémát jelent egy "Wie geht's?" kérdés megválaszolása is.

Személyes tapasztalatom, hogy az eddig eltöltött hónapjaim jó hatással voltak a nyelvtudásomra. Sokkal könnyedebben tudok beszélgetni, megértem a helyi dialektusokat, nem okoz frusztrációt a különböző helyzetek németül való kezelése. Sokkal kevesebb koncentrációval tudok részt venni beszélgetésekben, nem fáradok le olyan gyorsan mentálisan idegen nyelv használatakor.

Már az első hetekben egy nagyon jó megerősítés volt, hogy nem hiába tanultam éveken keresztül a nyelveket. A nyelvtanulás és az osztrák kultúra megismerése mellett rengeteg mindent tanultam/tanulok magamról, és óriási önbizalmat ad, hogy egy idegen országban, relatíve egyedül így képes vagyok elboldogulni.

Wierl Marianna, 2023.

Záradék

Nyilatkozat a diplomamunka szerzőségi szabályainak betartásáról

Alulírott Vachajáné Kisgyőri Szilvia (Netpun kód: A13WO9) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy A szalézi nevelési módszer megvalósulása a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában című szakdolgozatomat magam készítettem, azt semmilyen formában (szakdolgozatként, szemináriumi dolgozatként, pályaműként, versenydolgozatként, ...), sem ezen, sem más egyetemen és szakon, sem én sem más nem adta be értékelésre.

Mindezek alapján jelen dolgozat önálló munkám, annak elkészítésekor betartottam a szerzői jogról szóló 1999. LXXVI törvény szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Fentiekben kívül kijelentem, hogy az önállóságra vonatkozóan, a dolgozat készítése közben konzulensem nem tévesztettem meg.

Budapest, 2023. november 10.

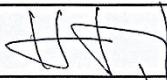
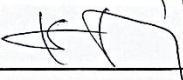
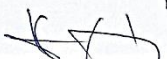
Vachajáné Kisgyőri Szilvia
Aláírás

Igazolólap

Igazolólap

(Szakdolgozat-konzultációs lap)

Szerző: Vachajáné Kisgyőri Szilvia, A13WO9, drámapedagógia területen pedagógus-szakvizsgára felkészítő - szakirányú továbbképzési szak
Cím: A szalézi nevelési módszer megvalósulása a Zafféry Károly Szalézi Középiskolában
Témavezető: Dr. Kaposi József István, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
A szakdolgozat bíráló elsődleges szempontja: elméleti, <u>gyakorlati</u> , kutatás alapú

A konzultáció időpontja	A konzultáció témája	A témavezető aláírása
2022. nov. 25.	A témavezetővel folytatott konzultáció	
2023. ápr. 21.	Az előzetes felhívás alapján folytatott konzultáció	
2023. okt. 31.	A végleges felhívás alapján folytatott konzultáció	

A diplomamunka benyújtásra alkalmas / nem alkalmas.

Budapest, 2023. nov. 10.

Vachajáné Kisgyőri Szilvia

Hallgató aláírása